

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Ekonomické důsledky výkonu trestu odnětí svobody
(Studie ve Věznici Všehrdy)**

Petr SMÍTKA

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Petr Smítka

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Most

Název práce

Ekonomické důsledky výkonu trestu odnětí svobody (Studie ve Věznici Všehrdy)

Název anglicky

Economic consequences of imprisonment (Study in Všehrdy prison)

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě rozboru platné právní úpravy vyhodnotit problematiku dopadů vlivu trestů odnětí svobody na finanční situaci odsouzených osob na základě vývoje dluhové a finanční situace u vězňených osob, které byly do výkonu trestu odnětí svobody zařazeny do věznice s ostrahou. Na základě komparace zjištěných výstupů z případových studií a přehledů jejich ekonomické situace (pohledávky a příjmy) definovat problémy a navrhnout řešení možné optimalizace finanční situace vybraných osob.

Metodika

Rešeršní část diplomové práce bude zpracována prostřednictvím kompilace podkladů získaných z odborné literatury, právních předpisů a dalších relevantních zdrojů.

V praktické části diplomové práce budou komparovány ekonomické situace v rámci jednotlivých skupin vězňených osob z nízkého, středního a vysokého stupně zabezpečení ve věznici s ostrahou, kdy každá z uvedených skupin bude obsahovat pracovně zařazeného jedince a pracovně nezařazeného jedince.

S každým jedincem bude vypracována případová studie (kazuistika), která bude následně porovnána s relevantními finančními podklady.

Závěrečná diskuze bude zaměřena na současnou problematiku dluhové a finanční situace vězňených osob ve výkonu trestu odnětí svobody a bude obsahovat návrhy na optimalizaci stávajícího stavu a perspektivu.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

výkon trestu odněti svobody, zaměstnávání, náklady, odměňování, pohledávky, příjmy, exekuce

---

Doporučené zdroje informací

BREBURDA, J. Exekuce srážkami ze mzdy 2022. Olomouc : ANAG, spol. s.r.o., 2022, 598 s. ISBN: 978-80-7554-354-7.

DRBOHLAV, J., POHL, T. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. Praha : ASPI Publishing, 2004, 181 s. ISBN: 80-86395-93-6.

HINDLS, R., HOLMAN, R., HRONOVÁ, S. a kolektiv. Ekonomický slovník. Praha : C.H.Beck, 2003, 519 s. ISBN: 80-7179-819-3.

NGŘ č. 34/2021, o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky

NGŘ č. 45/2015 o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odněti svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odněti svobody

Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční stráží České republiky

---

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Viktor Jansa, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 22. 6. 2022

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci na téma: „*Ekonomické důsledky výkonu trestu odnětí svobody (Studie ve Věznici Všehrdy)*“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury, vlastních šetření a dalších informačních zdrojů, které jsou v práci řádně citovány a uvedeny v seznamu použité literatury. Dále prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem a v souvislosti s jejím vytvořením jsem neporušil autorská práva třetích osob.

V Chomutově dne _____

Poděkování

Za cenné rady a připomínky při vypracování této práce především děkuji vedoucímu práce JUDr. Viktoru Jansovi, CSc. Dále za nezištnou pomoc a odborné rady děkuji zaměstnancům Věznice Všehrady, Generálního ředitelství VS ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany, ve Slovenské republice.

Ekonomické důsledky výkonu trestu odnětí svobody (Studie ve Věznici Všehrdy)

Anotace

Předkládaná diplomová práce na podkladě platné právní legislativy odhaluje problematiku dopadů vlivu trestů odnětí svobody na finanční situaci vězněných osob. Teoretická část nabízí vhled do problematiky systému vězeňství, v rámci čehož je v práci postížen nejen její historický vývoj, ale i její současné pojetí. Teoretická část se také věnuje problematice samotného výkonu trestu a související problematice jeho hrazení. V neposlední řadě je v práci představena Věznice Všehrdy, kde byl realizován vlastní výzkum.

Praktická část práce je zejména věnována oblasti zaměřené na jednotlivé zdroje příjmů vězněných osob a způsoby provádění srážek a exekučních postihů jejich finančních prostředků. Vlastní výzkum založen na případových studiích a analýze zájmových dokumentů a fyzických dat vězněných osob, zařazených k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s ostrahou, do nízkého, středního a vysokého stupně zabezpečení, odhaluje na základě komparace zjištěných výstupů z případových studií a přehledů jejich ekonomické situace problémy, které jsou úzce spjaty s jejich motivací snižovat během jejich uvěznění rizika v oblasti financí. Praktická část práce tyto problémy definuje a zároveň obsahuje návrhy na řešení možné optimalizace finanční situace.

Klíčová slova: Výkon trestu odnětí svobody, zaměstnávání, náklady, odměňování, pohledávky, příjmy, exekuce.

Economic consequences of imprisonment (Study in Všehrdy prison)

Abstract

The presented diploma thesis, based on the valid legal legislation, reveals the issue of the impact of prison sentences on the financial situation of imprisoned people. The theoretical part offers an insight into the issue of the prison system, within which the work not only deals with its historical development, but also with its current concept. The theoretical part also deals with the issue of the execution of the sentence itself and the related issue of paying for it. Last but not least, the work presents the Všehrdy Prison, where the own research was carried out.

The practical part of the work is mainly devoted to the area focused on the individual sources of income of imprisoned people and the methods of deductions and execution penalties of their financial resources. Our own research, based on case studies and analysis of documents of interest and physical data of imprisoned people assigned to serve prison terms in low, medium and high security prisons, reveals, based on a comparison of the findings from case studies and overviews, their economic situation issues that are closely related to their motivation to reduce financial risk during their incarceration. The practical part of the work defines these problems and at the same time contains suggestions for possible optimization of the financial situation.

Keywords: Serving a prison sentence, employment, costs, remuneration, receivables, revenues, foreclosure.

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická část.....	13
3.1 Systém vězeňství	13
3.1.1 Stručný vhled do historie vězeňství na území České republiky	13
3.1.2 Vězeňská služba ČR	17
3.1.3 Typologie věznic.....	23
3.1.4 Věznice Všehrdy	26
3.1.5 Náklady výkonu trestu odnětí svobody	28
4 Praktická část	32
4.1 Příjmy odsouzených	32
4.1.1 Příjmy z pracovní odměny	32
4.1.2 Ostatní příjmy	55
4.2 Srážky a exekuční postih finančních prostředků odsouzených.....	58
4.2.1 Exekuce.....	59
4.2.2 Pohledávka.....	60
4.2.3 Správa a evidence finančních prostředků odsouzených	61
4.2.4 Druhy srážek z pracovní odměny a ostatních příjmů odsouzených.....	64
4.2.5 Nakládání s doručnými penězi odsouzených ve světle judikatury	67
4.3 Dluhová situace odsouzených z pohledu deskriptivní studie SARPO.....	69
4.3.1 SARPO.....	70
5 Vlastní výzkum	74
5.1 Výzkumné problémy a hypotézy	74
5.2 Charakteristika kvalitativního výzkumu	74
5.3 Výzkumný vzorek	75
5.4 Použitý výzkumný přístup.....	75
5.4.1 Případová studie.....	75
5.5 Použité metody získávání dat.....	76
5.5.1 Analýza dokumentů a fyzických dat.....	76
5.5.2 Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami.....	76
5.6 Případové studie	78
5.6.1 Případová studie - pracovně zařazený odsouzený - nízký stupeň zabezpečení věznice s ostrahou.....	78
5.6.2 Případová studie - pracovně nezařazený odsouzený - nízký stupeň zabezpečení věznice s ostrahou	81

5.6.3	Případová studie - pracovně zařazený odsouzený - střední stupeň zabezpečení věznice s ostrahou	84
5.6.4	Případová studie - pracovně nezařazený odsouzený - střední stupeň zabezpečení věznice s ostrahou	88
5.6.5	Případová studie - pracovně zařazený odsouzený - vysoký stupeň zabezpečení věznice s ostrahou	91
5.6.6	Případová studie - pracovně nezařazený odsouzený - vysoký stupeň zabezpečení věznice s ostrahou	94
6	Výsledky a diskuse	96
6.1	Diskuse	98
7	Závěr	101
8	Seznam použitých zdrojů	103
9	Seznam obrázků, tabulek, grafů a použitých zkratk	108

1 Úvod

Tato diplomová práce se zabývá ekonomickými důsledky na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se o práci, jejíž praktická část je založena na případových studiích provedených na šesti odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Všehrdy. Toto téma jsem si vybral z toho důvodu, že již 15 let pracuji na různých služební funkcích ve výše uvedené věznici. Každý den přicházím do osobního kontaktu s vězněnými osobami, když řeším jejich trestně právní činnost páchanou ve výkonu trestu odnětí svobody. Většina této trestné činnosti, která je ve věznici páchána, má své finanční pozadí, kterým se snaží odsouzení o zlepšení své aktuální finanční situace, ovšem nelegální cestou. V rámci tohoto zjištění jsem se začal zabírat tím, jaké byly zdroje finančních příjmů odsouzených, a to jak před jejich uvězněním, tak i ve výkonu trestu. Zajímalo mě, zda odsouzení s finančními závazky mají snahu naplňovat účel výkonu trestu odnětí svobody mimo jiné i tím, že budou motivováni snižovat míru svého zadlužení legální cestou.

Obecně lze spatřovat ekonomické důsledky uvěznění nejen na samotných odsouzených, ale i na jejich rodinných příslušnících. Pokud účel výkonu trestu není v průběhu věznění naplněn, nedojde k alespoň částečné resocializaci odsouzených a následky lze spatřovat v dalším páchání trestné činnosti, nezapojení se v pracovním procesu a zatížení státu v oblasti sociální politiky.

V teoretické části je tato diplomová práce zabývá systémem vězeňství v České republice, jeho historickým vývojem, ale i její aktuální situací. Dále se teoretická část také věnuje problematice samotného výkonu trestu odnětí svobody a finanční situací odsouzených. V neposlední řadě je v práci představena Věznice Všehrdy, kde byly realizovány řízené rozhovory s odsouzenými a prostudování finančních a pohledávkových spisů těchto odsouzených, na základě čehož byl proveden vlastní výzkum. Jsou stanoveny motivační faktory, které zvyšují míru angažovanosti odsouzených při řešení jejich finanční situace. V praktické části jsou tyto problémy související s ekonomickými dopady výkonu trestu odnětí svobody definovány a zároveň jsou uvedeny návrhy na řešení.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě rozboru platné právní úpravy vyhodnotit problematiku dopadů vlivu trestů odnětí svobody na finanční situaci odsouzených osob na základě vývoje dluhové a finanční situace u vězňených osob, které byly do výkonu trestu odnětí svobody zařazeny do věznice s ostrahou. Na základě komparace zjištěných výstupů z případových studií a přehledů jejich ekonomické situace (pohledávky a příjmy) definovat problémy a navrhnout řešení možné optimalizace finanční situace vybraných osob.

2.2 Metodika

Rešeršní část diplomové práce bude zpracována prostřednictvím kompilace podkladů získaných z odborné literatury, právních předpisů a dalších relevantních zdrojů.

V praktické části diplomové práce budou komparovány ekonomické situace v rámci jednotlivých skupin vězňených osob z nízkého, středního a vysokého stupně zabezpečení ve věznici s ostrahou, kdy každá z uvedených skupin bude obsahovat pracovní zařazeného jedince a pracovní nezařazeného jedince.

S každým jedincem bude vypracována případová studie (kazuistika), která bude následně porovnána s relevantními finančními podklady.

Závěrečná diskuze bude zaměřena na současnou problematiku dluhové a finanční situace vězňených osob ve výkonu trestu odnětí svobody a bude obsahovat návrhy na optimalizaci stávajícího stavu a perspektivu.

3 Teoretická část

3.1 Systém vězeňství

V této kapitole nám bude představena stručná historie vězeňství na našem území. Dále se budeme věnovat organizaci a struktuře Vězeňské služby České republiky a jejími hlavními úkoly. V kapitole se dotkneme samotné problematiky výkonu trestu a seznámíme se stávajícími typy věznic, v rámci čehož nám bude blíže představena organizační jednotka Věznice Všehrady, kde byla realizována praktická část práce, zaměřená na zmapování vývoje dluhové a finanční situace vězňených osob. Závěrem této kapitoly bude rozebrána problematika nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody.

3.1.1 Stručný vhled do historie vězeňství na území České republiky

➤ Vězeňství za období rakousko-uherské monarchie

Vzhledem k stále vzrůstajícím zásahům státu do oblasti soudnictví docházelo v 19. století na území Rakouska-Uherska k postupnému sjednocování vězeňství, které do té doby bylo značně nejednotné. V 50. letech 19. století došlo ve vztahu k vězeňství hned k několika významným změnám. Jednak došlo k jeho zestátnění a dále docházelo k rozvoji vzdělávání vězňů s ohledem na vidinu jejich převýchovy.¹ Dnem 01. 09. 1852 vešel v účinnost trestní zákon č. 117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích. V uvedeném zákoně je pod čl. IV. výslovně uvedeno: „*Podle tohoto trestního zákona může se počínajíc od toho dne, kterého nabude platnosti, jen to za zločin, za přečin nebo za přestupek pokládati a trestati, co se v něm výslovně za zločin, za přečin nebo za přestupek prohlašuje.*“² Podle rakouského trestního zákoníku z roku 1852 byl trest odstupňován na těžký žalář, žalář, tuhé vězení a vězení. Zásadní rozdíl mezi jednotlivými typy trestů odnětí svobody spočíval zejména ve způsobu poutání, stravování, odívání nebo zařazování do práce. V Čechách se v daném období nacházely tři mužské věznice a jedna věznice pro ženy. Nad mužskými i ženskými trestními ústavy správu vykonávaly ženské řeholní řády,

---

¹ Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 13.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

² Beck-online - beck-online [online]. Copyright © 2009 [cit. 13.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4xgg3bufuya>

které byly až do vydání zákona č. 16/1914 ř.z., o sboru stráže vězeňské, střeženy vojskem.³ Vedle věznic existovaly i jiné obdobné instituty, a to donucovací pracovny nebo robotárny. Donucovací pracovny byly: „*Veřejné ústavy, které měly osoby k práci způsobilé, ale práci odmítající, k pravidelné práci přimět donucením zároveň s působením vzdělávacím, výchovným a náboženským.*“⁴

➤ **Vězeňství za období Československé republiky**

Po skončení 1. světové války roku 1918 došlo mimo jiné k rozpadu rakousko-uherské monarchie. Na našem území byl stále zachován tehdejší justiční i vězeňský systém. Od roku 1919 byla postupně zdokonalována legislativa, organizace a správa vězeňství. V roce 1928 se na území Československé republiky nacházelo celkem 6 trestnic pro muže a 1 trestnice pro ženy.⁵ „*Mužští trestanci s dlouhodobými tresty bez možnosti podmíněného propuštění byli po dvou třetinách vykonaného trestu přemisťováni do tzv. přechodného ústavu v Leopoldově. Mladiství vykonávali trest zavření v polepšovnách nebo v určených trestních ústavech.*“⁶

➤ **Vězeňství za období okupace**

Počátkem roku 1939 dochází k rozpadu Československa. Následně 15. března 1939 došlo k obsazení našeho území německou armádou a vznikl Protektorát Čechy a Morava. Během okupace nedošlo k zásadním změnám v justičním a vězeňském systému, ani v základní legislativě, organizaci či správě vězeňství. Všechny normy, které byly vydané protektorátní vládou, podléhaly závěrečnému schválení ze strany říšského protektora. Vězeňské ústavy byly převážně využívány německou justicí nebo gestapem. V soudních vězeňských zařízeních mnohdy působilo jak vedení české, tak i německé.⁷

---

³ Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 13.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

⁴ KALÁBOVÁ, Květoslava., KALÁB, Vladimír. Historie zemské donucovací pracovny a věznic pro ženy v Pardubicích. 1. vyd. Praha: Vězeňská služba ČR, 2005. s 9. ISBN 80-239-7661-3.

⁵ Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

⁶ Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

⁷ Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

➤ **Vězeňství v poválečné době**

V období, které následovalo po osvobození od nacizmu, rozhodovaly o uvěznění osob do vězeňských ústavů národní výbory. Toto období trvalo necelý rok. Koncem roku 1945 přešla tato pravomoc do kompetence ministerstva spravedlnosti. Ministerstvo vnitra a ministerstva národní obrany zodpovídalo za správu zařízení určených pro osoby německé národnosti, u nichž byl plánován odsun. Ve vězeňských zařízeních byly zřízeny pracovní oddíly z řad vybraných vězňů, které byly využívány k odstraňování následků způsobených válkou. Uvedené pracovní oddíly byly zřízeny Dekretem prezidenta republiky č. 126 ze dne 27. 10. 1945.⁸ „V roce 1948 vzniká kategorie tzv. protistátních vězňů, odsouzených státním soudem na základě zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky. Podle vězeňského řádu z roku 1951 měli výrazně více omezení než kriminální vězni. Zákonem č. 321/1948 Sb., o uniformovaném Sboru vězeňské stráže (SVS) došlo k reorganizaci vězeňského personálu podle vzoru Sboru národní bezpečnosti.“⁹

V letech 1953 – 1965 hovoříme o podobě vězeňství podle vzoru Sovětského svazu. Dnem 1. dubna 1953 vstoupil v platnost nový Řád nápravných zařízení, který byl o rok později nahrazen Řádem pro věznic ministerstva vnitra Československé republiky. Samotný výkon trestu odnětí svobody byl zvláště nepříznivý pro politické vězně a tzv. třídní nepřátelé. Tito vězni vykonávali trest ve velice přísných podmínkách, přičemž byli zařazováni do práce, kde vykonávali fyzicky náročné činnosti. V roce 1955 vstoupil v platnost také Řád pro nápravně pracovní tábory.¹⁰ K datu 1. leden 1955 bylo na našem území celkem 23 věznic a 25 nápravně pracovních táborů. Z celkového počtu 24.143 vězňených osob bylo 10.779 osob odsouzeno za "protistátní" trestné činy.¹¹

---

⁸Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

⁹Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 14.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

¹⁰Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 16.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

¹¹ BURSÍK, Tomáš. Vězeňství: Historie období 1953 - 1957. Www.totalita.cz [online]. 1999 - 2022 [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: https://www.totalita.cz/vez/vez_hist_02.php

➤ **Vězeňství v období reform**

V letech 1965 - 1989 došlo ve vztahu k vězeňství k významné úpravě výkonu trestu odnětí svobody. Počínaje dnem 01. 08. 1965 nabyl účinnosti zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Na základě uvedeného zákona byly vězněné osoby soudem zařazovány do tří základních nápravně výchovných skupin, a to vždy s ohledem na míru nebezpečnosti a závažnosti spáchaného trestného činu pro společnost. Dále bylo nově ve vězeňství umožněno zaměstnávat středoškolsky a vysokoškolsky vzdělané odborné zaměstnance, kteří působili na pozicích jako psycholog, pedagog, sociální pracovník apod. Správu nad vězeňskými ústavy převzal počátkem 80. let Sbor nápravné výchovy.

V 90. letech došlo k udílení amnestií, a to zejména vězněným osobám, které byly za období normalizace uvězněny za trestné činy proti republice. Dne 02. 01. 1990 nabylo účinnosti Rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii č. 01/c1/1990 Sb., a to u příležitosti zvolení a nástupu do funkce nového prezidenta Václava Havla. V tomto období byl novelou trestního zákona zrušen trest smrti a jako nejvyšší trest byl zaveden trest odnětí svobody na doživotí. V souvislosti s vydaným zákonem č. 169/1990 Sb., tedy zákonem o občanských komisích působících v resortech ministerstev vnitra a o změně a doplnění zákona č. 10/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, ve znění zákonů č. 63/1983 Sb. a č. 74/1990 Sb., byla u příslušníků Sboru nápravné výchovy ověřována jejich odborná i morální způsobilost, které ze všech zúčastněných příslušníků nevyhovělo přibližně 7 %.¹² „V roce 1992 byla zpracována nová koncepce českého vězeňství v duchu Evropských vězeňských pravidel, ale i vlastních humanistických tradic, na jejímž základě byl vydán zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž, který zásadním způsobem reformoval organizaci, řízení a výkon českého vězeňství. Vznikly 3 skupiny zaměstnanců: vězeňská stráž a justiční stráž (k ochraně výkonu justice), jejichž služební poměr se řídil zákonem č.186/1992 Sb., o služebním poměru Policie ČR a dále správní služba s civilními zaměstnanci v pracovním poměru podle zákoníku práce.“¹³

---

¹² Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 17.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

¹³ Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 16.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>

3.1.2 Vězeňská služba ČR

„Dnem 1. ledna 1993 zanikl Sbor nápravné výchovy a vznikla Vězeňská služba České republiky. Stalo se tak nabytím účinnosti Zákona ČRN č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. Tento zákon umožňuje, aby se vězeňský systém zcela odpoutal od minulého pojetí organizace a způsobu zacházení s osobami ve vazbě a ve výkonu trestu, které bylo výrazně poznamenáno sovětským modelem nápravně výchovných táborů a vojenské organizace vězeňského sboru. Zmizely prvky výlučnosti a nadřazenosti ozbrojené složky a plně se v textu zákona odrážejí principy Evropských vězeňských pravidel a mezinárodních konvencí z oblasti lidských a občanských práv.“¹⁴

Vězeňská služba České republiky (dále jen "Vězeňská služba ČR") je organizační složkou státu, která plní úkoly jí stanovené podle § 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon č. 555/1992 Sb.") a podle další právní legislativy. S odkazem na ustanovení § 1 odst. 1 - 5 zákona č. 555/1992 Sb. je Vězeňská služba ČR ozbrojeným bezpečnostním sborem, správním úřadem a účetní jednotkou, působící na území České republiky, není-li zvláštním právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou stanoveno jinak. Příslušník i civilní zaměstnanec vězeňské služby je za určitých podmínek a okolností oprávněn také působit v cizině.

Vězeňská služba ČR ve věznicích, vazebních věznicích nebo ústavech pro výkon zabezpečovací detence zajišťuje v souladu s příslušnými právními předpisy řádný výkon vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence. Dále zajišťuje ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. V neposlední řadě je také poskytovatelem zdravotních služeb.¹⁵

➤ Výkon trestu odnětí svobody

„Trest odnětí svobody, jako specifická společenská sankce ze "prokázané" delikventní jednání představuje velmi závažný životní zlom, zejména u prvotrestaného a prvovězňného jedince. Účelem trestu je sice ochrana společnosti a odstrašení delikventů

---

¹⁴ HÁLA, Jaroslav. *Teorie a praxe vězeňství I: Prevence mimořádných událostí ve výkonu vazby*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1996, s. 28.

¹⁵ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-6-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

*od další kriminální činnosti, ale postupy a způsoby zacházení s odsouzenými mají mít také sociálně korektivní účinek a humánní principy. Avšak jedinec, který byl trestán, který byl ve vězení, získává roli kriminálního, která představuje silné sociální stigma. Sankce je nejen reakcí společnosti vůči nepřijatelnému nebo nežádoucímu chování, ale má další sociální stigmatizační a etiketizační důsledky. Nálepka již trestaného a potenciálního kriminálního jedinci zůstává i po odpykání trestu.*¹⁶

Fischer dále upozorňuje, že odsouzený ve výkonu trestu odnětí svobody postupně ztrácí dvě základní opory, které jsou klíčové pro jeho následné začlenění zpět do společnosti. Tyto opory spatřuje zejména v rodině a v zaměstnání. Ve vztahu k poslední zmíněné opoře vychází z předpokladu, že zaměstnání je pro propuštěného vězně obzvláště důležité z hlediska eliminace rizika dalšího kriminální jednání a recidivy, které jsou bezesporu úzce spjaty s fenoménem nezaměstnanosti. Z uvedeného důvodu je jednou z priorit Vězeňské služby ČR právě zaměstnanost vězňených osob.¹⁷

Zvýšení skutečné zaměstnanosti vězňených osob ve výkonu trestu odnětí svobody a podpora zaměstnávání osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody jsou jedny z prvořadých bodů zanesených v seznamu strategických cílů Koncepce vězeňství ČR do roku 2025., *V oblasti zaměstnávání koncepce předpokládá větší samostatnost věznic, a to jak v rámci výrobních procesů, tak například ve snaze pěstovat plodiny a chovat hospodářská zvířata či včelstva.*¹⁸

➤ **Organizační struktura Vězeňské služby ČR**

Základními organizačními jednotkami Vězeňské služby ČR jsou dle ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb.: Generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby.

• **Generální ředitelství** představuje nejvyšší orgán Vězeňské služby ČR, který prostřednictvím metodické, řídicí a kontrolní činnosti zabezpečuje plnění společných úkolů ostatních organizačních jednotek. *„Generální ředitelství se člení na odbory a samostatné úseky. Kancelář generálního ředitele má postavení odboru generálního ředitelství. Odbory*

---

¹⁶ FISCHER, Slavomil. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2006. Acta Universitatis Purkynianae, s. 62 - 63.

¹⁷ FISCHER, Slavomil. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2006. Acta Universitatis Purkynianae, s. 63 - 64.

¹⁸ KÝR, Aleš., Kafková, Alena. *25 let VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY 1993 - 2018*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017. ISSN 1213-9297, s. 51.

generálního ředitelství v rámci své působnosti metodicky řídí a kontrolují činnost odborných úseků v organizačních jednotkách Vězeňské služby, získané poznatky a kontrolní zjištění analyzují a navrhuji potřebná opatření, podílejí se na vyřizování stížností, oznámení a podnětů, zpracovávají návrhy vnitřních předpisů a nařízení, podílejí se na připomínkovém řízení k právním předpisům a na zpracování právních stanovisek. Jednotlivé odbory ředitelství rovněž připravují podklady pro jednání generálního ředitele, jeho poradních orgánů a ve stanoveném rozsahu též zpracovávají další odborné materiály a dokumenty. Kromě stanovených specializovaných činností plní další úkoly uložené generálním ředitelem a ministrem spravedlnosti.¹⁹

- **Věznice** jsou zařízení vykonávající primární funkci vězeňství, které spadají pod správu Vězeňské služby ČR a ve kterých se vykonává trest odnětí svobody. Věznice jsou jedny ze základních organizačních článků Vězeňské služby ČR, které zabezpečují, aby byl zejména v souladu se zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon č. 169/1999 Sb."), vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "vyhláška č. 345/1999 Sb."), a dalšími interními předpisy plněn účel výkonu trestu odnětí svobody, který je vymezen v ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb.

- **Vazební věznice** jsou zařízení, která zajišťují a zabezpečují výkon vazby obviněných osob (mužů, žen, mladistvých), pro účely trestního řízení, a to zejména v souladu se zákonem č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon č. 293/1993 Sb.") a vyhláškou č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "vyhláška č. 109/1994 Sb.").

- **Ústavy pro výkon zabezpečovací detence** jsou „Zařízení zajišťující soudem uloženou zabezpečovací detenci pro psychiatricky nebo sexuologicky nemocné pachatele vážných úmyslných trestných činů, jejichž pobyt na svobodě je pro společnost nebezpečný.“²⁰ Tyto ústavy jsou zřízeny při Vazební věznici Brno, Věznici Opava a nyní v roce 2022 byl nově zřízen třetí Ústav pro výkon zabezpečovací detence (dále jen "ÚpVZD") při Vazební věznici Praha - Pankrác. ÚpVZD zajišťují v souladu se zákonem

---

¹⁹ FOUS, Miroslav. *Trestná činnost osob ve výkonu trestu odnětí svobody*. Most, 2021. Diplomová práce. Vysoká škola finanční a správní, a.s. Praha. Fakulta právních a správních studií, s. 18.

²⁰ Detenční ústav - ABZ.cz: slovník cizích slov. ABZ.cz: slovník cizích slov - online hledání [online]. Copyright © [cit. 22.06.2022]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/detencni-ustav>

č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, ve znění pozdějších předpisů, nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, o zabezpečovací detenci, vnitřním řádem a operačním manuálem detenčního ústavu výchovné a terapeutické aktivity, které mají za cíl pozitivně působit na psychiku a chování chovanců.

• **Střední odborná učiliště VS ČR** jsou vzdělávací instituty poskytující vězněným osobám možnost studia v rámci vzdělávacích kurzů nebo učebních oborů a zvýšit tak svou kvalifikaci a možnost uplatnění na trhu práce, po ukončení výkonu trestu. Sídlo středního odborného učiliště se nachází v Praze. Školská vzdělávací střediska (dále jen "ŠVS") jsou zřízena při věznicích: Heřmanice, Kuřim, Pardubice, Plzeň, Rýnovice, Stráž pod Ralskem, Světlá nad Sázavou, Valdice, Všehrady a Příbram.

• **Akademie vězeňské služby** je: „Resortním vzdělávacím zařízením Ministerstva spravedlnosti a organizační jednotkou Vězeňské služby České republiky s celorepublikovou působností. Je jediným vzdělávacím zařízením pro české vězeňství. Hlavním úkolem Akademie je zajistit, aby zejména nově nastupující příslušníci a občanskí zaměstnanci Vězeňské služby byli náležitě vycvičeni a vyškoleni k výkonu služby a práce na všech úsecích činnosti Vězeňské služby ČR.“²¹ Akademie Vězeňské služby ČR mimo jiné dále zajišťuje penologický výzkum, publikační činnost, vědecké konference, instruktážně metodická setkání a další činnosti, které vyplývají ze zákona č. 555/1992 Sb.

Vrcholným orgánem Vězeňské služby České republiky je z hlediska její organizační struktury Generální ředitelství, v jehož čele stojí generální ředitel, který za činnost Vězeňské služby ČR odpovídá ministrovi spravedlnosti. V kompetenci generálního ředitele je jmenovat a odvolávat ředitele nižších organizačních jednotek, tedy ředitele vazebních věznic, věznic, ÚpVZD, Středního odborného učiliště a Akademie Vězeňské služby.

Ve smyslu ustanovení § 4 uvedeného zákona je generální ředitel oprávněn jednat a činit právní úkony za Vězeňskou službu ČR. Ředitele jednotlivých organizačních jednotek Vězeňské služby ČR mohou za Vězeňskou službu také jednat a činit pouze takové právní úkony, které spadají do jejich pravomoci.²²

---

²¹ Základní informace | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 22.06.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/akademie-vs-cr/sekce/soucasnost>

²² Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-6-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

➤ **Základní členění Vězeňské služby ČR**

Z ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 555/1992 Sb. vyplývá, že Vězeňská služba ČR zajišťuje své úkoly vymezené v § 2 tohoto zákona prostřednictvím vězeňské stráže, justiční stráže, správní služby, Akademie Vězeňské služby a pověřených orgánů Vězeňské služby. Pro stanovení základního členění Vězeňské služby ČR budeme tedy vycházet ze shora uvedeného vymezení.

- *„Vězeňská stráž střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody, eskortuje tyto osoby do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence, zajišťuje převoz dětí, které má ve výkonu vazby nebo trestu jejich matka u sebe, k mimovězeňským poskytovatelům zdravotních služeb, střeží vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence a je-li povolána k plnění úkolů justiční stráže, střeží budovy soudů, státních zastupitelství a ministerstva. Při této činnosti zajišťuje stanovený pořádek a kázeň.*

- *Justiční stráž zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti.*

- *Správní služba rozhoduje ve správním řízení podle zvláštních právních předpisů a zabezpečuje organizační, ekonomickou, vzdělávací, výchovnou, zdravotnickou a další odbornou činnost.*

- *Pověřené orgány Vězeňské služby mají postavení policejního orgánu v řízení o trestných činech osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, spáchaných ve vazební věznici, věznici nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence.“²³* Příslušnost pověřených orgánů je zanesena v ustanovení § 12 odst. 2 písm. c) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní řád"). Pověřené orgány dále zejména prošetřují mimořádné události²⁴, v rámci organizační jednotky evidují, zpracovávají a vyřizují stížnosti a oznámení, podílejí se na vyhodnocování rizik na úseku vnitřní bezpečnosti a plní další úkoly v souladu s příslušnými právními a interními předpisy, vztahující se k jejich činnosti. V rámci plnění

²³ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-6-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁴ Výčet všech mimořádných událostí je zanesen v NGR č. 16/2022, ve znění pozdějších změn.

svých úkolů spolupracují s Generální inspekcí bezpečnostních sborů, Policií ČR, Celní správou, státními zastupitelstvími a soudy.²⁵

➤ **Hlavní úkoly Vězeňské služby ČR**

Podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) - o) zákona č. 555/1992 Sb. plní Vězeňská služba ČR následující úkoly:

- „*Spravuje a střeží vazební věznice a věznice a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Dále spravuje a střeží ústavy pro výkon zabezpečovací detence,*

- *střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody a eskortuje tyto osoby do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence, a to bezprostředně po ukončení výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody,*

- *prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,*

- *provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky při výkonu vazby a při výkonu trestu odnětí svobody,*

- *zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství,*

- *vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody,*

- *provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,*

- *vede evidenci osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,*

- *plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána,*

---

²⁵ Náplň služební činnosti příslušníka Vězeňské služby ČR (Oddělení prevence a stížností Věznice Všešrdy)
- interní dokument VS ČR.

- zabezpečuje vzdělávání příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců Vězeňské služby, které provádí Akademie Vězeňské služby, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště,
- poskytuje zdravotní služby ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby; v případě potřeby zabezpečuje zdravotní služby u mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb,
- poskytuje nebo zajišťuje odbornou péči osobám s adiktologickou poruchou, které jsou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence,
- zabezpečuje zdravotní služby u mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb dětem, které má ve výkonu vazby nebo trestu jejich matka u sebe; za tím účelem zajišťuje jejich převoz k mimovězeňským poskytovatelům zdravotních služeb,
- v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem objasňuje a prověřuje vlastními pověřenými orgány trestné činy osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence; ve spolupráci s Generální inspekcí bezpečnostních sborů se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě spáchané při výkonu služby nebo při plnění pracovních úkolů.²⁶

3.1.3 Typologie věznic

V době před nabytím účinnosti zákona č. 58/2017 Sb., kterým následně po datu 01. 10. 2017 došlo ke změně zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní zákoník"), byly v České republice čtyři základní typy věznic.

Jednalo se o věznice s dohledem, dozorem, ostrahou a zvýšenou ostrahou. Touto změnou zákona došlo na našem území takzvaně k redukci zmíněných typů věznic, s ohledem na členění podle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu, do dvou základních typů věznic, a to na věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou.

V této souvislosti došlo ve věznicích s ostrahou ke zřízení několika oddělení podle stupňů zabezpečení, která se člení na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm

²⁶ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-6-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

zabezpečení.²⁷ Vedle vazebních věznic a věznic, zaujímá zvláštní postavení věznice pro mladistvé muže, která je ve způsobu střežení srovnatelná s typem věznice s ostrahou. V současné době se v České republice nachází pouze jedna věznice, která je profilována jako věznice pro mladistvé muže, a to Věznice Všehrady. I přes to se můžeme shledat s odděleními určenými pro výkon trestního opatření odnětí svobody pro mladistvé odsouzené, která jsou zřízena ve Věznicích Pardubice a Heřmanice. Dále je též nutné zmínit věznice pro odsouzené ženy a ÚpVZD, která jsou zřízena při třech věznicích.

Stanovení stupně zabezpečení vychází a je podmíněno mírou vnějších a vnitřních rizik, která jsou vyhodnocována elektronickým programem SARPO²⁸, který je součástí Vězeňského informačního systému (dále jen "VIS").

„SARPO je jednotný, objektivní, strukturovaný, cílený nástroj hodnocení odsouzených s validizovaným výpočtem statického a dynamického rizika a se zaměřením na identifikaci specifické trestné činnosti (násilí, sex, drogy). Detekuje riziko újmy (obět) a rizikové kriminogenní faktory (predátory recidivy) a obsahuje zhodnocení responsivity odsouzeného (motivace, sebereflexe, schopnost učení). Účelem hodnocení rizik je především predikovat pravděpodobnost opakování trestné činnosti odsouzenými a tomuto uzpůsobit další zacházení.“²⁹

• **Vnější riziko** vyjadřuje míru nebezpečnosti odsouzeného pro společnost, zejména s ohledem na trestnou činnost, za kterou mu byl uložen trest, délku trestu a formu zavinění a s přihlédnutím k tomu, zda již byl ve výkonu trestu.

• **Vnitřní riziko** vyjadřuje míru rizika ohrožení bezpečnosti během výkonu trestu s ohledem na individuální charakteristiku odsouzeného, v níž se zohledňují zejména povaha jeho trestné činnosti, nevykonaná ochranná opatření, průběh předchozích výkonů trestu a hrozba útěku.

O umístění do oddělení s příslušným stupněm zabezpečení rozhoduje s konečnou platností ředitel věznice. Odsouzený umístěný do oddělení se středním nebo vysokým stupněm zabezpečení ve věznici s ostrahou může podat návrh na umístění do oddělení s nižším stupněm zabezpečení, o čemž rozhoduje místně příslušný soud. Stupeň zabezpečení

---

²⁷ Obecný postup | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 19.06.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/akademie-vs-cr/sdilene-sekce/obecny-postup>

²⁸ SARPO: Akronym slovních spojení: Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených.

²⁹ Manuál SARPO, s. 5

*jakož i aktuální naplněnost věznic, realizované druhy programu zacházení a další jsou základními kritérii, na základě kterých rozhoduje Generální ředitelství ČR o umístění odsouzeného do konkrétní věznice. V konkrétní věznici nástupního oddílu dochází k souhrnné analýze rizik a potřeb odsouzeného, dochází ke komplexnímu hodnocení nejen tvrdých, statických dat, ale také k vyhodnocení kriminogenních potřeb a pozitivních stránek odsouzeného.*³⁰

➤ **Podmínky pro zařazování odsouzených do základních typů věznic**

Ustanovení § 56 trestního zákoníku stanovuje kritéria pro diferencované zařazování osob k nepodmíněnému trestu odnětí svobody do věznice s ostrahou nebo zvýšenou ostrahou.

Do věznice s ostrahou jsou z rozhodnutí soudu povětšinou zařazeni a umístěni pachatelé trestných činů, u nichž nebyly splněny podmínky pro jejich zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou.

Do věznice se zvýšenou ostrahou jsou z rozhodnutí soudu zařazováni pachatelé, kterým byl uložen:

-Výjimečný trest³¹, nebo trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny,

- trest odnětí svobody za spáchání zvlášť závažného zločinu, ve výměře nejméně osm let,

- trest odnětí svobody za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl nebo se pokusil uprchnout z vazby, z výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence.

S přihlédnutím k závažnosti spáchaného trestného činu a dalším zohledňovaným faktorům, jako je stupeň a povaha narušení pachatele, může být takový pachatel z rozhodnutí soudu zařazen i do jiného typu věznice. K uvedenému rozhodnutí se soud zpravidla přikloní, pokud shledá, že výkonem trestu odnětí svobody v takovém typu

---

³⁰ Obecný postup | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 19.06.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/akademie-vs-cr/sdilene-sekce/obecny-postup>

³¹ Výjimečným trestem se podle § 54 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník) rozumí jednak trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí. Výjimečný trest může být uložen jen za zvlášť závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje.

věznice bude docíleno účinnějšího naplňování účelu výkonu trestu, zejména ve smyslu vedení řádného života pro propuštění.³²

➤ **Zastoupení věznic na území České republiky**

Aktuálně v roce 2022 je v České republice zřízeno celkem 35 věznic. Z uvedeného počtu se v deseti případech jedná o vazební věznice. Podle Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 34/2021, o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky je v České republice dvacet jedna (21) věznic s ostrahou, tři (3) věznice se zvýšenou ostrahou a jedna (1) věznice pro mladistvé.³³ V této souvislosti je třeba zmínit, že ačkoli je Věznice Světlá nad Sázavou zařazena do kategorie věznic s ostrahou, vykonávají zde trest odnětí svobody nebo výkon trestního opatření odnětí svobody výhradně jen ženy.³⁴

3.1.4 Věznice Všehrady

Věznice se nachází v obci Všehrady, která je situována nedaleko města Chomutov v Ústeckém kraji. „Její výstavba začala v roce 1958, kdy sloužila pro výkon trestu odsouzených žen. V současné době je profilována jako věznice pro mladistvé odsouzené, trest odnětí svobody zde však vykonávají i odsouzení dospělí muži.“³⁵ Dospělí odsouzení zde vykonávají trest odnětí svobody v odděleních s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení.

Věznice kapacitně disponuje 97 místy pro nízký stupeň zabezpečení, 187 místy pro střední stupeň zabezpečení, 3 místy pro krizový oddíl a 48 místy pro oddíl mladistvých při zachování ubytovací plochy 4 m² na osobu. Pro vysoký stupeň zabezpečení je vyčleněno 172 míst při zachování ubytovací plochy 3 m² na osobu. Pro dospělé odsouzené je ve věznici zřízen také specializovaný oddíl pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování v důsledku užívání návykových látek. Dále je ve věznici, pro

---

³² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-6-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³³ Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 34/2021, o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

³⁴ Vlastní šetření.

³⁵ Vězeňská služba ČR. *ČESKÉ VĚZNICE-CZECH PRISONS*. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2006, s. 72.

mladistvé muže, zřízen specializovaný oddíl pro výkon trestního opatření odnětí svobody odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování s individuálním zacházením.³⁶

Zaměstnanost odsouzených ve Věznici Všehrdy dlouhodobě neklesla pod hranici 50 %. Pracovní uplatnění mají odsouzení v rámci vnitřní režie, kde jsou zaměstnání například jako pomocná síla v ústavní či civilní kuchyni nebo vykonávají pomocné údržbářské práce pod vedením zaměstnance spadajícího pod Oddělení logistiky. Dále jsou odsouzení zaměstnání u soukromých subjektů, které svou podnikatelskou činnost provozují v pronajatých prostorách věznice. Největší podíl zaměstnanosti ovšem tvoří odsouzení, kteří jsou pracovním zařazením na vnější nestřežená pracoviště nebo na pracoviště s volným pohybem mimo věznici.

Ve Věznici Všehrdy se nachází ŠVS, které aktuálně v roce 2022 nabízí vzdělávací programy učebních oborech Truhlář a Elektrikář - silnoproud. Dále je pro odsouzené s kratším trestem zajištěn jeden desetiměsíční kurz Dělník ve strojírenské výrobě a dále jeden desetiměsíční kurz s názvem: Feuersteinova metoda. *„Metoda učí životně důležité, nicméně často přehlížené dovednosti, jak se učit. Metoda kombinuje speciálně vyvinuté instrumenty spolu se zprostředkováním, tak aby se maximálně rozvíjel žákův učební potenciál. Žák tak získává znalosti a dovednosti potřebné pro práci s informacemi, jejich vyhodnocování, zasazení do širšího kontextu a využitím nejen tady a teď, ale i v dalších situacích.“*³⁷

Základní zdravotní péče je ve Věznici Všehrdy odsouzeným poskytována každý všední den ze strany Zdravotního střediska věznice, kde je zřízena také zubní ordinace. Odborná lékařská vyšetření jsou zpravidla prováděna v mimovězeňských zdravotnických zařízeních. Odsouzeným je také poskytována duchovní péče, která je ve věznici zejména zajišťována zdejším kaplanem. Odsouzení si mohou v případě zájmu nakoupit určité vybrané komodity ve vězeňské kantýně, kde je vyžadován a uplatňován bezhotovostní platební styk.³⁸

---

³⁶ Základní informace | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2023 Vězeňská služba České republiky [cit. 03.03.2023]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-vsehrdy/sekce/zakladni-informace>

³⁷ Jak rozvíjet myšlení dle profesora Feuersteina – „Učíme se učit se“ - Zkola. Homepage - Zkola [online]. Copyright © 2022 [cit. 04.07.2022]. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/jak-rozvijet-mysleni-dle-profesora-feuersteina-ucime-se-ucit-se/>

³⁸ Základní informace | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 23.06.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-vsehrdy/sekce/zakladni-informace>

3.1.5 Náklady výkonu trestu odnětí svobody

Povinnost vězňených osob hradit náklady výkonu trestu (dále jen "NVT") a další náklady spojené s výkonem trestu vyplývá z ustanovení § 35 a § 36 zákona č. 169/1999 Sb. NVT jsou vězňeným osobám účtovány mimo jiné za stravu, ubytování, poskytnuté oděvy a další služby poskytnuté VS ČR v rámci zajištění řádného výkonu trestu.

V roce 2021 dosáhl denní průměrný stav odsouzených v České republice počtu 19008 vězňů, kdy průměrný denní výdaj Vězeňské služby ČR činil na jednoho vězně 1841 Kč.³⁹

NVT se hradí již v průběhu výkonu trestu, a to z pracovní odměny a jiných příjmů odsouzených. Pokud tímto způsobem není možné vzniklou pohledávku uspokojit, vzniká odsouzenému vůči Vězeňské službě ČR dluh. V souladu s výše uvedeným zákonem může věznice v případě, že odsouzenému nelze dluh odečíst z čisté finanční odměny za vykonanou práci, použít pro tyto účely finanční prostředky z jeho jiných příjmů, které má uloženy na účtu spravovaném věznicí (dále jen "účet odsouzeného").

Dluh ekonomický slovník definuje jako: „*Závazek → účetní jednotky, který pochází z minulých událostí a je spolehlivě ocenitelný. Jedná se o povinnost dlužníka zaplatit věřiteli → pohledávku.*“⁴⁰

Srážky NVT jsou ve věznicích prováděny Oddělením ekonomickým, které k této a další činnosti související se správou účtů vězňených osob využívá program VIS (aplikaci Ekonomika a zaměstnávání).

Podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "vyhláška č. 10/2000 Sb.") jsou NVT sráženy z čisté odměny pracovních zařazených odsouzených, tedy z pracovní odměny, z které bylo přednostně strženo a odvedeno pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění a záloha na daň z příjmů fyzických osob. V případě nezaměstnaného odsouzeného jsou NVT sráženy z ostatních příjmů.

³⁹ Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright ©Xi [cit. 14.07.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/uredni-deska/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-vs-cr-2021.pdf>, str. 7.

⁴⁰ HINDLS, Richard., HOLMAN, Robert., HRONOVÁ, Stanislava. a kol. *Ekonomický slovník*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003, s. 81.

-V případě, že odsouzený je v rámci výkonu trestu pracovní zařazen, je mu ze strany věznice strženo k úhradě NVT 23 % z čisté odměny.

- Je-li odsouzený příjemcem důchodu nebo výsluhového příspěvku, je mu ze strany věznice strženo z uvedených peněžních prostředků, k účelům hrazení NVT, 40 %. To platí v případě, že mu jsou finanční prostředky z důchodového nebo výsluhového příspěvku zasílány na účet ve věznici.

- Nelze-li odsouzenému dluh spojený s NVT strhnout z odměny za práci nebo důchodu či renty, je ze strany věznice přistoupeno, pro tyto účely, k provedení srážky 40 % z dalších finančních prostředků, které byly v průběhu předcházejícího kalendářního měsíce připsány na účet odsouzeného, a to za předpokladu, že připsaná částka přesahuje 100,- Kč. Srážce podle ustanovení § 8 odst. 5 písm. b) vyhlášky č. 10/2000 Sb. nepodléhají finanční prostředky, které byly na účet odsouzeného připsány jako odměna podle § 45 a 63 zákona č. 169/1999 Sb. V uvedeném případě se jedná o kázeňskou odměnu, která může být odsouzenému nebo mladistvému odsouzenému za určitých okolností udělena. Dále srážce nepodléhají finanční prostředky, které byly na účet odsouzeného odeslány a použity k úhradám za: „*Regulační poplatky, nákup nezbytných léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků předepsaných lékařem, úhradu zdravotní péče nehrazené z veřejného zdravotního pojištění.*“⁴¹ Srážky se též neprovádějí z peněz uložených na účtu odsouzeného, jedná-li se o: „*Výživné na dítě, příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem, přídavek na dítě, peněžitou pomoc v mateřství, rodičovský příspěvek, sirotčí důchod náležící dítěti nebo jiné peníze výslovně určené na úhradu potřeb dítěte, zasláné odsouzené těhotné ženě nebo matce, která má ve výkonu trestu u sebe dítě.*“⁴²

-V případě, že odsouzený byl ve výkonu trestu odnětí svobody zařazen do práce a tuto práci odmítl vykonávat nebo do ní bez důvodu nenastoupil, je mu na základě výměry uloženo hradit NVT ve výši 50 Kč/den.

---

⁴¹ Vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-8-26]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

⁴² Vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-8-26]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

- Ve všech výše uvedených případech nesmí být pro hrazení NVT odsouzenému strženo více než 1500 Kč za kalendářní měsíc. O povinnosti hradit NVT, vyjma případu, kdy se jedná o úhradu NVT z pracovní odměny, rozhoduje ředitel věznice. Proti rozhodnutí hradit NVT z důchodového nebo výsluhového příspěvku je přípustná stížnost, která ovšem nemá odkladný účinek.⁴³

V případě, že odsouzený není schopen tyto náklady platit, může být tento dluh za odsouzeného hrazen i ze strany jiné osoby (rodinní příslušníci, osoby blízké). Zákon dále připouští určité výjimky, kdy je odsouzený od této povinnosti osvobozen. Podle § 35 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb. je vězněná osoba od této povinnosti osvobozena po dobu, po kterou:

- „*Nebyla nezaviněně zařazena do práce, pokud nebyla poživatelé důchodu nebo výsluhového příspěvku nebo neobdržela v kalendářním měsíci peníze na účet v úschově,*

- *nedovršila osmnáctý rok věku,*

- *byla jí poskytována lůžková zdravotní péče, s výjimkou případů uvedených v § 36 odst. 2,*

- *byla zařazena do vzdělávacího nebo terapeutického programu s dobou výuky nebo terapie nejméně 21 výukových hodin týdně,*

- *trest dočasně nevykonávala,*

- *byla účastna na soudním jednání v postavení svědka nebo poškozeného.*“⁴⁴

Ustanovení § 35 odst. 3 a 4 zákona č. 169/1999 Sb. vymezuje podmínky a okolnosti, za kterých lze přistoupit k upuštění nebo prominutí hradit NVT následovně:

V případě úmrtí vězněné osoby, která po sobě nezanechala žádný majetek, nebo byla z České republiky vydána nebo předána do ciziny, nebo jí byl uložen trest vyhoštění, může být na základě důvodného předpokladu, že by pohledávku této osoby vůči Vězeňské službě ČR nebylo možné vymoci, je od jejího vymáhání upuštěno. V odůvodněných případech, může být dluh, spojený s NVT, vězněné osobě, po jejím propuštění na svobodu zcela nebo jen z části prominut. Tato eventualita je ovšem podmíněna doložením aktuální sociální a finanční situace s příloženou písemnou žádostí o prominutí dluhu (NVT).

---

⁴³ Vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-4]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁴ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-6-24]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Rozhodnutí o prominutí dluhu je výhradně v kompetenci ředitele propouštěcí věznice.⁴⁵ V případě, kdy nebylo ze strany věznice aplikováno prominutí dluhu a vězněná osoba nedisponuje potřebnými peněžními prostředky k jeho umoření, je v praxi možné požádat o plnění závazků ve splátkách.

Odsouzený je také podle ustanovení § 36 zákona č. 169/1999 Sb. dále povinen hradit za určitých okolností další náklady souvisejících s jeho výkonem trestu. Rozhodnutí o hrazení takových nákladů náleží řediteli věznice. Výkon tohoto rozhodnutí se po dobu výkonu trestu provádí srážkami z pracovní odměny, peněz uložených ve věznici nebo příkázáním pohledávky. Za další NVT se považují:

- Náklady spojené s odesláním balíčku nebo nepředaných věcí odesilatel, kdy odsouzený nedisponuje potřebnými finančními prostředky,

- náklady za poskytnuté nadstandardní nebo zvýšené zdravotní služby. Dále náklady spojené s hrazením regulačních poplatků a zdravotních služeb u dětí, které má vězněná matka ve výkonu trestu odnětí svobody u sebe a není tyto poplatky sama schopna platit,

- náklady spojené s vyšetřením vězněné osoby na přítomnost návykových látek. NVT jsou odsouzenému účtovány v případě, že byl ve věznici orientačně pozitivně testován na přítomnost návykových látek, kdy následně byla pozitivita potvrzena certifikovanou toxikologickou laboratoří.⁴⁶

---

⁴⁵ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-24]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁶ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-6-20]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

4 Praktická část

4.1 Příjmy odsouzených

Pod výše uvedeným bodem kapitoly si rozebereme jednotlivé zdroje příjmů odsouzených. Vzhledem k tomu, že v dlouhodobém průměru je rámci výkonu trestu odnětí svobody více jak 50 % pracujících odsouzených, kteří z finančních příjmů za odvedenou práci splácejí své závazky a pohledávky, seznámíme se s jednotlivými druhy pracovišť, kde je odsouzeným, po splnění vymezených požadavků a legislativně stanovených podmínek, umožněno pracovat, neboť na zaměstnání nelze z penitenciárního hlediska pohlížet jen jako na zdroj finančních příjmů pro odsouzené, ale také jako na smysluplně využitý čas strávený "za mřížemi", během kterého si pracovní zařazení odsouzení upevňují pracovní návyky a získávají nové zkušenosti, které mohou zvýšit jejich další uplatnění na trhu práce po propuštění. Hála uvádí, že: „*Smysluplná, dobře řízená a organizovaná práce rozvíjí pracovní návyky a s tím související vlastnosti osobnosti. Takto uspořádaná práce odsouzených, vykonává navíc v podmínkách odpovídajících běžným pracovním podmínkám mimo věznici (a též spravedlivě odměňovaná), utváří v žádoucím směru vztah odsouzeného k práci vůbec (práce jako lidská potřeba) i k práci jako prostředku uspokojování dalších potřeb a zájmů člověka (což evidentně u odsouzených osob nebývá samozřejmostí).*“⁴⁷

V kapitole bude rozebrán související postup při zařazování odsouzených na pracoviště a předestřeny stávající možnosti pracovního uplatnění ve Věznici Všehrdy.

V souvislosti se zaměstnáváním vězňených osob bude poukázáno na možnosti a specifika jejich pracovního uplatnění v zahraničních věznicích, kdy bude následně zejména popsán legislativní postup při zařazování odsouzených na pracoviště v Ústave na výkon trestu odňatí svobody pro mladistvých Sučany, ve Slovenské republice.

4.1.1 Příjmy z pracovní odměny

Předně je třeba zmínit, že odsouzený je ve výkonu trestu odnětí svobody povinen pracovat, je-li mu práce přidělena, pokud ovšem nebyl shledán dočasně práce neschopným nebo zdravotně nezpůsobilým.⁴⁸ Jedná se převážně o práci pro věznici, pod kterou si

---

⁴⁷ HÁLA, Jaroslav. *Teorie a praxe vězeňství II.: Optimalizace výkonu trestu odnětí svobody*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1999, s. 15.

⁴⁸ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-6-30]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

můžeme představit úklidové či jiné pomocné práce, které vykonává zejména v rámci pracovních aktivit, stanovených v programu zacházení. Za tento druh práce ovšem odsouzenému nenáleží pracovní odměna. Odsouzení, kteří byli ve výkonu trestu odnětí svobody zařazeni do denní formy studia, jsou posuzováni, jako by byli zařazeni do práce, ovšem taktéž bez nároku na mzdu ve smyslu pracovní odměny.⁴⁹ Dále nemůže odsouzený odmítnout pracovní zařazení ve vnitřní režii (skladník, kuchař, údržbář apod.), za kterou ovšem odsouzenému pracovní odměna náleží.

Odsouzení mohou být ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnání s nárokem na pracovní odměnu v rámci vnitřní režie nebo u cizích podnikatelských subjektů, které svou podnikatelskou činnost provozují v pronajatých prostorách věznic, nebo mimo jejich objekty. Zařazení odsouzených do práce u cizích subjektů je podmíněno udělením jejich předchozího písemného souhlasu.

Zajišťování možností pracovního zařazování odsouzených spadá do základní činnosti Oddělení zaměstnávání vězňených osob a Provozoven středisek hospodářské činnosti věznic (dále jen "PSHČ").

Ve vztahu k hospodářské činnosti a zaměstnávání vězňených osob bylo v roce 2021 ve výkonu trestu odnětí svobody s nárokem na pracovní odměnu zařazeno do práce průměrně 6 837 vězňů, kdy jejich průměrná měsíční odměna činila 5 809 Kč. Celkový počet práce schopných přitom činil 13 235 odsouzených.⁵⁰ Pro porovnání si nyní přiblížíme situaci z roku 1997, kdy bylo z počtu 13 829 odsouzených celkem 87 % práce schopných. Z celkového počtu práce schopných odsouzených bylo zaměstnáno pouze 43 %. Těmto odsouzeným byla v souladu s tehdy platným nařízením vlády č. 333/1993 Sb. vyplácena průměrná mzda ve výši 17,94 Kč/hod.⁵¹

---

⁴⁹ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-31]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵⁰ Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright ©Xi [cit. 14.07.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/uredni-deska/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-vs-cr-2021.pdf>

⁵¹ BAJCURA, Lubomír. *Práva vězňů: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada), s. 106.

Tabulka č. 1: Vývoj zaměstnanosti o odměňování vězňených osob

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Celková průměrná denní zaměstnanost vězňů	8 449 ods.	8 858 ods.	8 618 ods.	7 561 ods.	6 837 ods.
Celková průměrná měsíční odměna vězňů	3 790 Kč	4 345 Kč	4 576 Kč	5 488 Kč	5 809 Kč
PSHČ (průměrná denní zaměstnanost vězňů)	3 457 ods.	4 191 ods.	4 181 ods.	3 714 ods.	3 569 ods.
Průměrná měsíční odměna vězňů	3 632 Kč	4 049 Kč	4 220 Kč	4 839 Kč	5 175 Kč
Vnitřní provoz a vlastní výroba (průměrná denní zaměstnanost vězňů)	2 727 ods.	2 761 ods.	2 832 ods.	2841 ods.	2 799 ods.
Průměrná měsíční odměna vězňů	4 205 Kč	4 928 Kč	5 301 Kč	6 632 Kč	6 950 Kč
Cizí subjekty (průměrná denní zaměstnanost vězňů)	2 265 ods.	1 906 ods.	1 605 ods.	1 006 ods.	469 ods.
Průměrná měsíční odměna vězňů	3 718 Kč	4 423 Kč	4 623 Kč	5 605 Kč	5 846 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě získaných dat z Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR⁵²

➤ Oddělení zaměstnávání vězňených osob

Základní činností oddělení je vyhledávání pracovních příležitostí pro odsouzené a poskytování základních informací zájemcům, kteří projeví o jejich zaměstnávání zájem.

Zaměstnanci uvedeného oddělení zejména zpracovávají pracovní výkazy směn a pracovních odměn odsouzených, evidují pracovní neschopnosti odsouzených, zpracovávají přehledy odsouzených podle jednotlivých pracovišť, vypisují platové výměry pro odsouzené zařazené do práce, provádí výpočty a následnou fakturaci za mzdy odsouzených. Dále provádějí kontrolu všech pracovišť a zúčastňují se zařazovacích komisí.⁵³

V souvislosti s vyhledáváním pracovních příležitostí pro odsouzené na trhu práce je ze strany Oddělení zaměstnávání vězňených osob v praxi obecně postupováno tak, že jsou písemně obeslány firmy, které byly vytipovány jako možné subjekty pro pracovní zařazení

⁵² Statistické ročenky Vězeňské služby | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 24.07.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>

⁵³ Popis pracovní činnosti zaměstnance v pracovním poměru k Vězeňské službě ČR (Oddělení zaměstnávání vězňených osob Věznice Všehrady) - interní dokument VS ČR.

odsouzených. Následně v případě, že oslovená společnost projeví zájem, je zpracován předběžný návrh na schválení pracoviště, kde je zejména kladen důraz na bezpečnostní podmínky a sociální zázemí odsouzených. Dále je zpracována smlouva, kdy po jejím podepsání zainteresovaných stran (podnikatelského subjektu a věznice) je zahájen postup zařazování odsouzených na pracoviště.⁵⁴

➤ **Provozovna střediska hospodářské činnosti**

V souladu s § 23c. zákona č. 555/1992 Sb., je Vězeňské službě ČR umožněno provozovat hospodářskou činnost, za účelem zaměstnávání odsouzených umístěných do výkonu trestu odnětí svobody. Za tímto účelem byly při některých organizačních jednotkách věznic zřízeny Provozovny středisek hospodářské činnosti, která hospodaří s vlastními prostředky, které nepocházejí z rozpočtu výše uvedených organizačních jednotek Vězeňské služby ČR. Z uvedeného důvodu jsou finanční prostředky určené pro PSHČ vedeny na zvláštním bankovním účtu. Pro PSHČ je nezbytné, aby jejich provozní výdaje byly v plné výši pokryty z jejich příjmů.⁵⁵

Zaměstnanci PSHČ zejména provádějí ve vztahu k tomuto středisku dílčí ekonomické rozborů včetně návrhů na opatření, provádějí zajišťování účetních operací, vystavují účetní doklady, zajišťují pokladní činnost a manipulaci s finanční hotovostí.⁵⁶

➤ **Pracovní odměna**

Odsouzenému, který byl ve výkonu trestu odnětí svobody pracovníčně zařazen v rámci vnitřní režie, cizích subjektů nebo u PSHČ, náleží pracovní odměna. Podmínky a výše pracovní odměny za druh vykonané práce je dle § 33 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb. stanovena nařízením vlády č. 361/2017 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "nařízení vlády č. 361/2017 Sb.").⁵⁷

---

⁵⁴ Vlastní šetření.

⁵⁵ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-3]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵⁶ Popis pracovní činnosti zaměstnance v pracovním poměru k Vězeňské službě ČR (PSHČ Věznice Všehrady) - interní dokument VS ČR.

⁵⁷ Nařízení č. 361/2017 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-18]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Podle výše uvedeného nařízení se v souladu s § 2 odsouzení zařazují do čtyř základních skupin podle vykonávané práce. Do **I. skupiny** jsou zařazováni odsouzení, u kterých s ohledem na druh pracovní činnosti není požadována odborná kvalifikace nebo jiné odborné vzdělání. Do **II. skupiny** jsou zařazováni odsouzení, kde charakter práce vyžaduje minimálně dosažené střední vzdělání s výučním listem, nebo jinou odbornou kvalifikaci. Do **III. skupiny** jsou zařazováni pouze odsouzení, kteří splňují vzhledem k charakteru práce ukončené střední vzdělání s maturitní zkouškou, vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu. Zařazení do **IV. skupiny** je s ohledem vysoce odborný druh práce podmíněn dosažením vysokoškolského vzdělání v magisterském studijním programu.

Samotná pracovní odměna se skládá ze základní složky odměny, odměny za práci přesčas, příplatku za práci ve svátek, příplatku za práci v nočních hodinách a příplatku ve ztíženém pracovním prostředí. Mzdu za vykonanou práci odsouzenému vyplácí za uplynulý kalendářní měsíc věznice, která může s ohledem na kvalitu a množství odvedené práce tuto odměnu zvýšit nebo snížit. Odvede-li ovšem odsouzený zaviněně vadnou práci nebo vadnou práci vadný výrobek, v takovém případě odsouzenému za tuto práci odměna přiznána není. V případě, že je odsouzený zaměstnán u jiného subjektu, může mu být časová nebo úkolová složka odměny zvýšena na základě odůvodněného návrhu subjektu, kde je odsouzený zaměstnán. Snížení časové složky odměny odsouzeného zaměstnaného u cizího subjektu je taktéž podmíněno odůvodněným návrhem.

• **Základní složka pracovní odměny**

Základní složku pracovní odměny podle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 361/2017 Sb. tvoří **časová** nebo **úkolová** složka. O způsobu výběru mezi jednotlivými základními složkami rozhoduje podle druhu vykonávané práce věznice.

- **Úkolová složka**

Kritériem odměňování je plnění dané normy spotřeby práce. Výše odměny je tak závislá na plnění či neplnění normované práce.

Podle ustanovení § 4 odst. 2 nařízení vlády č. 361/2017 Sb. činí při 100% plnění normované práce základní složka úkolové odměny/hodinu pro jednotlivé skupiny:

I. skupina: Částka určená podílem 50 % minimální mzdy za měsíc a koeficientu podle odstavce 3.

II. skupina: Částka určená podílem 70 % minimální mzdy za měsíc a koeficientu podle odstavce 3.

III. skupina: Částku určená podílem 95 % minimální mzdy za měsíc a koeficientu podle odstavce 3.

IV. skupina: Částka určená podílem 120 % minimální mzdy za měsíc a koeficientu podle odstavce 3.

Podle § 4 odst. 3 je hodnota koeficientu, který stanovuje průměrný počet hodin/měsíc v průměrném roce pro jednosměnný provoz: 173,92. Pro dvousměnný provoz je hodnota koeficientu 168,485 a pro třísměnný a nepřetržitý provoz je hodnota koeficientu 163,05.

- Časová složka

Časová složka odměny je stanovena nařízením vlády č. 361/2017 Sb. Ustanovení § 3 odst. 1 uvedeného nařízení výslovně stanovuje, že: „*Časová složka odměny při stanovené týdenní pracovní době podle zákoníku práce⁵⁸ činí za kalendářní měsíc⁵⁹* pro jednotlivé skupiny:

I. skupina: Částka ve výši 50 % minimální mzdy/měsíc.

II. skupina: Částka ve výši 70 % minimální mzdy/měsíc.

III. skupina: Částka ve výši 95 % minimální mzdy/měsíc.

IV. skupina: Částka ve výši 120 % minimální mzdy/měsíc.

Podle nařízení vlády č. 405/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů činí **základní sazba minimální mzdy za měsíc 16 200 Kč**.⁶⁰

• Odměna za práci přesčas

„Odsouzenému odměňovanému časovou složkou odměny přísluší za hodinu práce přesčas část časové složky odměny a příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí

---

⁵⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Nařízení č. 361/2017 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-8-27]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶⁰ Nařízení č. 405/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-18]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

připadající na hodinu práce bez práce přesčas v kalendářním měsíci, ve kterém odsouzený práci přesčas konal, a příplatek ve výši 25 % časové složky odměny připadající na hodinu práce bez práce přesčas v kalendářním měsíci, ve kterém odsouzený práci přesčas konal, nebo, jde-li o práci přesčas ve dnech nepřetržitého odpočinku odsouzeného v týdnu, ve výši 50 % této částky.

*Odsouzenému odměňovanému úkolovou složkou odměny přísluší za hodinu práce přesčas dosažená úkolová složka odměny, část příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí připadající na hodinu práce bez práce přesčas v kalendářním měsíci, ve kterém odsouzený práci přesčas konal, a příplatek ve výši 25 % úkolové složky odměny připadající na hodinu práce bez práce přesčas v kalendářním měsíci, ve kterém odsouzený práci přesčas konal, nebo, jde-li o práci přesčas ve dnech nepřetržitého odpočinku odsouzeného v týdnu, ve výši 50 % této částky.*⁶¹

• **Příplatek za práci ve svátek a za noční práci**

V případě, že odsouzený byl v zaměstnání ve svátek, přísluší mu tak příplatek 10 % základní složky odměny za hodinu práce. Při práci v noci odsouzenému přísluší příplatek 20 % základní složky odměny za hodinu. V obou uvedených případech odsouzenému náleží příplatek za hodinu práce, kterou vykonal v kalendářním měsíci bez práce přesčas.

• **Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí**

Výše příplatku je podmíněna mírou rizika, intenzitou a dobou, po kterou na odsouzeného působily ztěžující vlivy. Výše příplatku se taktéž odvíjí od odpracovaných hodin. Příplatek se v souladu se zákoníkem práce pohybuje v rozmezí od 200 Kč do 700 Kč za měsíc, při týdenní pracovní době.

➤ **Zařazování odsouzených na pracoviště z pohledu tuzemské legislativy**

Problematika spojená s postupem při zařazování vězněných osob na pracoviště je zakotvena v nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště (dále jen "NGŘ č.

---

⁶¹ Nařízení č. 361/2017 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-18]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

45/2015")⁶². Zejména s odkazem na uvedené nařízení se níže seznámíme s jeho vybranými zájmovými částmi včetně souvisejících právních předpisů, na která je v tomto nařízení odkazováno.

Odsouzený, který byl již na určitý druh pracoviště zařazen, může být z takového pracoviště, za určitých okolností a podmínek přeřazen na pracoviště jiné, nebo může být z pracoviště vyřazen. O této související problematice, která je taktéž zakotvena ve výše uvedeném nařízení, nebude v práci blíže pojednáno.

Ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 NGR č. 45/2015 se vězněné osoby zařazují do čtyř základních typů pracovišť, kdy v § 2 - § 5 jsou jednotlivá pracoviště podrobněji rozebrána. Jedná se o střežená pracoviště, nestřežená pracoviště, pracoviště s volným pohybem mimo věznici a pracoviště s volným pohybem v prostoru věznice.

Mimo Oddělení zaměstnávání vězněných osob a PSHČ, se ve věznicích ve vzájemné součinnosti na procesu zaměstnávání vězňů podílejí i jiná oddělení, mezi která se řadí: Oddělení výkonu trestu, Oddělení vězeňské stráže, Oddělení prevence a stížností, Oddělení správní, Oddělení logistiky a Zdravotnická střediska organizačních jednotek Vězeňské služby ČR.

Předmětem základní specifické činnosti jednotlivých oddělení, která se podílejí na dosahované míry zaměstnanosti odsouzených dle § 1 odst. 2 NGR č. 45/2015 v první řadě spadá zařazování vězněných osob na pracoviště, jejich přeřazování mezi pracovišti a také jejich vyřazování z pracovišť. Dále se jejich související činnost zaměřuje na:

- Výběr a posuzování pracovišť, kde by odsouzení mohli být zaměstnáni,
- zajišťování nezbytného zaškolení a odborných školení pro odsouzené,
- péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci (BOZP) odsouzených,
- zajišťování kontroly odsouzených na pracovištích,
- rozdělování odsouzených do pracovních skupin, organizování pracovních porad s těmito pracovními skupinami a navrhování rozvržení pracovní doby včetně jejich úprav a práce přesčas.

---

⁶² Nařízení generálního ředitele (NGR) č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

• Střežená pracoviště věznic

Termínem střežené pracoviště, kde jsou zaměstnávány vězněné osoby, rozumíme takové pracoviště, které je umístěné ve střeženém prostoru věznice nebo mimo něj, kde jsou k zabránění útěku odsouzených a k zajištění bezpečnosti používány prostředky vězeňské a justiční stráže⁶³ a střežení příslušníky Vězeňské služby ČR⁶⁴. Dohled nad pracovní činností odsouzených na střežených pracovištích je zajišťován pověřeným zaměstnancem Vězeňské služby ČR. Kontrolní činnost může být ovšem zabezpečena i zaměstnancem smluvního subjektu.

Způsob dohledu nad pracovní činností odsouzených je zanesen v ustanovení § 52 odst. 3, § 53 odst. 5, § 54 odst. 3 a § 55 odst. 4 vyhlášky č. 345/1999 Sb.

U odsouzených, kteří jsou zařazeni do oddělení s nízkým stupněm zabezpečení věznice s ostrahou, je dohled nad pracovní činností prováděn minimálně jedenkrát za 60 minut. U odsouzených zařazených do oddělení se středním stupněm zabezpečení věznice s ostrahou je kontrolu nutné provést minimálně jedenkrát za 45 minut. V případě odsouzených z vysokého stupně zabezpečení a mladistvých odsouzených je dohled nad jejich pracovní činností nutné provést minimálně jedenkrát za 30 minut.⁶⁵

• Nestřežená pracoviště věznic

Nestřeženými pracovišti, kde jsou zaměstnáváni odsouzení, rozumíme taková pracoviště, která jsou ve věznici umístěna mimo střežený prostor. Mezi taková pracoviště spadají administrativní budovy nebo jiné obdobné objekty věznic, kde vězněné osoby vykonávají například úklidové, údržbářské nebo jiné pomocné práce. V případě, že jsou odsouzení pracovníčně zařazeni k výkonu jejich práce na nestřežená pracoviště, nejsou v tomto případě k zabránění jejich případnému útěku nebo zajištění bezpečnosti použity prostředky vězeňské a justiční stráže ani zde není zajištěno jejich přímé střežení ze strany příslušníků Vězeňské služby ČR.

Zařazení odsouzených na pracoviště a způsob vykonávání dohledu nad odsouzenými na pracovišti je zajišťováno v souladu s vyhláškou č. 345/1999 Sb. Kontrolní

---

⁶³ Prostředky vězeňské a justiční stráže dle § 2 a § 7 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 33/2019 o vězeňské a justiční strážci.

⁶⁴ Střežení příslušníky VS ČR dle § 26 až § 28 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 33/2019 o vězeňské a justiční strážci.

⁶⁵ Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

činnost může být stejně jako na střežených pracovištích, za určitých okolností, též vykonávána ze strany zaměstnance smluvního subjektu. Počet odsouzených, nad kterými je na takovém pracovišti vykonáván dohled, nesmí překročit počet 40 odsouzených na jednoho zaměstnance.

Způsob zajišťování dohledu nad odsouzenými, kteří jsou zaměstnání na nestřežených pracovištích je podmíněn, s ohledem na vnitřní bezpečnost, stupněm zabezpečení, ve kterém jsou ve věznici s ostrahou zařazeni.

Vyhláška č. 345/1999 Sb. stanoví, že u odsouzených v nízkém stupni zabezpečení, kteří zpravidla pracují na pracovištích mimo věznici, je vykonáván dohled nad jejich pracovní činností ze strany vychovatele nebo jiného určeného zaměstnance Vězeňské služby ČR minimálně jedenkrát týdně.

U odsouzených zařazených do středního stupně zabezpečení je dohled prováděn nejméně jedenkrát za 60 minut. V případě odsouzených z vysokého stupně zabezpečení, kteří jsou zařazeni na nestřežená pracoviště mimo věznici, je dohled vykonáván nejméně jedenkrát za 45 minut. U mladistvých odsouzených je interval kontroly na nestřeženém pracovišti mimo věznici stanoven nejméně jedenkrát za 30 minut.⁶⁶

• Pracoviště s volným pohybem mimo věznici

„Pracoviště s volným pohybem mimo věznici je pracoviště, na které lze zařadit vybrané odsouzené vykonávající trest odnětí svobody v oddělení s nízkým nebo středním stupněm zabezpečení věznice s ostrahou.“⁶⁷

Podle § 45 vyhlášky č. 345/1999 Sb. je odsouzenému, na základě rozhodnutí ředitele věznice, umožněno se ve stanoveném čase a vymezeném prostoru v souvislosti s plněním pracovních úkolů pohybovat mimo věznici. Dohled nad odsouzenými je zajišťován určeným zaměstnancem VS ČR minimálně jedenkrát za týden.⁶⁸ Dohled nad odsouzenými může být také za určitých podmínek zabezpečen ze strany cizího subjektu, který zaměstnává vězněné osoby.

---

⁶⁶ Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶⁷ Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-24]. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

⁶⁸ Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Odsouzenému, kterému byl v souvislosti s pracovním zařazením povolen volný pohyb mimo věznici, je umožněn samostatný odchod z věznice přes strážní stanoviště do místa svého pracovního působiště, a to po předem stanovené trase.

• Pracoviště s volným pohybem v prostoru věznice

Ředitel věznice může vybraným odsouzeným ze středního nebo vysokého stupně zabezpečení věznice s ostrahou, na doporučení odborné komise, povolit za účelem plnění pracovních úkolů volný pohyb po věznici. Volným pohybem v prostoru věznice se rozumí samostatný odchod odsouzeného z ubytovacího oddílu a jeho následný přesun do místa výkonu určené práce a zpět. Odsouzenému je taktéž povoleno pohybovat se v prostoru místa výkonu své určené nebo stanovené práce.

➤ Postup, podmínky a další činnosti spojené se zařazováním vězňů na pracoviště

Legislativně je postup při zařazování odsouzených na pracoviště zakotven v ustanovení § 10 NGR č. 45/2015. V tomtéž nařízení jsou stanoveny pod § 11 podmínky pro zařazování odsouzených na pracoviště a v ustanovení § 14 jsou vymezeny další činnosti, které jsou se zařazováním vězňů na pracoviště dále spojeny.

Zařazení vězněné osoby na pracoviště je podmíněno podáním odůvodněného návrhu na jeho zařazení na konkrétní typ (typy) pracoviště. Návrh musí mimo již zmíněného zdůvodnění obsahovat také aktuální hodnocení vězně. Takový návrh je zpravidla zpracováván odborným zaměstnancem věznice (vychovatel, speciální pedagog), kterému je vězněná osoba svěřena do péče, tedy je umístěna na kmenovém oddíle, kde dotýčný odborný zaměstnanec působí. *„V návrhu na zařazení vězněné osoby na pracoviště či skupinu pracovišť zpracovatel s technikem bezpečnosti práce a oddělením zaměstnávání uvede charakter pracovních podmínek, výčet jednotlivých faktorů pracovních podmínek s uvedením jejich míry, uvedením režimu práce a dalších rizik (např. výšky, sváření).⁶⁹*

Následně je návrh projednán odbornou komisí, která je institutem, který při posuzování návrhu zohledňuje faktory jako je například profesní způsobilost vězně k výkonu navrhované práce, jeho zdravotní klasifikaci, stupeň zabezpečení, nebezpečnost s ohledem na druh pracoviště, kde by měl být zaměstnán atd. Každý člen odborné komise vydá k předloženému návrhu stanovisko. Dále je tento návrh, společně s lékařským

⁶⁹ Nařízení generálního ředitele (NGR) č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

posudkem o zdravotní způsobilosti odsouzeného k výkonu navrhované práce předložen řediteli věznice, který může na doporučení odborné komise a dalšího podkladového materiálu, odsouzeného na navrhované pracoviště zařadit.

K činnosti odborné komise je nutné podotknout, že jsou z její strany přednostně projednávány takové návrhy, kde figurují odsouzení, jenž mají stanovenou zákonnou vyživovací povinnost k nezaopatřeným dětem, či mají zájem hradit škody způsobené v důsledku jejich trestné činnosti.

Před samotným zařazením odsouzeného na pracoviště je s takovým odsouzeným proveden pohovor, v rámci kterého je odsouzený seznámen s problematikou související s výkonem jeho práce. O provedeném pohovu je učiněn zápis do VIS.

Odborná komise je povinna v rámci individuálního projednávání každého návrhu na zařazení konkrétního odsouzeného na pracoviště dle § 11 NGR č. 45/2015 zohlednit skutečnosti, zda:

- „*Je tato osoba v souvislosti s případnou další trestnou nebo nedovolenou činností šetřena nebo prověřována a z vyjádření pověřeného orgánu Vězeňské služby vyplývá, že jí hrozí sdělení obvinění,*

- *je vyšetřována, obviněna nebo obžalována pro další trestný čin, nebo jí hrozí výkon souhrnného trestu či trestního opatření odnětí svobody nebo dalšího trestu či trestního opatření odnětí svobody, případně výkon podmíněně odloženého trestu či trestního opatření odnětí svobody nebo zbytku trestu či trestního opatření odnětí svobody,*

- *byl podán návrh soudu na ujednání postupně soudem uložených trestů v různých typech věznice a o sjednocení nebylo soudem dosud rozhodnuto, přičemž nelze vyloučit ujednání do přísnějšího typu věznice,*

- *byla podána žádost o jeho podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, žádost o milost nebo o žádost či návrh na přeřazení do věznice jiného typu, popřípadě návrh na umístění do jiného stupně zabezpečení,*

- *jí byl uložen výkon trestu odnětí svobody za zákonem stanovený trestný čin⁷⁰,*

- *u ní byly zjištěny závažné rodinné a sociální problémy,*

- *je zařazena v Indexu útěkářů a nebezpečných osob,*

---

⁷⁰ Stanovený trestný čin dle § 88 odst. 4 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

- zneužila volného pohybu mimo věznici při plnění programu zacházení nebo opuštění věznice v souvislosti s návštěvou anebo přerušením výkonu trestu odnětí svobody, a to i v předchozím výkonu trestu,

- hrubým způsobem porušila své pracovní povinnosti, nebo soustavně vykazuje závažné nedostatky v kázni a pořádku negativně ovlivňující případné pracovní zařazení, za které byla kázeňsky trestána,

- jí bylo soudem uloženo ochranné léčení v ústavní formě či po výkonu trestu odnětí svobody bude následovat výkon zabezpečovací detence.⁷¹

• Složení odborné komise ve věznicích

Dle ustanovení § 8 NGR č. 45/2015 se odborná komise skládá z jejího **předsedy** a dalších **členů**. Předsedou komise je zpravidla 1. zástupce ředitele věznice, nebo služební zástupce ředitele věznice. V jejich nepřítomnosti zastává funkci předsedy komise vedoucí oddělení výkonu trestu.

Členové komise jsou:

- vedoucí oddělení výkonu trestu, nebo jeho zástupce,
- vedoucí oddělení vězeňské stráže, nebo jeho zástupce,
- zpravidla vedoucí oddělení prevence a stížností, nebo jiný určený příslušník tohoto oddělení,
- vedoucí oddělení správního, případně jiný určený zaměstnanec tohoto oddělení,
- vedoucí oddělení zaměstnávání vězňených osob, nebo jiný určený zaměstnanec tohoto oddělení,
- určení odborní zaměstnanci věznice (vychovatel, speciální pedagog, psycholog a sociální pracovník).

➤ Možnosti pracovního uplatnění odsouzených ve Věznici Všechny

Na základě vlastního šetření ve Věznici Všechny k datu 24. 07. 2022 činil celkový stav 422 odsouzených. Z uvedeného celkového počtu vězňených osob bylo s nárokem na pracovní odměnu ve vnitřní režii věznice zaměstnáno 49 odsouzených, u cizích subjektů mimo objekt věznice, spadajících pod správu Oddělení zaměstnávání vězňených osob, bylo zaměstnáno 10 odsouzených. Dále bylo ve věznici, na pracovištích spadajících pod správu

---

⁷¹ Nařízení generálního ředitele (NGR) č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

PSHČ zaměstnáno 88 odsouzených a dalších 52 odsouzených bylo zaměstnáno na pracovištích cizích subjektů mimo věznici.

Míra zaměstnanosti odsouzených s nárokem na pracovní odměnu dosáhla 48,19 %. Uvedené vyjádření míry zaměstnanosti věznice se již dlouhodobě pohybuje na konstantní hranici okolo 50 % a 55,19 % včetně odsouzených zařazených do vzdělávacích nebo terapeutických programů.

• **Střežená pracoviště uvnitř věznice**

Ve vnitřní režii jsou odsouzení zaměstnáni na níže uvedených pracovištích, která spadají pod správu Oddělení zaměstnávání vězňených osob. Na některých vybraných pracovištích mají odsouzení povolený volný pohyb uvnitř věznice (dále jen "VPU").

- **Sklad - výdejna:** Střežené pracoviště uvnitř věznice, kde odsouzení vykonávají pomocné a úklidové práce. Dále přijímají a vydávají výstrojní součástky.

- **Knihovna:** Střežené pracoviště uvnitř věznice/střežené pracoviště s povolením volného pohybu uvnitř věznice. Odsouzený pracovní zařazený jako knihovník vydává a přijímá knihy. Dále provádí úklidové práce v knihovně.

- **Holič:** Střežené pracoviště uvnitř věznice. Pracovní náplní holiče je stříhání vlasů, holení vousů a provádění úklidových prací na svém pracovišti.

- **Ústavní a civilní kuchyň:** Střežené pracoviště s povolením volného pohybu uvnitř věznice. Odsouzení na tomto pracovišti jsou zaměstnáni jako pomocná síla v kuchyni. Dále na tomto úseku vykonávají úklidové práce.

- **Údržba:** Střežené pracoviště s povolením volného pohybu uvnitř věznice. Odsouzení jsou na uvedené pracoviště zařazeni jako instalatéři, truhláři, zámečníci, zedníci a malíři/natěrači. V rámci svého pracovního zařazení a zaměření provádějí pomocné a úklidové práce.

- **Elektrodílna:** Střežené pracoviště s povolením volného pohybu uvnitř věznice. Odsouzení vykonávají pomocné práce v elektrodílně.

- **ŠVS - školník, instruktor:** Střežené pracoviště uvnitř věznice. Odsouzení na tomto pracovišti vykonávají pomocné údržbářské a úklidové práce.

- **Úklid - stará administrativní budova:** Střežené pracoviště s povolením volného pohybu uvnitř věznice. Pracovní náplní odsouzených je provádění úklidových prací na staré administrativní budově a přilehlých prostorech.

- **Úklid - oddělení výkonu trestu a zdravotní středisko:** Střežené pracoviště s povolením volného pohybu uvnitř věznice. Odsouzení na pracovišti vykonávají úklidové práce.

- **Provozní služby jídelny:** Střežené pracoviště uvnitř věznice. Pracovní náplní odsouzených je provádění úklidových prací v jídelně odsouzených.

Dále se uvnitř organizační jednotky věznice nachází tři střežená pracoviště cizích podnikatelských subjektů. Uvedená pracoviště spadají pod PSHČ.

- **Comdata Czech, a.s.:** Střežené pracoviště uvnitř věznice. Pracovní náplní odsouzených je obsluha počítačů, telefonické oslovování zákazníků, nabízení služeb a vyřizování příchozích hovorů.

- **KAWE Spedition s.r.o.:** Střežené pracoviště uvnitř věznice. Odsouzení mají v popisu práce: Ruční kompletace, ruční montáže, balení a expedice.

- **Balírny UNIMA s.r.o.:** Střežené pracoviště uvnitř věznice. Odsouzení na pracovišti vykonávají balení a kompletaci výrobků. Dále provádějí úklidové práce.

• **Nestřežená pracoviště uvnitř i mimo objekt věznice**

Věznice Všehrda zaměstnává odsouzené zařazené do vnitřní režie, jimž byl udělen volný pohyb mimo věznici na třech pracovištích v blízkosti věznice. Dále zaměstnává odsouzené na pracovištích cizích subjektů mimo její objekt. V případě cizích subjektů jsou odsouzení zařazeni na nestřežená pracoviště mimo věznici (dále jen "NP") nebo na nestřežená pracoviště mimo věznici s volným pohybem (dále jen "VPM").

Pod **Oddělení zaměstnávání vězněných osob** spadají následující nestřežená pracoviště:

- **Autopark** (vnitřní režie - VPM). Odsouzení zařazení na uvedené pracoviště vykonávají pomocné dělnické práce, práce v obci Všehrda a úklidové práce včetně sečení trávy. Dále vykonávají pomocné práce spojené s běžnou údržbou vozidel.

- **Provozní služby ČOV** (vnitřní režie - VPM). Odsouzení vykonávají na přilehlé čističce odpadních vod pomocné a úklidové práce.

- **Úklid - administrativní budova** (vnitřní režie - VPM). Pracovní náplní odsouzených je provádění úklidových prací na hlavní administrativní budově a v jejím okolí.

- **Vaigl a syn spol. s.r.o.** (cizí subjekt - VPM). Pracovní náplní odsouzených jsou pomocné práce při odchytu a porážce drůbeže včetně úklidových prací.

- **Petr Nieslanik** (cizí subjekt - VPM). Odsouzení vykonávají pomocné práce v oblasti zemědělství a rybářství.

- **Koda s.r.o.** (cizí subjekt - VPM). Odsouzení na tomto pracovišti působí jako ošetřovatele koní, úklidáři a dělníci dřevovýroby.

- **Arla Plast s.r.o.** (cizí subjekt - VPM). Pracovní náplní odsouzených je zejména obsluha drtícího zařízení - "operátor výroby".

Pod PSHČ spadají jak pracoviště cizích subjektů mimo věznici VPM tak NP:

- **Xandor automative, s.r.o.** (cizí subjekt - VPM/NP). Odsouzení jsou na tomto pracovišti vykonávají dělnické práce ve výrobě.

- **Česká pošta, s.p.** (cizí subjekt - NP). Náplní práce odsouzených je vykládka balíkových zásilek, jejich třídění a další pomocné a úklidové práce.

- **MM Project s.r.o.** (cizí subjekt - VPM). Vězněné osoby na pracovišti vykonávají zejména pomocné zednické a úklidové práce.

- **Zoopark Chomutov, p.o.** (cizí subjekt - VPM). Na uvedeném pracovišti mají vězněné osoby v popisu práce pomocné, převážně manuální činnosti- Jedná se například o zametání listí a další úklidové práce v areálu zooparku. Odsouzení také dle potřeby asistují při rozvozu krmení.

- **Srbecký s.r.o.** (cizí subjekt - VPM). Vězni na pracovišti (autovrakoviště) vykonávají pomocné dělnické a úklidové práce).

- **Karel Dryák** (cizí subjekt - VPM). Jedná se o pracoviště, kde pracovníci odsouzení provádějí pomocné práce v zemědělství. Jedná se například o sběr česneku nebo sezónního ovoce.

➤ **Zařazování odsouzených na pracoviště z pohledu zahraniční legislativy**

Stejně jako v České republice tak i v zahraničí je kladen důraz na zaměstnávání vězněných osob, který má svá ovšem svá určitá specifika. Například ve Švýcarsku se nachází otevřená Věznice Saxerriet. V této věznici vykonávají trest odsouzení muži v otevřeném výkonu trestu, přechodném uzavřeném výkonu trestu s ostrahou a polootevřené věznici a v pracovních externátech. Ve věznici je všem odsouzeným bez výjimek uložena povinnost pracovat. V případě, že odsouzený práci nezvládá, práci

odmítne, nebo poruší řád věznice, je z otevřené věznice přemístěn ke standardnímu výkonu trestu odnětí svobody. Odsouzení jsou zde zaměstnáváni na rozlehlém hospodářství nebo v průmyslových provozech.

Odsouzený je odměňován v šesti výkonových stupních, kdy se jeho denní mzda pohybuje v závislosti na podaném pracovním výkonu od 12 švýcarských franků do 35 švýcarských franků. Odsouzení jsou ve věznici zařazeni zejména do čtvrtého stupně, kterému odpovídá dobrý výkon práce. Odsouzeným zařazeným do zmiňovaného stupně náleží denní odměna 27 švýcarských franků. Za práci o víkendu a ve svátek je odsouzeným přiznán příplatek ve výši 15 švýcarských franků. Příplatek ve výši 5 švýcarských franků je přiznán za časovou službu v kuchyni nebo u dojnic.⁷²

„Z vydělaných peněz jde 60 % na dispoziční konto, z něhož si odsouzení platí nákupy v kantýně, telefonování a výdaje během přerušení trestu; 15 % jde na spořicí účet, který je odsouzenému k dispozici po propuštění; 15 % jde na účelové konto, z něhož se hradí povinné odvody, spoluúčast na lékařské péči a nadstandardní lékařská péče a spoluúčast na pořízení bydlení po propuštění. Za samotný výkon trestu odsouzení neplatí. Zbývajících 10 % je specifických pro věznici Saxerriet: tyto peníze slouží „restorativním účelům“ a hradí se z nich odškodnění obětí, splácení dluhů a podobně.“⁷³

Pro účely zjištění postupu, který je v souvislosti se zařazováním odsouzených na pracoviště s nárokem pracovní odměny uplatňován v zahraničí, byl s kladně vyřízenou žádostí o poskytnutí zájmových informací a vnitřních předpisů, výhradně pro účely této práce, osloven Ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany, který se nachází na Slovensku.

Výstavba ústavu, který se nalézá nedaleko obce Sučany, byla zahájena v roce 1973. Tento specializovaný ústav pro mladistvé odsouzené byl otevřen v roce 1976 a v současné době disponuje přibližnou kapacitou 500 osob, kde výkon trestu odnětí svobody zde vykonávají mladiství odsouzení, odsouzení dospělí muži i odsouzené ženy. Od roku 2017

---

⁷² JIŘIČKA, Václav. KDE MÁ HRANICE v kantonu St. Gallen, Švýcarsko OTEVŘENÁ VĚZNICE SAXERRIET. České vězeňství: časopis pro vězeňství a kriminální prevenci. Praha, 2022(1), s. 36-38. ISSN 1213-9297.

⁷³ JIŘIČKA, Václav. KDE MÁ HRANICE v kantonu St. Gallen, Švýcarsko OTEVŘENÁ VĚZNICE SAXERRIET. České vězeňství: časopis pro vězeňství a kriminální prevenci. Praha, 2022(1), s. 38. ISSN 1213-9297.

v ústavě taktéž vykonávají mladiství odsouzení a odsouzení muži soudně nařízená ústavní a ambulantní ochranná léčení. Součástí ústavu je sběrné eskortní středisko, které zde slouží k přemísťování eskortovaných osob mezi jednotlivými ústavu. V neposlední řadě je ze strany ústavu zabezpečována ochrana soudů a prokuratury (státních zastupitelství) na území města Martin.⁷⁴

➤ **Postup při zařazování odsouzených na pracoviště v Ústavě na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany**

Odsouzení jsou zařazováni do práce v souladu s § 42 zákona č. 475/2005 Z.z., o výkone odňatia slobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o výkonu trestu") a § 54, 55 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z.z., kterou se vydává poriadok výkonu trestu odňatia slobody, ve znění pozdějších předpisů(dále jen "řád výkonu trestu"), přičemž se přihlíží na zdravotní stav, využití pracovní kvalifikace a plnění cílů zacházení v souladu se Zbierkou rozkazov generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže č. 42/2012 o zarad'ovani obvinených a odsúdených do práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "RGR č. 42/2012").

Odsouzený, který je zařazený do práce, je povinen pracovat. To neplatí, jestliže je práce neschopný, pobírá invalidní, starobní a předčasný starobní důchod anebo je zařazený do denní formy studia, rekvalifikačního kurzu nebo kurzu, kterého se účastní po dobu pracovní doby. Zařazení odsouzeného do práce může ústav ukončit kdykoli, a to i bez uvedení důvodu.

Odsouzení jsou předváděni jedenkrát týdně (zpravidla v úterý) před zařazovací komisí, jejímž předsedou je podle § 7 odst. 4, 6 řádu výkonu trestu vedoucí oddělení výkonu trestu a členy komise jsou pedagog, psycholog, lékař, sociální pracovník, příslušník sboru organizačně - právního oddělení, úseku zaměstnávání, výroby a odbytu, preventivně - bezpečnostní služby, oddělení ochrany. Komise kromě zařazování odsouzených do práce projednává i jejich umístění nebo zařazování do diferenciacní skupin atd.

V souladu s RGR č. 42/2012 se zařazení odsouzeného na pracoviště anebo změna zařazení provede na návrh umísťující komise. Návrh umísťovací komise na zařazení

---

⁷⁴ HLADKÝ, Juraj., a kol. autorov. SAMOSTATNÉ SLOVENSKÉ VÄZENSTVO (1969 - 2019). 2. vydanie. Bratislava: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, 2019. s. 102. ISBN 978-80-972856-3-0. (překlad autora)

odsouzeného na pracoviště anebo na změnu jeho zařazení se uvede v návrhu podle přílohy č. 5, která je nedílnou součástí výše uvedeného RGR. Administrativní úkony spojené s činností umíst'ovací komise jsou zabezpečovány příslušníkem sboru anebo zaměstnancem sboru určeného ředitelem ústavu. O zařazení odsouzeného na pracoviště nebo o změně jeho zařazení rozhoduje ředitel ústavu.

Ředitelem ústavu určený pracovník sboru nebo zaměstnanec sboru zabezpečí, aby umíst'ovací komise měla k dispozici potřebnou dokumentaci pro vypracování návrhu zařazení odsouzeného na pracoviště nebo na změnu zařazení, zejména se jedná o osobní spisy odsouzených, kterých se návrh týká.

V případě, že zařazení odsouzeného na pracoviště nebo změna zařazení nejsou realizované na návrh umíst'ovací komise, určený příslušník sboru nebo zaměstnanec sboru z úseku zaměstnávání, výroby a odbytu předloží seznam těchto zařazení nebo změn zařazení schválený ředitelem ústavu nejpozději do 9:00 hodin v den realizace zařazení.⁷⁵

• Charakteristika pracoviště

Podle ustanovení § 3 RGR č. 42/2012⁷⁶ se odsouzení zařazují na pracoviště mimo ústav a pracoviště uvnitř ústavu.

Podle § 3 odst. 1 RGR č. 42/2012 se odsouzení mimo ústav zařazují na pracoviště:

- Střežené,
- nestřežené s dozorem, dohledem nebo volným pohybem.

Podle § 3 odst. 2 RGR č. 42/2012 se odsouzení v ústavě zařazují na pracoviště s:

- Dozorem,
- dohledem,
- volným pohybem.

• Zaměstnávání odsouzených v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany

---

⁷⁵ Vlastní šetření.

⁷⁶ Zbierka rozkazov generálneho riaditeľa Zboru Väzenskej a justičnej stráže, Rozkaz č. 42/2012 ve znění RGR č. 23/2015 a RGR č. 49/2018 o zarad'ovaní obvinených a odsúzených do práce. Vnitřní předpis. (překlad autora).

Vlastním šetřením bylo zjištěno, že úkoly spojené se zaměstnáváním odsouzených, výrobou a odbytem plní skupina zaměstnávání, výroby a odbytu (dále jen "SZVaO"), která je výkonnou organizační složkou ústavu. SZVaO plní zejména následující úkoly:

- Ve spolupráci s jinými organizačními složkami v ústavě vytváří podmínky pro zaměstnávání odsouzených,

- připravuje podklady do návrhu k určení počtu odsouzených zařazených do vedlejšího hospodářství a k zařazování do pracovních tříd a pracovních stupňů,

- podílí se na přípravě a posuzování smluv upravujících vztahy vedlejšího hospodářství, na určování sankcí uložených za neplnění závazků a určování podmínek k zajištění vymáhání pohledávek státu,

- vede seznam pohledávek vedlejšího hospodářství ústavu po jejich splatnosti, které se staly předmětem soudního vymáhání nebo exekučního řízení,

- spolupracuje v rámci své působnosti s orgány státní správy a připravuje evidenční a jiné údaje za oblast zaměstnávání odsouzených,

- spolupracuje s oddělením ekonomiky při realizaci rozpočtu stanoveného k zajištění financování činností zaměřených na zaměstnávání odsouzených ve střediscích vedlejšího hospodářství,

- předkládá oddělení ekonomiky podklady do rozpisu rozpočtu, k provádění rozpočtových opatření, do rozborů hospodaření a finančních plánů pro státní pokladnu,

- odpovídá za plnění příjmů, dodržování limitů rozpočtovaných výdajů a za dodržování opatření k dosažení rentabilní činnosti středisek vedlejšího hospodářství,

- stanoví požadavky na zařazování odsouzených do práce podle potřeb jednotlivých pracovišť a účastní se procesu zařazování odsouzených do práce,

- připravuje podmínky pro vytváření nových pracovních míst pro odsouzené ve střediscích vedlejšího hospodářství,

- organizuje v rámci vedlejšího hospodářství vlastní výrobu, poskytování prací, služeb, dodávku materiálů a odbyl hotových výrobků k zajištění pracovních příležitostí pro odsouzené,

- zpracovává docházku odsouzených zařazených do práce podle prvotní evidence odpracovaných změn a hodin, provádí výpočet hrubé pracovní odměny podle zvláštního předpisu⁷⁷, vypracovává pracovní a statistické výkazy,

- připravuje kalkulace, finanční a výrobní plány středisek vedlejšího hospodářství, plány oprav a údržby strojního a technologického zařízení vlastní výroby a další plánovací dokumenty,

- připravuje podklady pro tvorbu státního rozpočtu pro vedlejší hospodářství, zabezpečuje dodržování rozpočtové kázně, rozpočtových ukazatelů a odpovídá za jejich plnění,

- zajišťuje uplatňování zvláštních předpisů a interních předpisů upravujících odměňování odsouzených,

- připravuje statistické výkazy a údaje související se zaměstnáváním odsouzených,

- provádí průzkum trhu a odbytových možností produkce vlastní výroby a zajišťuje marketing,

- zabezpečuje činnosti spojené se správou majetku státu ve správě ústavu, jeho evidencí⁷⁸, skladováním, ochranou před zneužitím a poškozením, účelným a hospodárným využíváním, zajišťuje vyřazování a převod majetku státu ve správě ústavu a podílí se na provedení inventarizace,

- vykonává úkony související s vydáváním rozhodnutí o nákladech a škodě v souladu s interními předpisy⁷⁹,

- v rozsahu své působnosti zabezpečuje plnění úkolů v oblasti ochrany osobních údajů podle zvláštního předpisu a interního předpisu⁸⁰ a úkolů informační bezpečnosti⁸¹,

- prověřuje a vyhodnocuje mimořádné události, které se vyskytly na skupině, připravuje o nich podklady do hlášení a tyto předkládá oddělení ochrany ústavu,

- vyhodnocuje činnost skupiny v poradních orgánech ředitele ústavu a navrhuje opatření na její zlepšení,

---

⁷⁷ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 384/2006 Z. z. o výške pracovnej odmeny a podmienkach jej poskytovania obvineným a odsúdeným v zneníneskorších predpisov.

⁷⁸ RGR č. 32/2015 o správe, evidovaní a nakladaní s majetkomštátu v Zboreväzenskej a justičnej stráže v znení RGR č. 31/2016.

⁷⁹ RGR č. 59/2014 o správe a vymáhaní pohľadávok štátu voči obvineným a odsúdeným a voči bývalým obvineným a bývalým odsúdeným v zneníneskorších predpisov., RGR č. 14/2015 o postupe pri konaní a rozhodovaní o trovách výkonu väzby a trovách výkonu trestu odňatiaslobody, RGR č. 47/2014 o evidencii a náhradeškôd v podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže.

⁸⁰ Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁸¹ RGR č. 13/2018 o politike informačnej bezpečnosti Zboru väzenskej a justičnej stráže.

- připravuje návrhy aktů řízení ředitele ústavu a v rámci interního připomínkového řízení předkládá připomínky k návrhům aktů řízení ředitele ústavu, jejichž předkladatelům jsou nadřízeni z jiných organizačních složek,

- plní další úkoly uložené ředitelem ústavu a zástupcem ředitele ústavu pro ekonomické věci.⁸²

➤ **Možnosti pracovního uplatnění odsouzených v Ústavě na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany**

Na základě informací, které byly ústavem poskytnuty, byl od 01. 01. 2022 do 30. 06. 2022 jeho průměrný evidenční stav 394 odsouzených. V uvedeném časovém intervalu bylo v ústavě do práce zařazeno 80,4 % odsouzených s nárokem na pracovní odměnu (mzdu).

Těmto odsouzeným náleží pracovní odměna v souladu s § 45 zákona o výkonu trestu a v souladu se zbierkou rozkazov generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže č. 25/2019 o postupe pri vykonávaní zrážok z pracovnej odmeny a iných príjmov obvineného a odsúdeného a finančnej odmeny odsúdeného, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "RGR č. 25/2019").⁸³

V ústavě se na zaměstnávání vězňených osob podílejí tři střediska vedlejšího hospodářství (dále jen „VH“):

• **Středisko s vlastní výrobou VH 03** Dřevovýroba, jehož součástí je pracoviště kovovýroba, kde je zajišťována výroba vězeňského nábytku pro sbor - uzamykatelné skříňky pro obviněné a odsouzené, pro ministerstva, okresní a krajské soudy, prokuratury a jiné státní subjekty různý kancelářský nábytek, z hutního materiálu, přepravní kontejnery využívané v automobilovém průmyslu, jakož i pro jiné právnické a fyzické osoby v rámci drobných zakázek. Například se jedná o výroba vestavěných skříní, kuchyňské linky a jiné různé výrobky z dřevotřískového materiálu. Odsouzení jsou na pracovištích „střežení“ dohledem.

• **Středisko VH 04** - zaměstnává odsouzené na pracovištích v ústavu, kde má ústav uzavřeny smlouvy o poskytování prací a služeb s právnickými a fyzickými osobami. Odsouzení na pracovištích v ústavu realizují pracovní činnosti zaměřené na:

---

⁸² Vlastní šetření.

⁸³ Vlastní šetření.

- kontrolu a úpravu součástek v automobilovém průmyslu,
  - natáčení vázacího drátu a výroba distančních betonových tělísek,
  - montáž zásuvek a vidlic využívaných v elektroprůmyslu
  - příprava materiálu ke tkaní a tkaní koberců,
  - činnosti zaměřené na třídění svazků lan a provázků – odpadového materiálu,
  - práce zaměřené na kontrolu, úpravu komponentů a dílů vyráběných do ložisek,
  - práce a služby související s orientováním dílů, překládkou dílů, označování obalových jednotek, manipulace s materiálem,
  - třídění barevných kovů, řezání, dělení a ukládání železného šrotu.
- Odsouzení jsou na pracovištích „střežení“ dohledem.

• **Středisko VH 05** - je zaměřeno na zaměstnávání odsouzených na pracovištích mimo ústav. Se smluvními partnery, fyzickými nebo právníckými osobami jsou uzavřeny smlouvy na poskytování prací a služeb. Pracoviště jsou zajišťována nepřímým „střežením“ s dohledem.

V současnosti jsou pracovní činnosti na těchto pracovištích zaměřeny na:

- pomocné stavební a výkopové práce, pomocné práce při výrobě betonových výrobků, oprava a ukládání palet, úprava okolí a prostor objednatele,
- montážní operace s komponenty a částmi hliníkových žebříků a práce ve skladu,
- práce v polygrafické výrobě, nalepování a vkládání reklamních tiskovin, ukládání a balení knih a tiskovin.

Odsouzení v ústavu jsou zařazeni i ve **Vnitřním provozu ústavu** (režie ústavu) (dále jen „VP“), která má v režijních činnostech ústavu nezastupitelnou úlohu při zajišťování jeho provozu. V rámci VP ústavu jsou odsouzení zařazováni na pracovištích v kuchyni, na údržbě – stavební práce, zednické práce, úklid, práce ve skladu, v ústavní prádelně, ve zdravotnickém zařízení, údržba na ústavní čističce odpadních vod.

Odsouzení na VP jsou v režimu s volným pohybem ve vyhrazených prostorách ústavu a s volným pohybem v ústavu.

Na všech výše uvedených pracovištích jsou odsouzení odměňováni pracovní odměnou (mzdou). V rámci střediska VP odsouzení v souladu s § 46 zákona o výkonu trestu vykonávají činnosti pro všeobecný rozvoj osobnosti odsouzeného, ale maximálně jen

čtyři hodiny (pomocné práce v kuchyni, úprava vnějších a vnitřních prostor ústavu apod., přičemž těmto odsouzeným nepřísluší nárok na pracovní odměnu (mzdu).⁸⁴

4.1.2 Ostatní příjmy

Odsouzený kromě zdrojů pocházejících z pracovní odměny, může disponovat finančními prostředky z jiných zdrojů, kterými mohou být důchod nebo výsluhový příspěvek. Taktéž může disponovat finančními prostředky, které mu byly zaslány do věznice poštovní poukázkou nebo v korespondenci, či převedeny na jeho účet spravovaný věznicí. Dále se může jednat o finanční prostředky, které věznicí předal k úschově při nástupu do výkonu trestu. Taktéž byly zaznamenány případy, kdy peníze byly uloženy na účet ze strany advokáta nebo jiné blízké osoby odsouzeného přímo ve věznici.⁸⁵

Zvláštní postavení v oblasti ostatních příjmů zastávají stipendia, které se považují za příjem odsouzeného, který se po splnění stanovených podmínek zaúčtuje na jeho účet vedený ve věznici a to obdobným způsobem jako peníze zasláné odsouzenému do věznice.⁸⁶ S penězi, které nepocházejí z pracovní odměny, je nakládáno v souladu s vnitřním předpisem, kterým je nařízení generálního ředitele č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězňených osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "NGŘ č. 14/2018").⁸⁷

V případě, že odsouzený nemá ve věznici žádný příjem, má takový odsouzený v souladu se zákonem č. 169/1999 Sb., za splnění určitých podmínek, nárok na poskytnutí základních věcí osobní potřeby formou poukázky ve finanční výši 100 Kč měsíčně.⁸⁸

➤ **Finanční prostředky plynoucí z důchodů nebo výsluhových příspěvků**

V případě, že odsouzený pobírá důchod nebo výsluhový příspěvek má zákonnou povinnost takovou skutečnost oznámit věznicí. Ustanovení § 28 odst. 2 písm. i) zákona

---

⁸⁴ Vlastní šetření.

⁸⁵ Vlastní šetření.

⁸⁶ Nařízení Ředitele Středního odborného učiliště č. 1/2019, kterým se vydává Stipendijní řád Středního odborného učiliště. Interní předpis VS ČR.

⁸⁷ Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězňených osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

⁸⁸ Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězňených osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

č. 169/1999 Sb. jednoznačně stanovuje, že odsouzený je povinen: „*Oznámit neprodleně věznici skutečnost, že je poživitelem důchodu, výsluhového příspěvku nebo má příjem podléhající dani z příjmu a z uvedených finančních prostředků zajistit zaslání částky na účet vedený věznici na úhradu nákladů výkonu trestu ve výši stanovené zvláštním právním předpisem.*“⁸⁹

V případě, že odsouzený věznici neoznámil, že je poživitelem důchodu, výsluhového příspěvku nebo jiné obdobné dávky a věznice se o dané skutečnosti dozví, vymezí v souladu s ustanovením § 29 odst. 4 NGR č. 14/2018 odsouzenému náhradu nákladů související s jeho výkonu trestu až tři roky zpětně od doby, kdy odsouzenému byl důchod, výsluhový příspěvek, nebo jiná obdobná dávka přiznána až do doby takového zjištění.⁹⁰

➤ **Finanční prostředky zasláné do věznice**

Podle § 25 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb. je povinností věznice informovat odsouzeného o skutečnosti, že mu do věznice byly zaslány peníze, které věznice převedla na jeho účet. V této souvislosti je třeba zmínit, že odsouzenému je zakázáno mít u sebe ve výkonu trestu odnětí svobody finanční hotovost. Odsouzený má právo peníze, které mu byly do věznice zaslány, odmítnout. V takovém případě se finanční prostředky odesílají zpět odesílateli na náklady odsouzeného. Jestliže odsouzený nedisponuje dostatečným množstvím finančních prostředků k provedení takové transakce, odečte věznice náklady spojené s jejich vrácením z přijaté částky.⁹¹ „*K přijetí peněz zaslanych orgány státní správy a příjmu podléhajícího dani z příjmu se nevyžaduje souhlas odsouzeného.*“⁹²

---

⁸⁹ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-31]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁰ Nařízení generálního ředitele (NGR) č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězňů a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

⁹¹ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-31]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹² Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-7-31]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

➤ **Stipendia**

V souladu se stipendijním řádem Středního odborného učiliště⁹³ je odsouzeným, kteří jsou zařazeni do vzdělávacího programu na Středním odborném učilišti v učebních oborech nebo akreditovaných odborných kurzech (s minimální délkou trvání kurzu 10 měsíců) s týdenní hodinovou dotací minimálně 21 hodin, poskytováno prospěchové stipendium, o jehož přiznání rozhoduje vedoucí ŠVS.

Výše stipendia je v **učebních oborech** dle čl. 2 stipendijního řádu vyplácena na základě měsíčního, pololetního, ročníkové a celkového hodnocení.

• **Měsíční hodnocení**

Odsouzeným je přiznána výše stipendia 1000 Kč za výborné hodnocení, 800 Kč za chvalitebné hodnocení nebo 600 Kč za dobré hodnocení. To s odkazem na ustanovení čl. 4 neplatí, pokud byla u odsouzeného zjištěna v daném měsíci neomluvená absence, překročil hranici 15 % omluvené absence v jednom pololetí školního roku nebo mu byla v příslušném měsíci uložena důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, nebo byl podmíněčně nebo zcela ze školy vyloučen.

• **Pololetní a ročníkové hodnocení**

Odsouzenému je stanovena výše stipendia ve výši 1000 Kč, jestliže takový odsouzený prospěl s vyznamenáním.

• **Celkové hodnocení**

Výše prospěchového stipendia činí 2000 Kč v případě, že byl odsouzený u závěrečné zkoušky prospěl s vyznamenáním.

Výše stipendia je v **akreditovaných kurzech** dle čl. 3 stipendijního řádu vyměřena na základě měsíčního a celkového hodnocení za podmínek stanovených v čl. 4, tedy za předpokladu že odsouzený neměl v příslušném měsíci neomluvenou absenci, nebo během kurzu nepřesáhl 15 % omluvené absence. Odsouzenému není stipendium přiznáno také v případě, že mu bylo v příslušném měsíci uloženo kázeňského opatření.⁹⁴

---

⁹³ Nařízení Ředitele Středního odborného učiliště č. 1/2019, kterým se vydává Stipendijní řád Středního odborného učiliště. Interní předpis VS ČR.

⁹⁴ Kázeňská opatření: Důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, podmíněně vyloučení ze školy nebo vyloučení ze školy.

- **Měsíční hodnocení**

Odsouzenému je stanovena výše stipendia 600 Kč za výborné hodnocení. Za hodnocení chvalitebné činí jeho výše 400 Kč a za dobré hodnocení 200 Kč.

- **Celkové hodnocení**

Za podmínky, že odsouzený ukončí kurz s výborným hodnocením, je mu stanovena výše stipendia 800 Kč.

V ustanovení čl. 5 stipendijního řádu je mimo jiné zaneseno, že: „*Stipendium má charakter příjmu odsouzeného ve smyslu ustanovení § 25 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění, a zaúčtuje se na účet odsouzeného obdobně jako peníze zaslané odsouzenému do věznice. Zaúčtování se provede podle ustanovení § 16, odst. 3 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězňených osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků.*“⁹⁵

Měsíční stipendia v učebních oborech a akreditovaných kurzech se v souladu s výše uvedeným čl. 5 vyplácejí měsíčně za uplynulý měsíc.

Stipendia, která byla poskytnuta za pololetní hodnocení v učebních oborech se vyplácejí za uplynulé pololetí školního roku.

Vyplácení stipendií za celkové hodnocení kurzů je prováděno v následujícím měsíci po ukončení kurzu.

*„Dobou rozhodnou pro přiznání stipendia je počet celých měsíců studia. V případě, že odsouzený zahájí nebo ukončí studium v době jiné než je začátek nebo konec měsíce, se stipendium úměrně krátí.“*⁹⁶

4.2 Srážky a exekuční postih finančních prostředků odsouzených

Pod výše uvedeným bodem kapitoly nejprve vymezíme pojmy, které jsou s touto kapitolou úzce spjaty. Jedná se zejména o pojmy "exekuce" a "pohledávka".

---

⁹⁵ Nařízení Ředitele Středního odborného učiliště č. 1/2019, kterým se vydává Stipendijní řád Středního odborného učiliště. Interní předpis VS ČR.

⁹⁶ Nařízení Ředitele Středního odborného učiliště č. 1/2019, kterým se vydává Stipendijní řád Středního odborného učiliště. Interní předpis VS ČR.

Dále se zaměříme na problematiku spojenou se správou a evidencí peněžních prostředků odsouzených a postupem při provádění srážek z pracovní odměny a ostatních příjmů odsouzených. Závěrem kapitoly bude pojednáno o problematice související s nakládáním s doručnými penězi odsouzených ve světle judikatury.

4.2.1 Exekuce

„Exekuce je definována jako: Nucený výkon rozhodnutí soudu, popř. jiného orgánu, prováděný oprávněnými orgány. Uplatňuje se, pokud vykonatelné rozhodnutí není splněno dobrovolně. K E. dochází v rámci exekučního řízení. Soudní exekuci lze nařídít a provést jen způsoby uvedenými v občanském soudním řádu.“⁹⁷

Exekuce se z hlediska určení pořadí uspokojování pohledávek řídí dvěma pravidly, a to pravidlem pořadí a pravidlem přednosti.

Pravidlo pořadí spočívá v seřazení veškerých pohledávek hrazenými srážkami na základě zákona, dohod nebo exekucí podle dnů, kdy se plátce mzdy o požadavku na provádění srážek dozvěděl (pravidlo přednosti).⁹⁸

Jde-li o peněžní prostředky odsouzených - provádění exekucí (nařízeného výkonu rozhodnutí z nich), kromě obecné úpravy zanesené v zákoně č. 240/1993 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "občanský soudní řád") existuje ještě specifická právní úprava obsažená ve vyhlášce č. 10/2000 Sb. ve vztahu k pracovní odměně a v zákoně č. 169/1999 Sb. ve vztahu k dalším příjmům odsouzených.

Podle § 4 odst. 2 vyhlášky č. 10/2000 Sb. jsou srážky prováděné na základě nařízeného výkonu rozhodnutí soudu u přednostních pohledávek prováděny podle § 279 odst. 2 občanského soudního řádu. Z určené částky, tedy 12 % čisté odměny odsouzeného se z jedné poloviny této částky bez ohledu na pořadí uspokojí pohledávky výživného a dále se uspokojí již v souladu s pravidlem pořadí další přednostní pohledávky. V případě, že částka z první poloviny čisté odměny nepostačila k uspokojení přednostních pohledávek, uspokojí se tyto přednostní a ostatní pohledávky z druhé poloviny této částky.⁹⁹

---

⁹⁷ HINDLS, Richard., HOLMAN, Robert., HRONOVÁ, Stanislava. a kol. *Ekonomický slovník*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003, s. 114.

⁹⁸ BREBURDA, Jan. *Exekuce srážkami ze mzdy*. 10. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2013, s. 162.

⁹⁹ Vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-8-17]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

Veškeré peníze odsouzeného jsou věznicí evidovány na tzv. podúčtech, které vyjadřují, k čemu jsou dané peníze určeny. V této souvislosti má věznice uloženou informační povinnost vůči exekutorovi, která spočívá v podání informací, týkajících se stavu financí převyšujících 35 000 Kč na podúčtech odsouzeného exekuce (E) a úložné (U).¹⁰⁰ Taktéž je exekutorovi podávána informace o případném pracovním zařazení dotyčného odsouzeného. Věznice má také vůči exekutorovi povinnost zasílat finanční prostředky dle pokynů zanesených v doručeném exekučním příkaze.

Objevují i případy, kdy je odsouzenému schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře nebo schválený konkurz. V těchto případech se pak již jednotlivé srážky neposílají exekutorovi, ale insolvenčnímu správci.¹⁰¹

Nastane-li situace, kdy dojde k souběhu exekuce jiné peněžité pohledávky a insolvence, je vždy upřednostněna insolvence.

Na závěr je třeba zmínit, že věznice má oznamovací povinnost i vůči zúčastněným soudům, insolvenčním správcům a exekutorům v případě propuštění nebo úmrtí odsouzeného, který měl nařízené úhrady pohledávek na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky. V takovém případě Oddělení ekonomické v obou zmiňovaných případech zasílá výše jmenovaným institucím vyúčtování srážek z odměny a dále uvede výčet všech pohledávek odsouzeného, pro které byl nařízen výkon rozhodnutí.¹⁰²

4.2.2 Pohledávka

Termínem pohledávka je označována: „*Částka mezi dvěma partnery z pohledu věřitele.*“¹⁰³

Z právního hlediska je za pohledávku označováno: „*Právo, které vzniká jednomu účastníkovi vůči druhému účastníkovi.*“¹⁰⁴

„*Opakem pohledávky je závazek dlužníka. Pohledávka je tedy splatná a zároveň vzniká povinnost dlužníka tuto pohledávku uspokojit. Pojem splatnost používáme jak pro*

---

¹⁰⁰ Problematika související s podúčty je podrobněji rozebrána v podkapitole 4.2.3

¹⁰¹ Vlastní šetření.

¹⁰² Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězňů osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

¹⁰³ HINDLS, Richard., HOLMAN, Robert., HRONOVÁ, Stanislava. a kol. *Ekonomický slovník*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003, s. 300.

¹⁰⁴ DRBOHLAV, Josef. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 17.

*pohledávky peněžité, tak i pro pohledávky nepeněžité. Jestliže pohledávka, která je splatná, není vůči věřiteli uspokojena, vzniká věřiteli právo tuto pohledávku proti vůli dlužníka vymáhat, například soudní cestou.*¹⁰⁵

V případě vymáhání pohledávky soudní cestou, musí být dodrženy určité zásady soudního řízení. Soud může v případě peněžité pohledávky rozhodnout o výkonu rozhodnutí nebo o exekuci. Tento výkon je ovšem možné provést pouze prostředky, které jsou zaneseny v zákoně, a to zejména srážkami ze mzdy nebo jiných příjmů nebo přikázáním pohledávky. Dále lze takový výkon rozhodnutí (exekuce) provést prodejem movitých věcí a nemovitostí, prodejem podniku, nebo zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem.¹⁰⁶

Zákonné a podzákonné normy a interní předpisy, které na problematiku vymáhání pohledávek u odsouzených dopadají jsou: Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů nebo instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 6/2022 ze dne 26.06.2022, o vymáhání pohledávek, ve znění pozdějších změn.

4.2.3 Správa a evidence finančních prostředků odsouzených

Věznice spravují účty vězňených osob a evidují jejich finanční situaci. Oddělení ekonomická vedou finanční spisy a seznamy pohledávek a závazků odsouzených, kteří jsou do takové věznice umístěni. Při správě finančních prostředků odsouzených včetně provádění srážek z pracovní odměny a úhrady nákladů spojených s výkonem trestu je postupováno v souladu s NGR č. 14/2018.

S odkazem na výše uvedené nařízení jsou peněžní prostředky odsouzených dle § 6 evidovány na podúčtech, z nichž si vybrané podúčty v kapitole dále podrobněji rozebereme.

Jedné se o podúčet: Kapesného (K), Sociálního kapesného (S), Úložného (U), Osobní (O), Rezerva (R), Exekuce (E), Cestovné (C), Zdravotní (Z), Peníze pro dítě (D) a Sociální poukázka (B).

---

¹⁰⁵ DRBOHLAV, Josef. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 17.

¹⁰⁶ DRBOHLAV, Josef. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 89.

• Podúčet kapesné (K)

Kapesné je tvořeno pouze z pracovní odměny, nikoli i z došlých peněz na účet odsouzeného. V souladu s § 6 vyhlášky č. 10/2000 Sb. připadá 17 % čisté pracovní odměny na kapesné za podmínky, že odsouzený v průběhu kalendářního měsíce neodmítl bez závažného důvodu pracovat. V opačném případě, odsouzenému kapesné nenáleží. Dále se na podúčet připisuje odměna zvýšení kapesného v souladu s § 45 odst. 2 písm. d) a § 63 písm. d) zákona č. 169/1999 Sb. nebo peněžitá odměna podle ustanovení § 45 odst. 2 písm. e) a § 63 písm. e) zákona č. 169/1999 Sb. Na základě § 11 NGR č. 14/2018 je odsouzenému umožněno libovolně čerpat a nakládat s peněžními prostředky uloženými na účtu, přičemž jsou tyto finanční prostředky nedotknutelné ve smyslu provádění srážek bez souhlasu odsouzeného.

• Podúčet úložné (U)

Úložné je stejně jako v případě kapesného tvořeno pouze z pracovní odměny. Ustanovení § 7 vyhlášky č. 10/2000 Sb. mimo jiné stanovuje, že na podúčet se použijí 11 % čisté pracovní odměny.

V případě že se na podúctu nacházejí peněžní prostředky nad 35 000 Kč, hradí se z těchto peněz, na základě rozhodnutí ředitele věznice, náhrady spojené s náklady výkonu trestu nebo vazby a náhrady škody za předpokladu, že k jejich úhradě již nedošlo z pracovní odměny odsouzeného. Odsouzený dále může za stanovených podmínek použít část úložného, která přesahuje 35 000 Kč k hrazení: „*Výživného osobám, kterým je povinen výživné poskytnout, k úhradě škody nebo nemajetkové újmy, kterou způsobil trestným činem, nebo k vydání bezdůvodného obohacení, které trestným činem získal, k úhradě vlastního bydlení, k úhradě nákladů spojených s pořízením dokladů potřebných pro propuštění z výkonu trestu, k podpoře své rodiny a jiných osob blízkých a osob, které jej ve výkonu trestu pravidelně navštěvují, a při přerušeni výkonu trestu. Část úložného, která přesahuje 500 Kč, může použít také na úhradu zdravotní péče nehrazené z veřejného zdravotního pojištění, úhradě regulačních poplatků a na nákup nezbytných léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků předepsaných lékařem*“¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ Vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných

V souladu s § 12 NGR č. 14/2018 je věznicí umožněno s peněžními prostředky na podúčtu nakládat bez souhlasu odsouzeného pouze za účelem výkonu rozhodnutí ředitele věznice a na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky. K uvedenému je třeba doplnit, že finanční prostředky na tomto podúčtu nelze do výše 35 000 Kč exekučně postihnout.

Po dobou výkonu trestu odsouzeného je dle § 16 odst. 3 NGR č. 14/2018 blokována částka 500 Kč na jeho cestovní výdaje a stravu po propuštění na svobodu na zvláštním podúčtu cestovné (C), pokud se tedy tato částka již nenachází na úložném (Ú).

• **Podúčet osobní (O)**

Na podúčet je odsouzenému připisována část peněz z ostatních příjmů podle NGR č. 14/2018. Procentuální část peněz, která je na podúčet v konečném stádiu odsouzenému ponechána k dispozici je u každého odsouzeného individuální a odvíjí se od evidovaných pohledávek a dalších závazků, které je odsouzený povinen plnit. Jestliže u odsouzeného nejsou evidovány žádné pohledávky (exekuce), je 50 % z došlých peněz automaticky zaúčtováno na podúčet osobní. Následně jsou v případě, že u odsouzeného nejsou evidovány další pohledávky, z druhé poloviny peněz strženy NVT a zbytek peněz je taktéž převeden na tento podúčet. Z uvedeného podúčtu je odsouzenému se souhlasem vedoucího výkonu trestu umožněno zaslat peníze i na účet jiného odsouzeného. V případě, kdy má odsouzený evidovány pohledávky, polovina peněz se připisuje na podúčet rezerva (R).

• **Podúčet rezerva (R) a podúčet exekuce (E)**

V souladu s § 16 NGR č. 14/2018 se na podúčet rezerva (R) připíše polovina z doručených peněžních prostředků odsouzeného, jestliže odsouzený má v evidenci pohledávky na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky neuvedené v ustanovení § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb. Tyto finanční prostředky jsou dále převedeny na podúčet exekuce (E). V případě, že u odsouzeného nejsou takové pohledávky evidovány, jsou peníze zaúčtovány na podúčet osobní (O).

Taktéž se na podúčet rezerva připíší peněžní prostředky z druhé poloviny doručených peněz za předpokladu, že u odsouzeného jsou evidovány pohledávky zanesené

---

zařízení a o úhradě dalších nákladů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-8-18]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

v ustanovení § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb. Podle ustanovení § 16 odst. 5 - 7 NGR č. 14/2018 jsou dále z podúčtu rezerva (R), po rozúčtování pracovní odměny a uhrazení NVT, finanční prostředky převedeny na podúčet exekuce (E) ve výši pohledávky. Zbytek je odsouzenému zaúčtován na podúčet osobní (O).

Z podúčtu exekuce (E) je možné provádět srážky bez souhlasu odsouzeného jen na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky uvedené v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb. nebo exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky neuvedené v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb.

4.2.4 Druhy srážek z pracovní odměny a ostatních příjmů odsouzených

➤ Provádění srážek z pracovní odměny

Odsouzeným se ve výkonu trestu odnětí svobody provádějí srážky z pracovní odměny, kdy je ze strany věznice z této odměny strženo a odvedeno pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění a záloha na daň z příjmů fyzických osob.

Následně již z čisté pracovní odměny provede věznice srážky, jejichž úhrn nesmí překročit 72 % čisté odměny odsouzeného. Po provedení těchto níže uvedených srážek je zbytek peněz přerozdělen na podúčty kapesné (K) a úložné (Ú). Srážky z čisté odměny slouží:

- k úhradě výživného nezaopatřených dětí (z čisté odměny činí srážka 33 %),
- k úhradě nákladů výkonu trestu (z čisté odměny činí srážka 23 %)¹⁰⁸,
- na základě nařízeného výkonu rozhodnutí soudu nebo orgánu státní správy (z čisté odměny činí srážka 12 %),
- k úhradě jiných pohledávek odsouzeného (z čisté odměny činí srážka 4 %).¹⁰⁹

¹⁰⁸ Problematika související s NVT je rozebrána v podkapitole 3.1.5

¹⁰⁹ Vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-8-16]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

• **Srážky k úhradě výživného nezaopatřených dětí**

Pro úhradu výživného nezaopatřených dětí je postupováno v souladu s § 2 vyhlášky č. 10/2000 Sb., kdy se pro tyto účely použije 33 % čisté odměny.

Srážky se provádějí na základě rozhodnutí soudu (nařízením výživného), pravomocného rozhodnutí soudu nebo soudem schválené dohody o výši výživného a písemnou žádostí odsouzeného o provádění srážek, na žádost zařízení, kde je dítě umístěno na základě rozhodnutí soudu nebo žádosti obecního úřadu s rozšířenou působností, nebo na samotnou žádost odsouzeného.

• **Srážky na základě nařízeného výkonu rozhodnutí soudu nebo orgánu státní správy**

V souladu s § 4 vyhlášky č. 10/2000 Sb. se odsouzenému k úhradě pohledávek z čisté odměny srazí 12 %.

Srážky jsou prováděny na základě rozhodnutí soudu dle občanského soudního řádu nebo rozhodnutí orgánu státní správy dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Dále jsou srážky prováděny na základě nařízeného výkonu rozhodnutí ředitele věznice o uložení povinnosti hradit náklady výkonu trestu a vazby nebo dalších nákladů spojených s výkonem trestu a vazby. Taktéž na základě rozhodnutí ředitele věznice o uložení povinnosti náhrady škody.

• **Srážky prováděné k úhradě jiných pohledávek**

Ustanovení § 5 vyhlášky č. 10/2000 Sb. stanoví, že se pro ostatní srážky použijí 4 % z čisté odměny odsouzeného.

Srážky jsou zejména prováděny za účelem úhrady:

- *„Částek propadajících státu v důsledku vykonatelného rozhodnutí o uložení peněžitého trestu (pokuty), jakož i náhrady uložené odsouzenému vykonatelným rozhodnutím příslušných orgánů,*

- *přeplatků na dávkách nemocenského a důchodového pojištění, pokud je odsouzený povinen je vrátit na základě vykonatelného rozhodnutí podle právních předpisů o nemocenském a důchodovém pojištění,*

- *neprávem přijaté částky dávek státní sociální podpory a sociální péče, pokud je odsouzený povinen je vrátit na základě vykonatelného rozhodnutí podle právního předpisu,*

- částky pojistného na všeobecné zdravotní pojištění při neomluvené nepřítomnosti odsouzeného v zaměstnání, které plátce odměny za odsouzeného za tuto dobu uhradil,
- pohledávek zajištěných dohodou o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů podle právního předpisu,
- částek na základě dohody o srážkách z odměny odsouzeného uzavřené mezi odsouzeným a věznicí; dohoda musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná.¹¹⁰

➤ **Provádění srážek z ostatních příjmů**

V případě, že odsouzený při nástupu do výkonu trestu odnětí svobody předal věznicí finanční hotovost, nebo mu byly finanční prostředky do věznice během jeho výkonu trestu zaslány a z jeho strany přijaty, jsou tyto peníze informačním systémem automaticky rozděleny na dvě poloviny a zaúčtovány podle § 25 zákona č. 169/1999 Sb.

První polovina peněz je připsána na podúčet rezerva (R) do výše úhrady NVT (maximálně 1500 Kč / kalendářní měsíc) a současně do výše evidovaných pohledávek uvedených v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb. Zbývající peněžní prostředky jsou zaúčtovány na podúčet osobní (O).

Druhá polovina peněz je připsána na podúčet osobní (O). Pokud ovšem je u odsouzeného evidována pohledávka nebo pohledávky na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky, která není zanesena v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., zaúčtují se tyto peněžní prostředky na podúčet rezerva (R) a dále převedou na podúčet exekuce (E).¹¹¹

V návaznosti na Rozsudek Městského soudu v Praze došlo od data 01. 01. 2022 ke změně, která souvisí s příjmem a nakládáním s penězi, které odsouzenému byly doručeny na účet v případě, že takový odsouzený má v evidenci exekuční příkaz příkázáním jiné peněžité pohledávky.

Před změnou postupu se doručené peněžní prostředky rozdělily na dvě poloviny. Jedna polovina se použila na úhradu pohledávek vyjmenovaných v ustanovení § 25 odst. 4

---

¹¹⁰ Vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2022-8-18]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹¹¹ Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězňů a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

zákona č. 169/1999 Sb., a druhá polovina se ponechala odsouzenému k volné dispozici, a to bez ohledu na to, zda měl v evidenci jiné pohledávky (nevyjmenované v ustanovení § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb.). Tyto pohledávky se pouze evidovaly a jejich úhrada z této druhé poloviny peněz byla možná pouze na základě "příkazu" odsouzeného.¹¹²

Jestliže je u vězněné osoby od 01. 01. 2022 evidován exekuční příkaz příkázáním jiné peněžité pohledávky, jsou prováděny z těchto peněz srážky následujících způsobem:

„Polovina peněz se použije – pro úhradu pohledávek na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky (doručené peníze do věznice) vyjmenovaných v ustanovení § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., (rozsudkem stanovené škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplatků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě během výkonu trestu).

Druhá polovina peněz se použije – pro úhradu pohledávek na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky (doručené peníze do věznice) na ostatní pohledávky neuvedené v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., (např. výživné, ostatní cizí věřitelé apod.).“¹¹³

Z uvedeného vyplývá, že pokud bude mít odsouzený v tutéž dobu evidovány oba zmiňované typy pohledávek, budou tak peněžní prostředky v plné míře použity pro jejich uspokojení a odsouzenému nezbydou žádné finanční prostředky k volné dispozici.

4.2.5 Nakládání s doručnými penězi odsouzených ve světle judikatury

V návaznosti na pojednání o změně postupu Vězeňské služby ČR s nakládáním s penězi, které odsouzeným byly zaslány do věznice, lze konstatovat, že od 01. 01. 2022 je v souladu s konstantní judikaturou možné k úhradě pohledávek, na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky neuvedené v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., použít pro jejich hrazení veškeré došlé peníze včetně důchodů, nebo té části peněz, které byly po jejich přijetí zaúčtovány na podúčet osobní (O), tedy z 2. poloviny doručených peněz.

---

¹¹² Vlastní šetření.

¹¹³ Peníze | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 16.08.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/penize>

Podle ustanovení § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb. lze odsouzenému umožnit druhou polovinu peněz použít na nákup potravin a léků, nicméně Nejvyšší správní soud a další soudy dovodily, že pokud má odsouzený exekuce, neznamená to, že se mu taková dispozice musí umožnit. Přednost má hrazení dluhů.

Nejvyšší správní soud se ve svém rozsudku ze dne 20. 12. 2017 vyjádřil, že ustanovení § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb. je nutné vykládat tak, že: *„Pokud má odsouzený neuhrazené dluhy vyjmenované v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, polovinu finančních prostředků na účtu vedeném věznicí může použít jen na úhradu těchto dluhů. To ovšem neznamená, že druhá polovina prostředků na tomto účtu musí zůstat odsouzenému plně k dispozici. Jestliže má odsouzený další neuhrazené splatné dluhy, které nespádají pod § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, a jeho finanční prostředky podléhají exekuci nařízené v souladu se zákonem, lze tyto finanční prostředky exekucí postihnout.“*¹¹⁴

Nevyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 09. 04. 2020 v uvedené souvislosti dále poznamenal, že: *„Základní životní potřeby odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody jsou zajišťovány ve věznicí, odsouzený tedy nemusí být chráněn ponecháním finančních prostředků v rámci nezabavitelné částky k jejich úhradě. V souladu se zásadou lex specialit derogat legi generali (zvláštní zákon má přednost před zákonem obecnějším) se v případě stěžovatele použije úprava obsažená v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.“*¹¹⁵ K totožnému závěru došel Nejvyšší správní soud již v prvotně zmíněném rozsudku evidovaném pod sp. zn. 6 As 317/2017 - 38, v němž je zaneseno: *„Odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody jsou jeho základní životní potřeby zajišťovány ve věznicí, aniž by musel disponovat nějakými finančními prostředky.“*¹¹⁶

V návaznosti na znění rozsudků Nejvyššího správního soudu se danou problematikou zabýval i Krajský soud v Praze, který ve svém rozsudku ze dne 09. 04. 2020 pod bodem 23 mimo jiné shledal že: *„Pokud jsou odsouzenému zaslány peněžní prostředky do věznice (a on je přijme), musí mu být uloženy na účtu žalované¹¹⁷, která pro každého odsouzeného za tím účelem bezplatně a bezúročně vede účet. Své peněžní prostředky může odsouzený podle své úvahy primárně použít k nákupům ve věznicí a k úhradě zdravotní*

¹¹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20.12.2017, sp. zn.: 6 As 317/2017-38.

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 09.04.2020, sp. zn.: 7 As 396/2019 - 23.

¹¹⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20.12.2017, sp. zn.: 6 As 317/2017-38.

¹¹⁷ Vězeňská služba ČR.

péče nehrazené z povinného zdravotního pojištění (dále jen „nehrazená péče“). Vedle toho je ovšem povinen hradit i již splatné závazky, které mu vznikly jak v době minulé (zpravidla ještě před započítáním výkonu trestu), tak i v průběhu výkonu trestu. Dokud není pro tyto závazky nařízen výkon rozhodnutí, je uskutečnění jejich úhrady zpravidla na úvaze odsouzeného.“¹¹⁸

Dále pod bodem 24 je k uvedenému doplněno, že: „*Jinak je tomu přirozeně v případě realizace nuceného výkonu rozhodnutí, který je žalovaná¹¹⁹ povinna provádět na základě exekučního příkazu bez ohledu na vůli odsouzeného jako jakýkoliv jiný poskytovatel platebních služeb s přihlédnutím k případným odlišnostem, jež by v tomto směru stanovil zákon o výkonu trestu.“¹²⁰*

Ve světle skutečností, které z judikatury vyplývají se touto změnou oproti dřívějšímu postupu dostávají zcela bez pochybností pracovní nezařaditelní odsouzení do značné nevýhody oproti odsouzeným, kteří jsou ve výkonu trestu odněti svobody pracovní zařazení, neboť s ohledem na ustanovení vyhlášky č. 10/2000 Sb., je pracujícím odsouzeným garantováno, že po rozúčtování pracovní odměny nebude její část (kapesné a úložné) postižena exekucí, tudíž budou mít k dispozici alespoň nějaké finanční prostředky.

4.3 Dluhová situace odsouzených z pohledu deskriptivní studie SARPO

V kapitole se blíže seznámíme s elektronickým programem SARPO¹²¹ a strukturou tohoto nástroje zaměřenou na statické, dynamické a protektivní faktory. Dále se seznámíme se smyslem zavedení SARPO do penitenciární praxe. Pozornost bude zaměřena na zjištěné výstupy vyplývající z vyhodnocení rizika "dluhy a závazky" dynamického faktoru finance.

Informace a předestřené výstupy byly čerpány z deskriptivní studie charakteristik odsouzených v českých věznicích, která byla provedena na základě dat získaných ze zpracovaných komplexních zpráv v rámci programu SARPO, a to od roku 2012 do roku

---

¹¹⁸ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 09.04.2020, sp. zn.: 51 A 36/2019- 42.

¹¹⁹ Vězeňská služba ČR.

¹²⁰ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 09.04.2020, sp. zn.: 51 A 36/2019- 42.

¹²¹ Další pojednání o programu SARPO je obsahem podkapitoly 3.1.3 (Typologie věznic).

2017. Studie se opírá o data vztahující se k souboru 27 880 odsouzených, na které byla ve výše uvedeném časovém intervalu komplexní zpráva zpracována.¹²²

4.3.1 SARPO

„SARPO je penitenciární nástroj určený k hodnocení kriminogenních rizik a potřeb odsouzených osob umístěných v typech věznic s ostrahou a zvýšenou ostrahou. Používá se rovněž u odsouzených umístěných ve zvláštním typu věznice pro mladistvé.

SARPO stanovuje přesný rámec a kontext, na jejichž základě se provádí vstupní sociální, pedagogické a psychologické posouzení. Uvedené posouzení slouží ke kategorizaci odsouzených podle míry rizik a potřeb pro výběr vhodné intervence.

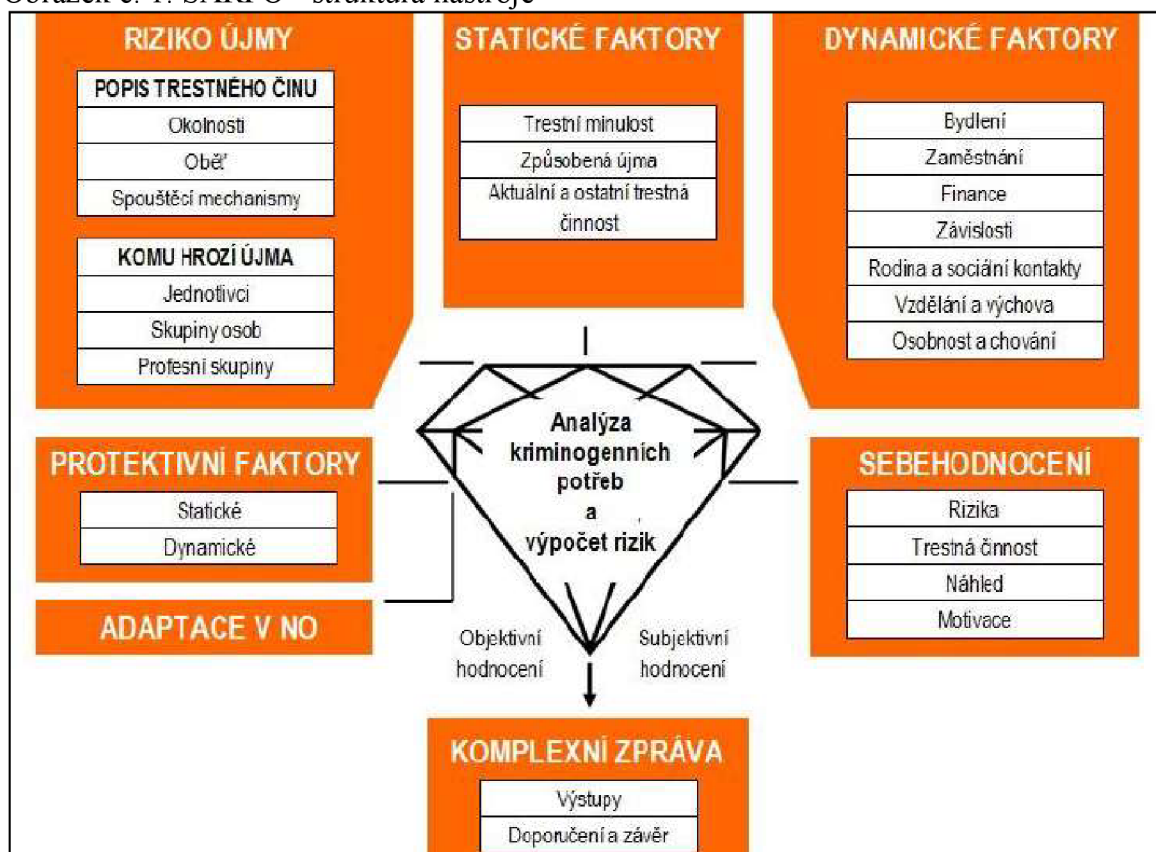
SARPO je validizovanou metodou vyhodnocování kriminogenních rizik souvisejících s páčáním trestné činnosti. Je nástrojem, který predikuje pravděpodobnost opětovného uvěznění. Nástroj při hodnocení odsouzených osob používá kombinaci několika rozdílných výpočtů (statické a dynamické riziko) a posouzení (riziko újmy, protektivní faktory, dotazník sebehodnocení, adaptace v Nástupním oddíle), které jsou strukturovány do jednotného výstupu v podobě Komplexní zprávy. SARPO neobsahuje výstup v podobě jediné hodnoty, ale má více výstupů a podstatou hodnocení je jejich interpretace. Finální interpretace zaznamenaných údajů a jejich zakomponování do programu zacházení je klíčovým předpokladem pro efektivní cílené zacházení směřující k dosažení pozitivních výsledků v podobě snížení nebezpečnosti odsouzeného a jeho recidivy.“¹²³

---

¹²² DRAHÝ, František., HŮRKA, Jindřich., PETRAS, Michal. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích : deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018.

¹²³ DRAHÝ, František., HŮRKA, Jindřich., PETRAS, Michal. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích : deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. s. 12.

Obrázek č. 1: SARPO - struktura nástroje

Zdroj: Vězeňská služba ČR¹²⁴

➤ **Statické, dynamické a protektivní faktory**

• **Statické faktory**

Statickými faktory rozumíme takové faktory, které jsou založeny na konstantních datech zanesených v příslušných dokumentech (například v rozsudcích). Tyto faktory jsou jednostranně ovlivněné v důsledku měnícího se věku odsouzeného, nebo počtem jeho odsouzení. Nutno uvést, že tyto faktory systém zpracovává automaticky, přičemž se pro vyhodnocení statických faktorů vyhodnocuje trestní minulost, způsobená újma a aktuální trestná činnost vězněné osoby. Vyhodnocením statických faktorů dochází ke stanovení statického rizika, tedy míry pravděpodobnosti recidivy ve smyslu opětovného uvěznění.¹²⁵

• **Dynamické faktory**

¹²⁴ DRAHÝ, František., HŮRKA, Jindřich., PETRAS, Michal. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích : deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. s. 17.

¹²⁵ DRAHÝ, František., HŮRKA, Jindřich., PETRAS, Michal. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích : deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. s. 34, 49.

Dynamické faktory se skládají ze sedmi jednotlivých faktorů, kterými jsou: Bydlení, Zaměstnání, Finance, Rodina a sociální kontakty, Závislosti, Osobnost a chování, Vzdělání a výchova.

Dynamické faktory jsou považovány za stejně důležitý ukazatel míry pravděpodobnosti selhání odsouzeného, jako je tomu u faktorů statických. Vyhodnocením všech jednotlivých dynamických faktorů je stanovena míra celkového dynamického rizika, tedy připravenost odsouzeného vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.¹²⁶

• **Protektivní faktory**

Protektivní faktory lze definovat jako: „*Faktory, které mírní nebo tlumí efekty rizika. Jejich přítomnost zvyšuje odolnost vůči působení faktorů rizikových. Dokážou zvyšovat odolnost jedince před rizikem páchaní trestné činnosti tím, že působí v protikladném směru než rizika kriminogenní. Obě skupiny faktorů (tj. rizikové a protektivní) jsou v neustálé interakci a vzájemně se ovlivňují.*“¹²⁷

➤ **Dynamický faktor finance s důrazem na riziko dluhové problematiky**

V této oblasti jsou posuzovány všechny zdroje a výše legálních příjmů odsouzeného, neboť absence legálních příjmů nebo jejich nedostatečná výše k zajištění základních životních potřeb může předznamenávat riziko ve smyslu inklinace odsouzeného ke kriminálnímu chování a tím mimo jiné spojenou existenci dluhů a závazků. Dynamický faktor finance obsahuje pět rizik: Nedostatečné legální příjmy, nelegální příjmy, dluhy a závazky, nedostatečná dovednost hospodařit s penězi a souvislost financí s aktuální trestnou činností. Na základě výsledného rizika si lze utvořit představu, jaký podíl dynamický faktor finance zaujímá v celkovém vyhodnocení rizikovosti chování odsouzeného.

Studii bylo zjištěno, že u 56,3 % vězňených osob, za období tří let před uvězněním, pocházely jejich příjmy z legálních zdrojů (mzda, plat, odměna z dohod). U 5,4 % odsouzených byl zdrojem příjmů důchod, zejména invalidní.

---

¹²⁶ DRAHÝ, František., HŮRKA, Jindřich., PETRAS, Michal. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích : deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. s. 50, 121.

¹²⁷ DRAHÝ, František., HŮRKA, Jindřich., PETRAS, Michal. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích : deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. s. 132.

Dále bylo zjištěno, že 47,7 % odsouzených bylo ve sledovaném období zcela bez legálních příjmů, 15 % pobíralo podporu v nezaměstnanosti, 39 % pobíralo sociální dávky a u 15,6 % příjmy plynuly ze sociálního zázemí.

Celkem 89,4 % odsouzených se dostalo do dluhové situace s převládajícími dluhy v důsledku neplacení zdravotního pojištění, výživného, náhrad škod nebo soudních výloh.

Značná část odsouzených přiznala, že se nachází v exekučním řízení. Dále byly zjištěny i obvyklé závazky spočívající v uzavření finančních produktů nebo z pokut uložených polici nebo přírážek (pokut) k jízdě.

Závěrečným vyhodnocením všech pěti rizik s přihlédnutím k aktuální trestné činnosti bylo zjištěno, že se dynamický faktor finance řadí mezi jeden z nejrizikovějších sociálních faktorů. V 48,2 % odsouzení nemají dostatečné množství legálních příjmů, což úzce souvisí se zjištěním, že v 73,1 % čelí odsouzení dluhům a závazkům, které nechtějí nebo nejsou schopni splácet.¹²⁸

---

¹²⁸ DRAHÝ, František., HŮRKA, Jindřich., PETRAS, Michal. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích : deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. s. 67 - 70.

5 Vlastní výzkum

5.1 Výzkumné problémy a hypotézy

Pro určení základní orientace výzkumu je nezbytné stanovit a formulovat výzkumný problém. Problematika související s finanční situací vězňených osob je velice široká a v současné době aktuální. Lze předpokládat, že vývoj ekonomické situace vězňených osob je úzce spojen s jejich motivací a možnostmi tuto finanční situaci řešit a tím snižovat rizika v oblasti financí.

Z uvedeného výzkumného problému vycházejí dvě základní hypotézy:

H1: Je předpoklad, že vězeň, který je motivován snižovat rizika v oblasti financí, bude motivován ve výkonu trestu odnětí svobody pracovat a tím aktivně umořovat své dluhy v průběhu výkonu trestu.

H2: Odsouzení zařazení do práce mají zájem řešit svou finanční situaci a dochází k umořování jejich dluhů rychlejším tempem oproti odsouzeným, kteří ve výkonu trestu odnětí svobody nejsou zaměstnání s nárokem na pracovní odměnu.

5.2 Charakteristika kvalitativního výzkumu

Na základě stanoveného výzkumného problému a hypotéz byl zvolen kvalitativní výzkum, kterým bude zjišťován vývoj dluhové a finanční situace u vybraného vzorku vězňených osob, kdy současně budou u probandů zjišťovány způsoby a motivace řešení jejich ekonomické situace (pohledávky a příjmy) v průběhu uvěznění.

Kvalitativní výzkum lze definovat jako: „*Proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*“¹²⁹ Někteří metodologové označují kvalitativní výzkum jako: „*Jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických metod nebo jiných způsobů kvantifikace.*“¹³⁰

---

¹²⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 50.

¹³⁰ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 50.

Hlavním cílem kvalitativně orientovaného výzkumu je hlubší porozumění zkoumané skutečnosti.

5.3 Výzkumný vzorek

S ohledem na orientaci výzkumu byl vzorek probandů vybrán z řad odsouzených umístěných k výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Všehrady, kde již patnáctým rokem působím. Abychom mohli objektivně komparovat jednotlivé případy vývoje ekonomických situací těchto vězňených osob, byli pro účely výzkumu zvoleni vždy dva reprezentanti (odsouzení) zařazení do nízkého, středního a vysokého stupně zabezpečení věznice s ostrahou. Současně bylo dáno kritérium, že z každého uvedeného stupně zabezpečení bude jeden odsouzený pracovní zařazený (s nárokem na pracovní odměnu) a jeden odsouzený pracovní nezařazený. Vzhledem ke zvolení kvalitativního (emergentního) výzkumu, ve kterém bylo zapotřebí provést hloubkové popisy všech případů včetně analýzy dostupných dat a informací ke každému probandovi, byl výzkumný vzorek stanoven na zmiňovaných 6 reprezentantů.

Tabulka č. 2: Základní informace o vzorku respondentů

Respondent	pohlaví	věk	stupeň zabezpečení	Pracující	Vzdělání
J. T.	muž	67	Nízký	Ano	Základní
T. B.	muž	29	Nízký	Ne	Střední - výuční list
V. P.	muž	47	Střední	Ano	Střední - maturita
O. B.	muž	48	Střední	Ne	Střední - výuční list
V. K.	muž	42	Vysoký	Ano	Základní
R. H.	muž	49	Vysoký	Ne	Střední - výuční list

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4 Použitý výzkumný přístup

5.4.1 Případová studie

Jedním ze základních přístupů, který byl ve výzkumu použit byla případová studie, též označována jako kazuistika, kterou lze obecně definovat jako detailní studium jednoho

či několika málo případů za účelem aplikace získaných poznatků při porozumění případům obdobným.¹³¹ Případová studie je postavena na sběru velkého množství dat od jednoho či několika málo jedinců.¹³²

Vzhledem k orientaci a charakteru výzkumu byl použit typ případové studie podle R. E. Stakea. Konkrétně byla zvolena Kolektivní případová studie, která byla prováděna s předpokladem, že sledováním a následným porovnáním několika málo případů bude dosaženo širšího vhledu a porozumění dané problematiky.

5.5 Použité metody získávání dat

V práci bylo při studování případů použito několik technik sběru informací, a to analýza dokumentů a fyzických dat v kombinaci s kvalitativním dotazováním (strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami).

5.5.1 Analýza dokumentů a fyzických dat

„Dokumenty mohou tvořit jediný datový podklad studie nebo doplňují data získaná pozorováním a rozhovory.“¹³³

Ve spolupráci s Oddělením ekonomickým Věznice Všehrdy byly se souhlasem ředitele věznice ke každému probandovi vyžádány písemné podklady, tedy úřední dokumenty, s přehledem jejich ekonomické situace. Zájmové informace se týkaly výše a charakteru evidovaných finančních příjmů a úhrad pohledávek po dobu jednoho hospodářského roku (od listopadu 2021 do října 2022). V neposlední řadě se jednalo také o informace, týkající se zdrojů příjmů.

5.5.2 Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami

Každému respondentovi jsou pokládány stejně formulované otázky. Tyto otázky jsou předem sestavené tak, aby byla tímto typem rozhovoru získána data, která se nebudou zásadním způsobem strukturně lišit. Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami je také mimo jiné vhodné aplikovat v případě, že budou jednotlivé odpovědi srovnávány.¹³⁴

---

¹³¹ HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1997, s. 243.

¹³² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 104.

¹³³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 204.

¹³⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 173.

Se zkoumanými objekty byl veden řízený rozhovor, který obsahoval následující otázky:

1. Jste ve výkonu trestu poprvé, nebo jste již v minulosti byl pravomocným rozsudkem soudu uznán vinným ze spáchání trestného činu a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody?

2. Za jaký trestný čin jste byl poprvé odsouzen?

3. Podílela se nějaká Vaše blízká osoba na páčání trestné činnosti? Současně uveďte, zda jste mimo věznic v kontaktu s osobami s kriminální minulostí.

4. Kolik máte vlastních dětí? V případě, že nějaké máte, sdělte, zda máte k tomuto dítěti/dětem vyživovací povinnost.

5. Uveďte, za jaký delikt nebo delikty jste v současné době uvězněn a v jakém stupni zabezpečení jste umístěn. Dále uveďte výši Vašeho trestu odnětí svobody.

6. Konkrétně popište trestnou činnost, pro kterou jste byl odsouzen.

7. Sdělte, zda jste byl v průběhu 3 let před Vaším uvězněním zaměstnán a zda jste byl v evidenci Úřadu práce.

8. Z jaké činnosti v tomto období pocházely Vaše finanční příjmy?

9. Dařilo se Vám plnit Vaše finanční závazky? V případě, že nedařilo, uveďte důvod.

10. Sdělte, zda máte v současné době nějaké pohledávky, které jste povinen splácet. V kladném případě uveďte, o jaké pohledávky se jedná a jaká je jejich výše.

11. Sdělte, jaké jsou Vaše zdroje finančních příjmů ve výkonu trestu.

12. Pobíráte důchod nebo jste poživatelem renty?

13. Byl jste, nebo jste ve výkonu trestu odnětí svobody pracovníčně zařazen? Pokud ano, jaká je Vaše motivace být pracovníčně zařazen?

14. Řešíte ve výkonu trestu svou finanční (dluhovou) situaci? V kladném případě uveďte jakými způsoby.

5.6 Případové studie

5.6.1 Případová studie - pracovně zařazený odsouzený - nízký stupeň zabezpečení věznic s ostrahou

Odsouzený J. T. je opakovaně soudně trestaný. Poprvé byl odsouzen za protiprávní činnost podle §176/1 (padělání a pozměňování veřejné listiny) podle trestního zákona platného do 31. 12. 2009. Nikdo z osob blízkých se nikdy nepodílel na páčání trestné činnosti. Je v náhodném kontaktu s osobami s kriminální minulostí, jejich společnost aktivně nevyhledává. Vlastních dětí má 5.

V současné době odsouzený vykonává trest odnětí svobody za protiprávní činnost podle § 140/2 (padělání a pozměňování peněz), § 176/1 (padělání a pozměňování veřejné listiny), § 185/2b (nedovolené ozbrojování) a § 224/1,2 (ublížení na zdraví) trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Délka trestu odnětí svobody nepodmíněně činí: 878 dnů. Trest vykonává ve věznici s ostrahou, kde je umístěn v nízkém stupni zabezpečení.

V rámci aktuálního věznění je zároveň odsouzen za následující protiprávní činnost podle § 196/1 (zanedbání povinné výživy - 2x), § 348/1 (padělání a pozměnění veřejné listiny - 2x), § 181/1a (poškození cizích práv) a § 211/1,4 (úvěrový podvod) trestního zákoníku. A to v celkové délce trvání: 2 roky 28 měsíců a 234 dnů. K nepodmíněnému trestu bylo dále uloženo: Zákaz řízení motorových vozidel na 2 roky. Obvodním soudem pro Prahu 4 byl taktéž uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 28 měsíců pro trestné činy podle § 211/1,4 (úvěrový podvod); 348/1 (padělání a pozměnění veřejné listiny) a 196/1 (zanedbání povinné výživy) trestního zákoníku.

V rámci své trestné činnosti, za kterou mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, přesvědčil svého společníka, aby pro něj zhotovil padělané peníze v nominální hodnotě 500,-Kč v počtu 100 ks, které pak prodal za 10.000,-Kč. Dále ho přesvědčil, aby vyrobil falešné občanské a řidičské průkazy v nezjištěném množství, které prodával za 3.500,-Kč. Dalšího společníka pak přesvědčil, aby mu obstaral 4 ks pistolí bez výrobního čísla, střelivo a tlumič. 1 pistoli, náboje a tlumič (za 28.000,-Kč), padělané peníze a falešné doklady pak prodal policistovi, předstírajícímu převod věci.

Dále od roku 2012 do roku 2013 úmyslně neplnil svou vyživovací povinnost na svého nezletilého syna (dluh 3.500,-Kč). Od roku 2013 do roku 2014 neplatil výživné na syna (dluh 12.388,-Kč).

V 95 případech zhotovil pro své společníky falešné doklady s jejichž pomocí společníci získali úvěry v hodnotě cca 2.700.000,- Kč, přičemž škoda v případě dokonání mohla být cca 12.000.000,- Kč.

V průběhu 3 let před nástupem do výkonu trestu byl střídavě zaměstnán i nezaměstnán. Před výkonem trestu nenastala situace, že by byl bez zaměstnání a zároveň nebyl v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce. Finanční situaci před nástupem do výkonu trestu, zejména legální příjmy odsouzeného lze za uvedené období hodnotit jako nepravdivé. Většina příjmů odsouzeného před nástupem do výkonu trestu pocházela z právně neošetřené pracovní činnosti. Svě závazky plnil s problémy, a to z důvodu, že řádné plnění bylo nad rámec jeho reálných možností. Nebyl schopen dlouhodobě plánovat řešení své finanční situace. Snadno se dostával do finanční tísně, kterou nedokázal efektivně řešit. Odsouzený uvádí, že aktuálně má určité finanční závazky, ale neví, jaké ani v jaké výši.

Prostudováním finančního a pohledávkového spisu bylo zjištěno, že k měsíci listopad 2021 evidovaná suma cizích pohledávek Oddělením ekonomickým činila 3.374.679,-Kč. Suma pohledávek související s páchanou trestnou činností činila 37.709,-Kč. Suma evidovaných exekucí podle § 25 zákona č. 169/1999 Sb. činila 4.500,-Kč. Jiné pohledávky vůči Vězeňské službě neměl za sledované období žádné. Suma exekucí ostatních činila 1.367.204,-Kč. Z výpisů evidovaných pohledávek bylo zjištěno, že jsou z účtu odsouzeného ve sledovaném období sráženy finanční prostředky na úhradu jeho pohledávek. Téměř pravidelně byly umořovány celkem 3 pohledávky a to peněžními prostředky z pracovní odměny a dalších peněz, které jsou odsouzenému v nepravdivých intervalech zasílány na účet. Odsouzený nepobírá důchod ani rentu.

Odsouzený byl ve výkonu trestu odnětí svobody pracovně zařazen od 15.05.2017 do 26.09.2019, od 08.10.2019 do 02.11.2021, od 14.12.2021 do 30.06.2022 a dále od 09.08.2022 do současné doby. Aktuálně je pracovně zařazen na pracoviště vnitřní režie. Odsouzený uvádí, že jeho motivací pracovat je snaha o umořování dluhů a také smysluplné trávení času ve výkonu trestu odnětí svobody.

Dále bylo zjištěno, že odsouzený prostřednictvím sociálního pracovníka věznice komunikuje s exekutorem, svou dluhovou situaci konzultuje s dluhovým poradcem a má aktivní zájem svou situaci řešit, a to i formou zvyšování finanční gramotnosti v rámci nabízených programů.

Tabulka č. 3: Pohledávky zkoumaného subjektu – J. T.

Druh pohledávky	Částka v Kč	%	Uhrazeno v Kč	%	Zbývá uhradit v Kč	%
Cizí subjekty	3.374.679	70,5				
Vězeňská služba ČR	4.500	0,1				
Trestná činnost	37.709	0,8				
Exekutor	1.367.204	28,6				
Celkem	4.794.092	100	19.024	0,4	4.765.068	99,6

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 1: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – J. T.

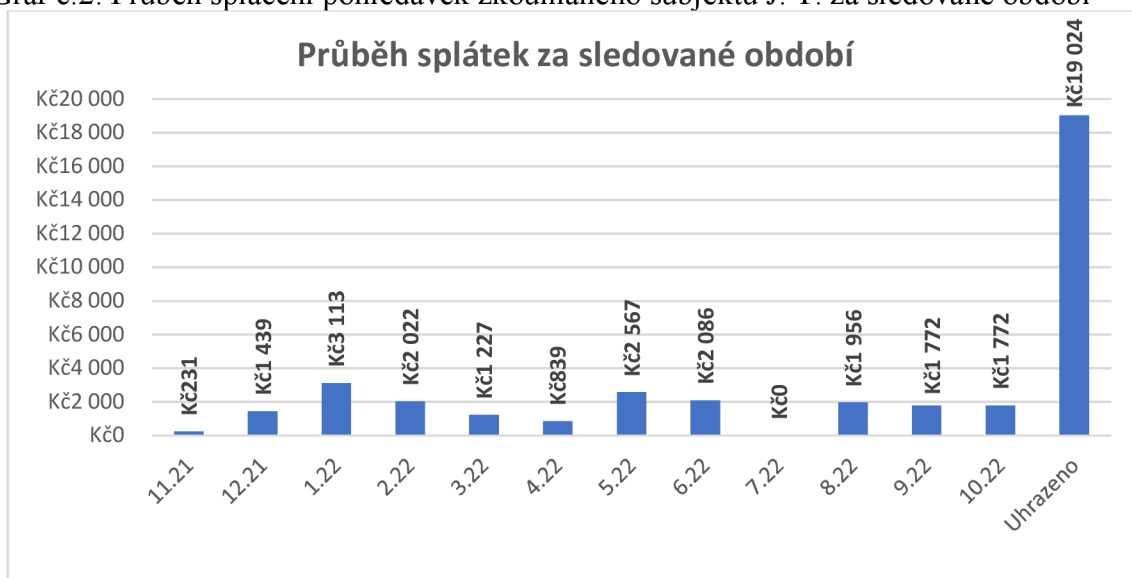

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě grafického znázornění lze interpretovat, že zkoumaný J. T. se snaží své finanční závazky splácet a za zkoumané období uhradil 19.024,-Kč (0,4 %) z celkové částky 4.765.068,-Kč.

Graf č.2: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu J. T. za sledované období

Zdroj: Vlastní zpracování

Výše uvedený graf znázorňuje jednotlivé finanční výše spláčených závazků J. T. v průběhu hospodářského roku. Z uvedeného grafu lze stanovit, že odsouzenému jsou z účtu téměř pravidelně, vyjma měsíce května 2022, sráženy peněžní prostředky k umořování jeho pohledávek.

5.6.2 Případová studie - pracovní nezařazený odsouzený - nízký stupeň zabezpečení věznice s ostrahou

Odsouzený T. B. byl minulosti již odsouzen za protiprávní činnost. Doposud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody nepodmíněně. Nikdo z osob blízkých se nikdy nepodílel na páchání trestné činnosti. Neměl a neudrhuje kontakty s osobami s kriminální minulostí. Odsouzený je bezdětný.

Poprvé byl odsouzen za protiprávní činnost podle §337/1a (maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání) trestního zákoníku.

V současné době odsouzený vykonává trest odnětí svobody za protiprávní činnost podle § 337/1a (maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání), § 205/1b (krádež) § 178/1,2 (porušování domovní svobody) trestního zákoníku. Délka trestu odnětí svobody nepodmíněně činí 8 měsíců. Trest vykonává ve věznici s ostrahou, kde je umístěn v nízkém stupni zabezpečení.

V rámci aktuálního věznění je zároveň odsouzen za protiprávní činnost podle § 337/1a (maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání) trestního zákoníku. A to

v celkové délce trvání: 4 měsíce. K nepodmíněnému trestu byl dále uložen zákaz řízení motorových vozidel na 32 měsíců.

Odsouzený opakovaně řídil osobní automobil i přes uložený zákaz řízení motorových vozidel. Dále se společníkem vnikli do chalupy, odkud zcizili různé věci, kde tímto činem způsobili škodu ve výši 2.800,- Kč.

V průběhu 3 let před výkonem trestu byl ojedíněle a krátkodobě nezaměstnán. Před výkonem trestu nenastala situace, že by byl bez zaměstnání a zároveň nebyl v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce. Naposledy byl odsouzený zaměstnán jako osoba samostatně výdělečně činná - topenář, pokrývač a specializované stavební práce. Finanční situaci před nástupem do výkonu trestu, zejména legální příjmy odsouzeného lze za uvedené období hodnotit jako nepravděelné. Objektivně lze stanovit, že před nástupem do výkonu trestu měl po dobu 3 let stabilní zaměstnání s dostatečnými legálními příjmy, které postačovaly k pokrytí základních životních potřeb. Měl pouze legální vykazatelné a zdanitelné příjmy. Své závazky bezproblémově plnil. Odsouzený uvádí, že před jeho uvězněním pobíral plat ve výši cca 35.000,-Kč a aktuálně má finanční závazky vůči soudům a celnímu úřadu a to ve výši cca 200.000,-Kč.

Prostudováním finančního a pohledávkového spisu bylo zjištěno, že k měsíci říjnu 2022 evidovaná suma cizích pohledávek Oddělením ekonomickým činila 170.340,-Kč. Jiné pohledávky během sledovaného období nebyly zaznamenány žádné. Z výpisů evidovaných pohledávek odsouzeného bylo zjištěno, že jsou z účtu odsouzeného nepravděelně sráženy finanční prostředky na jeho pohledávky. V nepravděelných intervalech je umořováno 8 pohledávek, a to pouze peněžními prostředky, které jsou odsouzenému zasílány na účet ze strany rodinných příslušníků. Odsouzený nepobírá důchod ani rentu.

Odsouzený není a v minulosti nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody pracovní zařazen. V průběhu výkonu trestu neprojevil o zaměstnání zájem. Sám uvádí, že o práci zájem nemá a taktěž nevyhledává odbornou pomoc v oblasti dluhového poradenství. Sám uvádí, že svou finanční situaci nechce jakkoli ve výkonu trestu odnětí svobody řešit. Dle jeho slov jsou závazky spláceny ze strany rodiny, která je po dobu jeho umístění ve věznicí dobrovolně přislíbila hradit, aby se tímto problémem nebyl zatížen a snažil se bezproblémově věnovat samotnému výkonu trestu. Proto odsouzený nemá zájem o pracovní zařazení a nemá jakoukoli snahu o aktivní řešení své finanční situace.

Tabulka č. 4: Pohledávky zkoumaného subjektu – T. B.

Druh pohledávky	Částka v Kč	%	Uhrazeno v Kč	%	Zbývá uhradit v Kč	%
Cizí subjekty	170.340	70,5				
Vězeňská služba ČR	0	0,1				
Trestná činnost	0	0,8				
Exekutor	0	28,6				
Celkem	170.340	100	10.620	6,2	159.720	93,8

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 3: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – T. B.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě grafického znázornění lze interpretovat, že zkoumaný T. B. své finanční závazky nepravidelně splácí z peněžních prostředků, které mu jsou na účet spravovaný věznicí zasílány rodinnými příslušníky. Za zkoumané období tímto způsobem uhradil 10.620,-Kč (6,2 %) z celkové částky 170.340,-Kč.

Graf č.4: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu T. B. za sledované období

Zdroj: Vlastní zpracování

Výše uvedený graf znázorňuje jednotlivé finanční výše splacených závazků T. B. v průběhu hospodářského roku. Z uvedeného grafu lze stanovit, že odsouzenému byly z účtu sráženy k umořování jeho závazků peněžní prostředky z ostatních příjmů.

5.6.3 Případová studie - pracovně zařazený odsouzený - střední stupeň zabezpečení věznice s ostrahou

Odsouzený V. P. byl minulosti již odsouzen za protiprávní činnost. Doposud byl 1x ve výkonu trestu odnětí svobody nepodmíněně. Nikdo z osob blízkých se nikdy nepodílel na páchání trestné činnosti. Je v náhodném kontaktu s osobami s kriminální minulostí, jejich společnost aktivně nevyhledává. Odsouzený je bezdětný.

Poprvé byl odsouzen za protiprávní činnost podle § 250/1,3b (podvod) trestního zákona platného do 31. 12. 2009.

V současné době odsouzený vykonává trest odnětí svobody za protiprávní činnost podle § 248/1,4 (zpronevěra) trestního zákoníku. Odnětí svobody nepodmíněně bylo uloženo v délce trvání: 7 let. Trest vykonává ve věznici s ostrahou.

V rámci aktuálního věznění je zároveň odsouzen za následující protiprávní činnost podle § 250/1,4 (podvod - 5x), § 176/1,2b (padělání a pozměňování veřejné listiny - 4x), § 176/1 (padělání a pozměňování veřejné listiny), § 175/1 (křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek), § 206/1,5a (zpronevěra) a § 337/1b (maření výkonu úředního

rozhodnutí a vykázání) trestního zákoníku. A to v celkové délce trvání: 11 let 45 měsíců 87 dnů. K nepodmíněnému trestu bylo dále uloženo: Zákaz výkonu povolání s hmotnou zodpovědností na 10 let. Zákaz výkonu povolání v bankovních a peněžnických službách.

V rámci své trestné činnosti v sídle církve, jako vedoucí ekonomického oddělení, v úmyslu přisvojit si finanční prostředky, postupně převedl z běžného účtu Českobratrské církve evangelické na svůj vlastní účet 10.000.000,-Kč. Jako zaměstnanec Národního zemědělského muzea Praha, po celou dobu trvání pracovního poměru vystupoval pod cizí identitou (Ing. Liška) a neoprávněně užíval vysokoškolský titul, v úmyslu přisvojit si finanční prostředky, převedl z účtu bez ekonomického a právního důvodu a bez vědomí oprávněných osob finanční prostředky v celkové výši 9.625.000 Kč. Dále uprchl z výkonu trestu odnětí svobody z Vazební věznice Hradec Králové- Pouchov a to tak, že přešel 3,5 m vysoké drátěné oplocení.

Naposledy byl odsouzený zaměstnán jako vedoucí ekonomického oddělení Českobratrské evangelické církve v Praze. Pracovní poměr ukončil začátkem roku 2009. Odsouzenému je přiznána invalidita II. stupně. Průběh předchozích zaměstnání je narušen závažným porušením pracovních povinností, na základě čehož došlo ke změně nebo ukončení pracovní činnosti. V průběhu 3 let před nástupem do výkonu trestu byl střídavě zaměstnán i nezaměstnán.

Legální příjmy odsouzeného lze za uvedené období hodnotit jako pravidelné. Pobírá invalidní důchod II. stupně, cca 5.600,-Kč, peníze chodí matce na účet. Před uvězněním měl pravidelný a dostatečný legální příjem k pokrytí základních životních potřeb. Měl nelegální příjmy, z nichž část pochází i z trestné činnosti. Své závazky plnil s problémy, a to z důvodu, že řádné plnění bylo nad rámec jeho reálných možností. Nevhodným nakládáním s finančními prostředky se občas dostával do finanční tísně. Před výkonem trestu nebyl ani v pracovním poměru ani v evidenci úřadu práce, zdravotní ani sociální pojištění si nehradil, žil výhradně z peněz plynoucích z půjček, které si brala matka. V rámci rozhovoru odsouzený potvrzuje určité finanční závazky, které je povinen plnit, ovšem není schopen uvést jejich výši.

Prostudováním finančního a pohledávkového spisu bylo zjištěno, že k měsíci listopad 2021 evidovaná suma cizích pohledávek Oddělením ekonomickým činila 1.814.340,-Kč. Suma pohledávek související s páchanou trestnou činností činila 19.349 Kč. Pohledávky vůči Vězeňské službě během sledovaného období zaznamenány nebyly žádné. Suma exekucí ostatních činila 127.070,-Kč. Z výpisů evidovaných pohledávek

odsouzeného bylo zjištěno, že z účtu odsouzeného byly pravidelně sráženy finanční prostředky k umořování jeho pohledávek. Pravidelně byly spláceny 2 pohledávky, a to z příjmů, které pocházejí z pracovní odměny, invalidního důchodu a peněz došlých do věznice. Dále bylo šetřením zjištěno, že finanční prostředky k hrazení pohledávek byly z účtu odsouzeného nad rámec běžných plateb sráženy také na základě jeho písemných žádostí. Jako důvod svého pracovního zařazení ve věznici odsouzený uvádí, že neumí být bez práce a je zvyklý mít každodenní pracovní režim. Vzhledem k výši svých pohledávek dále uvádí, že práce bude jeho celoživotním údělem, aby opět neskouzl k páchání trestné činnosti a legálními příjmy hradil své povinnosti, a to nejen ve výkonu trestu odnětí svobody, ale i po propuštění. Odsouzený doplnil ke své rodinné situaci to, že jeho matka je vysokého věku a není na tom zdravotně nejlépe, a proto ji nechce svou finanční situaci zatěžovat a ani na ni do budoucna spoléhat.

Odsouzený byl ve výkonu trestu odnětí svobody pracovníčně zařazen od 22.05.2019 do 14.05.2020, od 02.12.2020 do 02.12.2021, od 16.06.2021 do 30.04.2022 a od 21.06.2022 do současné doby. Aktuálně je pracovníčně zařazen na střeženém pracovišti cizího podnikatelského subjektu uvnitř věznice.

Odsouzený prostřednictvím sociálního pracovníka věznice komunikuje s exekutory a dluhovými poradci. Sám odsouzený uvedl, že má zájem řešit svou finanční situaci a splácet své závazky.

Tabulka č. 5: Pohledávky zkoumaného subjektu – V. P.

Druh pohledávky	Částka v Kč	%	Uhrazeno v Kč	%	Zbývá uhradit v Kč	%
Cizí subjekty	1 814 340	92,5				
Vězeňská služba ČR	0	0				
Trestná činnost	19 349	1				
Exekutor	127 070	6,5				
Celkem	1. 960.759	100	21.185	1,1	1. 939.574	98,9

Zdroj: Vlastní zpracování

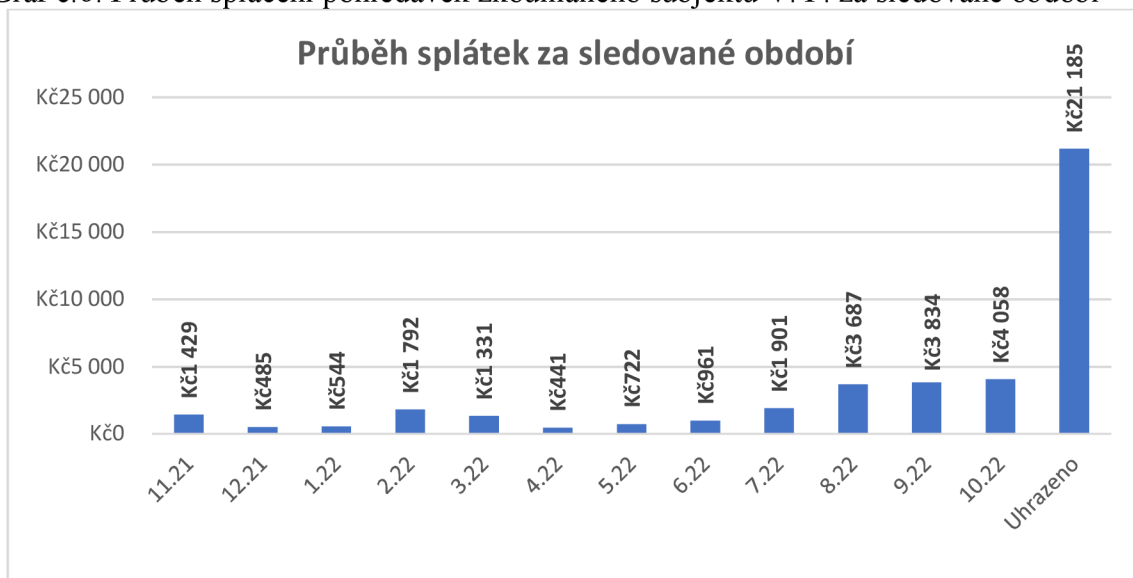
Graf č. 5: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – V. P.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě grafického znázornění lze interpretovat, že zkoumaný V. P. se snaží své finanční závazky splácet a za zkoumané období uhradil 21.185,-Kč (1,1 %) z celkové částky 1. 960.759,-Kč.

Graf č.6: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu V. P. za sledované období

Zdroj: Vlastní zpracování

Výše uvedený graf znázorňuje jednotlivé finanční výše splácených závazků V. P. v průběhu hospodářského roku. Z uvedeného grafu lze stanovit, že odsouzenému jsou z účtu pravidelně sráženy peněžní prostředky k umořování jeho pohledávek.

5.6.4 Případová studie - pracovně nezařazený odsouzený - střední stupeň zabezpečení věznice s ostrahou

Odsouzený O. B. byl již v minulosti odsouzen za protiprávní činnost. Doposud byl 3x ve výkonu trestu odnětí svobody nepodmíněně. Nikdo z osob blízkých se nikdy nepodílel na páchání trestné činnosti. Nikdo z osob blízkých se nikdy nepodílel na páchání trestné činnosti. Je v náhodném kontaktu s osobami s kriminální minulostí, jejich společnost aktivně nevyhledává. Je bezdětný.

Poprvé byl odsouzen za protiprávní činnost podle § 247/1a,b (krádež) a §185/2a,3b (nedovolené ozbrojování) trestního zákona platného do 31.12.2009.

V současné době odsouzený vykonává trest odnětí svobody za protiprávní činnost podle § 337/1f (maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání) trestního zákoníku. Délka trestu odnětí svobody nepodmíněně činí: 4 měsíce. Trest vykonává ve věznici s ostrahou, ve středním stupni zabezpečení.

V rámci aktuálního věznění je zároveň odsouzen za následující protiprávní činnost podle § 209/1,4d (podvod 2x), a § 205/1b,3 (krádež)) trestního zákoníku. A to v celkové délce trvání 8 let a 12 měsíců.

Po předchozí internetové dohodě v roce 2011 v Mostě pod legendou koupě vylákal od poškozeného 2 kg zlatých slitků, které převzala spolupachatelka odsouzeného. Ta pod legendou ověření pravosti slitků z místnosti, kde došlo k předání odešla a poškozeného v místnosti uzamkla. Oba pachatelé si pak zlaté slitky ponechali a poškozenému způsobili škodu ve výši 2.039.540,- Kč. Dále byl trestán nepodmíněným trestem odnětí svobody za trestnou činnost, která spočívala v tom, že dlouhodobě se spolupachatelem předstíral obchodní činnost. Ta měla spočívat v tom, že slibovali klientům vyhledat majitele nemovitostí a zprostředkovat jim je jako ručitele těmito nemovitostmi za úvěry u bank. Za tuto službu vybírali od poškozených finanční odměny, aniž by došlo k jakémukoli plnění ze strany pachatelů. Dále společně se spolupachatelem vnikli v Chomutově do objektu hradla, kde zcizili elektroinstalaci a způsobili tak škodu ve výši 102.000,- Kč.

V průběhu roku 2007 a 2008 v Mostě předstíral u svých klientů, kteří si opatřili inzerci v tisku, obchodní činnost, v tom, že klientům vyhledají majitele nemovitostí a zprostředkují jim je jako ručitelé nemovitostí za úvěry u bank, o něž klienti měli zájem.

V průběhu 3 let před výkonem trestu byl déle než 6 měsíců kontinuálně nezaměstnaný. Před výkonem trestu byl bez zaměstnání a zároveň nebyl v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce.

Ve sledovaném období, před nástupem do výkonu trestu, neměl odsouzený žádné legální příjmy ani ty, které plynou ze sociální politiky státu. Měl příjmy, z nichž většina pochází z právně neošetřené pracovní činnosti. Své závazky plnil s problémy, a to z důvodu, že řádné plnění bylo nad rámec jeho reálných možností. Nebyl schopen dlouhodobě plánovat řešení své finanční situace a snadno se dostával do finanční tísně, kterou nedokázal efektivně řešit. Odsouzený uvádí, že aktuálně má následující finanční závazky: Náklady soudních řízení, vazba, škoda z trestné činnosti, dluh na zdravotním pojištění, neuhrazená půjčka, ovšem neví, v jaké výši.

Prostudováním finančního a pohledávkového spisu bylo zjištěno, že k měsíci listopad 2021 evidovaná suma cizích pohledávek Oddělením ekonomickým činila 2.051.664,-Kč. Suma ostatních exekucí činila 101.001,-Kč. Žádné další pohledávky za sledované období neměl. Z výpisů evidovaných pohledávek odsouzeného bylo zjištěno, že jsou z účtu odsouzeného nepravidelně sráženy finanční prostředky k úhradě pohledávek. Odsouzenému jsou k umořování pohledávek sráženy finanční prostředky plynoucí pouze z peněz, které mu jsou v nepravidelných intervalech zasílány do věznice.

Odsouzený byl ve výkonu trestu odnětí svobody pracovníčně zařazen pouze krátkodobě a to od 01.07.2015 od 22.09.2015. Aktuálně pracovníčně zařazen není a o pracovní zařazení nemá zájem. Odsouzený uvádí, že má dostatek finančních prostředků, které jsou mu zasílány do věznice, a proto necítí potřebu být pracovníčně zařazen. Dle vyjádření odsouzeného jsou vězeňská pracoviště pod jeho úroveň a nejsou dostatečně finančně ohodnocena.

U odsouzeného byla zaznamenána prostřednictvím sociálního pracovníka věznice komunikace s exekutory, ovšem nebyl zjištěn žádný další aktivní zájem o výhledové řešení své finanční situace, přičemž je odsouzenému nabízena možnost například dluhového poradenství, o kterou ovšem neprojevuje zájem. V oblasti motivace k řešení objektivně zjištěných rizik lze konstatovat, že si odsouzený tato rizika, která byla identifikovaná pro oblast finance neuvědomuje a v rámci výkonu trestu odnětí svobody není z jeho strany zájem o pracovní zařazení s nárokem na pracovní odměnu.

Tabulka č. 6: Pohledávky zkoumaného subjektu – O. B.

Druh pohledávky	Částka v Kč	%	Uhrazeno v Kč	%	Zbývá uhradit v Kč	%
Cizí subjekty	2.051.664	95,3				
Vězeňská služba ČR	0	0				
Trestná činnost	0	1				
Exekutor	101.001	4,7				
Celkem	2.152.665	100	21.067	1	2.131.598	99

Zdroj: Vlastní zpracování

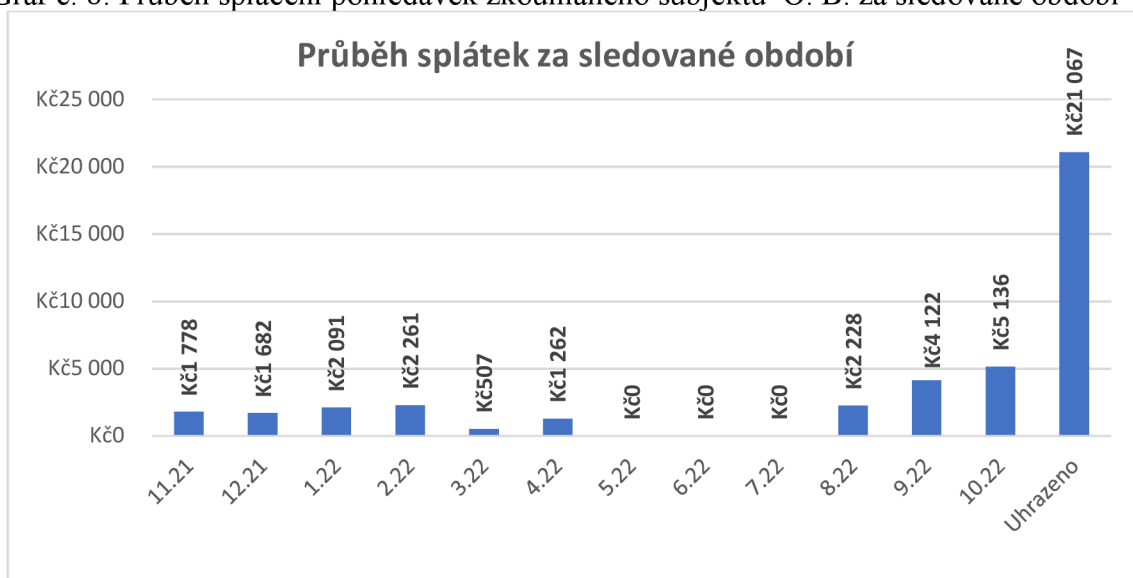
Graf č. 7: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – O. B.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě grafického znázornění lze interpretovat, že zkoumaný O. B. své finanční závazky splácí z peněz, které mu jsou zasílány na účet spravovaný věznicí. Za zkoumané období uhradil 21.067,- Kč (1 %) z celkové částky 2.152.665,-Kč.

Graf č. 8: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu O. B. za sledované období

Zdroj: Vlastní zpracování

Výše uvedený graf znázorňuje jednotlivé finanční výše spláčených závazků O. B. v průběhu hospodářského roku. Z uvedeného grafu lze stanovit, že odsouzenému jsou z účtu nepravdělně sráženy peněžní prostředky k umořování jeho pohledávek, které mu jsou zasílány do věznice.

5.6.5 Případová studie - pracovní zařazený odsouzený - vysoký stupeň zabezpečení věznice s ostrahou

Odsouzený V. K. byl již v minulosti odsouzen za protiprávní činnost. Doposud byl 2x ve výkonu trestu odnětí svobody nepodmíněně. Nikdo z osob blízkých se nikdy nepodílel na páčání trestné činnosti. Je v náhodném kontaktu s osobami s kriminální minulostí, jejich společnost aktivně nevyhledává. Vlastní děti má 5.

Poprvé byl odsouzen za protiprávní činnost podle §250/1,2 (podvod - 2x), §250/1 (podvod) trestního zákona platného do 31.12.2009.

V současné době odsouzený vykonává trest odnětí svobody za protiprávní činnost podle § 209/5a (podvod), § 209/1 (podvod), § 211/1,4 (úvěrový podvod), § 209/1,3(podvod - 2x), § 209/1,4d (podvod) trestního zákoníku. Délka trestu odnětí svobody nepodmíněně činí: 7 roků. Trest vykonává ve věznici s ostrahou, ve vysokém stupni zabezpečení. V rámci aktuálního věznění je zároveň odsouzen za následující protiprávní činnost podle § 209/1,2,4d (podvod) a § 205/1a,3 (krádež). A to v celkové délce trvání: 3 roků a 4 měsíců.

Jako jednatel společnosti AMSTAV+ s.r.o. v úmyslu opatřit sobě neoprávněně prospěch - uzavřel 2x s obchodním zástupcem společností Lux s. r. o. kupní smlouvy na čisticí soupravy, soupravy převzal, ale ceny neuhradil.

Dále ve společnosti UniCredit Leasing předstíral uzavření kupní smlouvy, a to ve výši 1. 151.300,-Kč, vyplacené peníze nesplácel.

Ve dvou případech uzavřel se společností Vodafone smlouvy, kdy odebral SIM karty, hovorné nesplácel, čímž způsobil škodu 85 593,- Kč. Stejným způsobem způsobil škodu společnosti O2 ve výši 17.867,-Kč. Taktéž ze skladových prostor odcizil gastronomické vybavení v hodnotě 63.300,-Kč.

V průběhu 3 let před výkonem trestu byl ojedinele a krátkodobě nezaměstnán. Před výkonem trestu nenastala situace, že by byl bez zaměstnání a zároveň nebyl v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce. Poslední legální zaměstnání: osoba samostatně výdělečně činná - překladatel v letech 2017 - 2018. Odsouzený uvádí, že mu nebyl přiznán žádný důchod ani renta.

Před nástupem do výkonu trestu měl odsouzený legální příjmy, které ovšem byly omezené z důvodu jejich nepravdivosti nebo nedostatečnosti. Měl také příjmy pocházející z trestné činnosti. Své závazky plnil s problémy, a to z důvodu, že řádné plnění bylo nad rámec jeho reálných možností. Nebyl schopen dlouhodobě plánovat řešení své finanční situace. Snadno se dostával do finanční tísně, kterou nedokázal efektivně řešit. Legální příjmy odsouzeného lze za uvedené období hodnotit jako pravidelné. Odsouzený uvádí, že aktuálně má finanční závazky cca 5 milionů Kč.

Prostudováním finančního a pohledávkového spisu bylo zjištěno, že k měsíci listopad 2021 evidovaná suma cizích pohledávek Oddělením ekonomickým činila 2.018.240,-Kč. Suma pohledávek související s páchanou trestnou činností činila 160.957,- Kč. Suma evidovaných exekucí podle § 25 zákona č. 169/1999 Sb. činila 29.172,- Kč. Suma exekucí ostatních činila 352.479,-Kč.

Z výpisů evidovaných pohledávek odsouzeného bylo zjištěno, že jsou z účtu odsouzeného pravidelně sráženy finanční prostředky k úhradě pěti přednostních pohledávek (výživné na děti). Dále je nepravdivě spláceno dalších pět nepřednostních pohledávek.

Odsouzenému jsou k umořování pohledávek sráženy finanční prostředky z pracovní odměny a peněz, které mu jsou v nepravdivých intervalech zasílány do věznice.

Odsouzený byl ve výkonu trestu odnětí svobody pracovně zařazen od 17.08.2020 do 28.07.2021 a od 26.04.2022 do současné doby. Aktuálně je pracovně zařazen na střeženém pracovišti cizího podnikatelského subjektu uvnitř věznice. Jako důvody, proč tento odsouzený žádal být pracovně zařazen, uvádí možnost hrazení svých pohledávek, zejména výživného jako podpory svých nezletilých dětí.

Odsouzený prostřednictvím sociálního pracovníka věznice komunikuje s exekutorem, využil služeb dluhového poradce. Má aktivní zájem řešit svou finanční situaci a splácet své závazky.

Tabulka č. 7: Pohledávky zkoumaného subjektu – V. K.

Druh pohledávky	Částka v Kč	%	Uhrazeno v Kč	%	Zbývá uhradit v Kč	%
Cizí subjekty	2.018.240	78,8				
Vězeňská služba ČR	29.172	1,1				
Trestná činnost	160.957	6,3				
Exekutor	352.479	13,8				
Celkem	2.560.848	100	20.307	0,8	2.540.541	99,2

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 9: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – V. K.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě grafického znázornění lze interpretovat, že zkoumaný V. K. se snaží své finanční závazky splácet a za zkoumané období uhradil 20.307,-Kč (0,8 %) z celkové částky 2.540.541,-Kč.

Graf č. 10: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu V. K. za sledované období

Zdroj: Vlastní zpracování

Výše uvedený graf znázorňuje jednotlivé finanční výše spláčených závazků V. K. v průběhu hospodářského roku. Z uvedeného grafu lze stanovit, že odsouzenému jsou z účtu sráženy peněžní prostředky k umořování jeho pohledávek. Pravidelné splácení lze pozorovat od měsíce duben 2022 do měsíce říjen 2022.

5.6.6 Případová studie - pracovní nezařazený odsouzený - vysoký stupeň zabezpečení věznice s ostrahou

Odsouzený R. H. v minulosti nebyl odsouzen za protiprávní činnost. Doposud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody nepodmíněně. Nikdo z osob blízkých se nikdy nepodílel na páchání trestné činnosti. Neměl a neudrhuje kontakty s osobami s kriminální minulostí. Vlastní děti má 2.

V současné době odsouzený vykonává trest odnětí svobody za protiprávní činnost podle § 240/1,2a,3 (zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby - 2x) trestního zákoníku. Délka trestu odnětí svobody nepodmíněně činí: 7 let a 6 měsíců. Trest vykonává ve věznici s ostrahou, kde je umístěn ve vysokém stupni zabezpečení.

K nepodmíněnému trestu bylo dále uloženo: Zákaz činnosti - zákaz výkonu funkce statutárního orgánu či funkce člena statutárního orgánu obchodních korporací a družstev na dobu 10 let.

Se společníky úmyslně vytvořil, organizoval, řídil a využíval na území ČR a v EU síť daňových subjektů, jejichž úlohou byl účetní vykázání pořizování drobné spotřební elektroniky v cenách bez DPH s úmyslem neplnit daňovou povinnost těchto subjektů, kdy vystupoval jako jednatel nebo prokurista firem, které přes velké objemy obchodů neměla žádné finanční zdroje, provozovnu, kancelář ani zaměstnance. Za tyto společnosti neplnil daňovou povinnost, čímž způsobil škodu značného rozsahu.

V průběhu 3 let před výkonem trestu byl zaměstnán jako osoba samostatně výdělečně činná - obchodní a realitní činnost. Před aktuálním vězněním nebyl odsouzený v evidenci Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Odsouzený není poživatелеm důchodu ani renty.

Legální příjmy odsouzeného lze za uvedené období hodnotit jako pravidelné. Ve sledovaném období měl pravidelný a dostatečný legální příjem k pokrytí základních životních potřeb. Zdroje jeho příjmu taktéž pocházely z trestné činnosti. Své závazky plnil s problémy. Odsouzený uvádí, že na jeho osobu jsou evidovány finanční závazky vůči soudu, advokátovi a dále je povinen uhradit škodu způsobenou páčáním trestné činnosti, a to ve výši cca 3.700.000,- Kč. Závazky jsou dle jeho vyjádření hrazeny ze strany rodinných příslušníků.

Prostudováním finančního a pohledávkového spisu bylo zjištěno, že odsouzený nemá ve věznici evidovány žádné pohledávky a lze tedy v uvedeném případě předpokládat, že finanční závazky za odsouzeného převzala v plné výši jeho rodina. Odsouzený si uvědomuje rizika, která byla identifikována pro oblast financí, přiznává souvislost těchto rizik s trestnou činností, má zájem o jejich řešení, ale nepodnikl žádné kroky směřující k jejich minimalizaci. Odsouzený v současné době není a ani v minulosti nebyl pracovně zařazen. V průběhu výkonu trestu neprojevil o zaměstnání zájem. Sám uvádí, že o práci zájem nemá.

6 Výsledky a diskuse

Předmětem vlastního výzkumu bylo potvrzení, či vyvrácení stanovených hypotéz (H1, H2).

Hypotézou **H1** byl dán předpoklad, že vězeň, který je motivován snižovat rizika v oblasti financí, bude motivován ve výkonu trestu odnětí svobody pracovat a tím aktivně umořovat své dluhy v průběhu výkonu trestu.

Hypotézou **H2** bylo předpokládáno, že odsouzení zařazení do práce mají zájem řešit svou finanční situaci a dochází z k umořování jejich dluhů rychlejším tempem oproti odsouzeným, kteří ve výkonu trestu odnětí svobody nejsou zaměstnání s nárokem na pracovní odměnu.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že respondenti (odsouzení zařazení do věznice s ostrahou, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnání s nárokem na pracovní odměnu) napříč všemi stupni zabezpečení splácejí dle svých možností své závazky a aktivně se snaží umořovat své dluhy z pracovní odměny a ostatních příjmů. Všichni tito odsouzení svou finanční situaci řešili s dluhovým poradcem a také s exekutory s cílem stanovení splátkových kalendářů. Několik respondentů se také ve věznici účastnilo programu zaměřeného na zvyšování finanční gramotnosti.

Tři dotazovaní odsouzení uvedli, že mají zájem ve výkonu trestu pracovat, a to zejména proto, aby nebyli odkázáni pouze na finanční podporu rodiny nebo od blízkých osob a sami se vlastními silami snažili svou dluhovou situaci řešit. Zároveň všichni tito tři odsouzení jsou aktuálně pracovní zařazení. Lze konstatovat, že ten, kdo o zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody projevil zájem, je skutečně pracovní zařazen. Tím, že ve výkonu trestu pracují si také chtějí udržet své pracovní návyky a čerpat nové zkušenosti, které budou moci využít po ukončení jejich věznění.

Naopak tři respondenti uvedli, že o pracovní zařazení ve výkonu trestu odnětí svobody nemají zájem, a proto skutečně pracovní zařazení nejsou. Vzhledem k tomu, že nemají finanční příjem z pracovní činnosti, jsou odkázáni na finanční podporu osob mimo výkon trestu odnětí svobody.

V případě pracovní nezařazených odsouzených bylo zjištěno, že tito odsouzení nemají zájem být ve výkonu trestu zaměstnání s nárokem na pracovní odměnu. V několika případech byl projevěn zájem o řešení své finanční situace, ale objektivně nebyly učiněny žádné další kroky, které by tuto motivaci podložily. V téměř všech případech byly

v nepravidelných intervalech spláceny jejich pohledávky, a to pouze z příjmů, které jim byly na účet spravovaný věznicí zaslány ze strany rodiny nebo blízkých osob. V jednom případě bylo zjištěno, že ač věznice nemá vůči odsouzenému evidovány žádné pohledávky, tento odsouzený přiznává, že pohledávky má. Tyto pohledávky za odsouzeného převzala rodina, která je má hradit.

Na základě všech zjištěných skutečností lze stanovit, že hypotéza H1 byla provedeným výzkumem potvrzena.

Provedeným výzkumem bylo tedy potvrzeno, že vzorek odsouzených, který ve výkonu trestu pracuje s nárokem na pracovní odměnu, má zájem svou finanční situaci aktivně řešit. Ovšem rozbořením finanční situace všech probandů bylo zjištěno, že i ti odsouzení, kteří jsou odkázáni na finanční podporu rodiny nebo jiných osob, splácejí své závazky a umořují tak své dluhy i rychlejším tempem než pracovní zařazení odsouzení.

Lze tedy stanovit, že v uvedeném bodě nebyla hypotéza H2 potvrzena.

6.1 Diskuse

Na základě 6 případových studií můžeme vysledovat tyto analogie ve finanční situaci odsouzených. Do studie byly zařazeni vždy dva odsouzení z konkrétního stupně zabezpečení (nízký, střední a vysoký stupeň zabezpečení), kdy jeden odsouzený byl vždy pracovně zařazený a druhý byl pracovně nezařazený. Napříč všemi stupni zabezpečení můžeme najít podobnost vždy u pracovně zařazených odsouzených a u pracovně nezařazených odsouzených.

Všichni odsouzení, kteří projevíli zájem o pracovní zařazení, byli pracující a mohli tak aktivně řešit svou dluhovou situaci. Naopak tři odsouzení, kteří pracovně zařazení nejsou, neprojevili o práci ve výkonu trestu odnětí svobody zájem. Ti, co projevíli zájem pracovat, uvedli jako svou motivaci snižování svých dluhů z doby před výkonem trestu odnětí svobody, plnění své vyživovací povinnosti na nezaopatřené děti, smysluplné trávení času ve výkonu trestu odnětí svobody a udržení pracovních návyků pro další občanský život po věznění. Jako důkaz snahy o řešení své dluhové situace lze spatřovat v tom, že všichni tito pracovně zařazení odsouzení jsou v kontaktu se sociálním pracovníkem věznice, který jim zprostředkoval kontakt a exekutory a s neziskovými organizacemi, které se specializují na dluhové poradenství. Dále je třeba zmínit účast těchto odsouzených v aktivitách programu zacházení Finanční gramotnost, které jsou realizovány odbornými zaměstnanci výkonu trestu.

Zajímavým faktem, který vyplývá z této studie, je, že procento uhrazeného dluhu za hospodářský rok bylo téměř stejné jak u odsouzených pracovně zařazených i nezařazených. Toto vzniklo z důvodu, kdy osoby mimo výkon trestu odnětí svobody odsouzeným zasílaly peněžní prostředky na jejich účet spravovaných věznicí, ze kterých byly evidované pohledávky umořovány. Výjimkou je odsouzený T.B., který za hospodářský rok uhradil z došlých pohledávek mimo výkon trestu odnětí svobody 6,2 % z celkové dlužné částky, přestože nebyl pracovně zařazen a pracovní zařazení odmítl. Čtyři odsouzení splatili za stejné časové období od 0,4 % do 1,1 % z celkové dlužné částky bez ohledu na to, zda byli nebo nebyli pracovně zařazení. U jednoho odsouzeného věznice neeviduje finanční závazky, třebaže odsouzený je v řízeném rozhovoru uvedl, protože placení jeho finančních závazků převzala rodina a věznice nebyla o dluhu vyrozuměna.

Pokud bychom měli uvést, jaká motivace vede odsouzené nebýt ve věznici pracovně zařazený, můžeme zmínit tyto uvedené důvody: finanční podpora osob mimo výkon trestu, práce ve věznici je nedostatečně finančně ohodnocena a jeden odsouzený

uvedl, že tyto nabízené práce jsou pod jeho úroveň. Pokud tito pracovníci nezařazení odsouzení kontaktovali exekutory nebo neziskové organizace pro řešení dluhové problematiky, nedošlo k další spolupráci a tím k možnému řešení.

Ekonomické důsledky uvěznění:

Odsouzení, kteří nebudou ve výkonu trestu odnětí svobody nebudou pracovníci zařazení, ztrácejí **pracovní návyky** a snižuje se tak jejich možnost uplatnění na pracovním trhu po propuštění. Výkon trestu odnětí svobody by měl pracovní návyky upevňovat a u odsouzených, kteří mají malé nebo žádné pracovní zkušenosti z občanského života, tyto rozvíjet a posilovat.

Odsouzený, který nemá pracovní návyky, je po výkonu trestu odnětí svobody **závislý** na rodině nebo na státní podpoře. Tato skutečnost zvyšuje míru rizika recidivy a možnosti dalšího uvěznění.

Důsledkem uvěznění člena rodiny, který ve výkonu trestu nemá vlastní příjmy, je zvýšení **finanční zátěže na rodinu** a tím i snížení její životní úrovně. Finanční prostředky, které rodina zasílá do věznice, mohou chybět v rodinném rozpočtu a hrozí zde riziko dluhové pasti, a to zejména v době Covidu a aktuálně probíhající ekonomické krize vzniklé v souvislosti s aktuální politickou situací na Ukrajině.

V případě uvěznění osoby, která má zákonem stanovenou **vyživovací povinnost**, narůstá dlužná částka, která v případě nařízení exekuce snižuje po propuštění snahu o legální pracovní příjem, ze kterého je tato exekuce umořována. V případě, že výše dlužné částky je natolik vysoká, že reálně neumožňuje její výhledové splacení, může být důvodem pro přechod plátce do šedé ekonomiky.

Samostatným problémem je **nevymahatelnost pohledávek**, kdy vzhledem k výši pohledávek již není výhled na jejich splacení a řešení celé finanční situace odsouzeného.

Perspektiva a návrhy na optimalizaci:

Pokud bychom měli navrhnout možná řešení aktuální finanční a dluhové situace vězňů, pak je nutné k problematice přistupovat s realistickým náhledem a bez výrazných očekávání. Bez aktivního přístupu odsouzených k řešení jejich závazků nelze predikovat v dlouhodobém horizontu pozitivní výsledky. Přesto je možné učinit několik doporučení k zvýšení pravděpodobnosti úspěchu.

Jako první doporučení bychom uvedli vytvoření více pracovních míst, kde **odsouzení pracují pro státní organizace**. Tuto práci dle zákona o výkonu trestu odsouzení nemohou odmítnout a musí ji vykonávat. Problémem ovšem je, že aktuálně jsou tyto pozice především v práci pro věznic, kde je nutné, aby odsouzený byl motivován tuto práci vykonávat. Kuchař, který nechce tuto činnost vykonávat, nebo údržbář, který nemá pro práci předpoklady, není pro věznic přínosem. Řešením by bylo vytvoření pracovních míst pro věznic, jejichž vykonávání lze vymáhat. Dle našeho názoru se jedná o různé úklidy a pomocné práce například při stavbách silnic, úklid měst, odstraňování sněhu nebo údržba zeleně. Tyto pracovní pozice by byly s nárokem na finanční odměnu, což by u odsouzených posilovalo vědomí odměny za vykonanou práci a tím se řešila jejich dluhová situace.

Dalším naším návrhem je začlenit do právních norem výkonu trestu odnětí svobody povinnost odsouzených zúčastnit se **vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti**. Toto může být realizováno formou vzdělávacích aktivit programu zacházení, dále besedami s neziskovými organizacemi, ale i s pracovníky úřadů práce, Probační a mediační služby nebo jinými odborníky na tuto problematiku.

V neposlední řadě je to stále diskutována problematika ukládání **alternativních trestů** za méně závažné trestné činy a tím snížení počtu vězňů, na které jsou vynakládány nemalé finance státu. „*V českých věznicích se nachází více než 21 tisíc lidí. Na sto tisíc obyvatel tak připadá 203 vězňů, což je po Litvě druhé nejvyšší číslo v EU.*“¹³⁵ Pracující osoba v občanském životě platí na daňových odvodech státu větší částku, než by platila v případě pracovního zařazení po svém uvěznění. Z tohoto důvodu je ekonomicky pro stát výhodnější, když bude osobě uložen alternativní trest, který jí umožní dále pracovat s nárokem na poměrně vyšší finanční odměnu, než by tomu bylo ve výkonu trestu odnětí svobody.

---

¹³⁵ Počty vězňů v Evropě | Evropa v datech. Evropa v datech [online]. Copyright © 2022, Evropa v datech [cit. 15.01.2023]. Dostupné z: <https://www.evropavdatech.cz/clanek/25-pocty-veznu-v-evrope/>

7 Závěr

Od počátku roku 2022 byl Vězeňskou službou ČR zaregistrován nárůst odsouzených ve věznicích. Osoby, kterým byl soudem uložen trest odnětí svobody nepodmíněně, si mnohdy do výkonu trestu přinášejí různé finanční závazky, které často souvisí s jejich páchanou trestnou činností. Již v souvislosti s procesem objasňování trestné činnosti můžeme spatřovat značné náklady společnosti, které jsou s tímto úzce spojeny. Dále jsou odsouzení povinni hradit náklady samotného výkonu trestu, které jsou ovšem oproti nákladům na jednoho vězně, které denně vynakládá stát, zanedbatelné. Je třeba zmínit i problém spočívající v nízké úspěšnosti vymáhání pohledávek od již propuštěných vězňů. Finanční prostředky vynaložené státem za vězně zahrnují kromě stravy, ubytování, nebo energií, také i práci zaměstnanců. V uvedené souvislosti lze z pohledu státu spatřovat trest odnětí svobody za značně finančně nákladný a zatěžující. Z ekonomického pohledu pozitivně vnímám změnu ze dne 01.01.2022, která se váže k postupu Vězeňské služby ČR při nakládáním s penězi zaslányými odsouzeným do věznice.

Domnívám se, že v současné době je jedinou možností, jak prvotně efektivně snížit výdaje státu, které vynakládá na vězně, uchýlení se ve větší míře k alternativnímu trestání. Mezi návrhy alternativního trestání, které by mohly pomoci výrazně snížit počty odsouzených, patří zrušení speciálních sazeb za opakované trestné činy, zejména krádeže, omezení nevhodné kumulace trestů a dílčí dekriminalizace trestného činu zanedbání povinné výživy.

V zahraničí, zejména v Americe, Austrálii nebo ve Spojeném království, se můžeme setkat s pojmem "soukromá věznice." Jedná se o obdobu státní věznice, ovšem s tím rozdílem, že jde o soukromé zařízení, které svou činnost provozuje na základě smluvního vztahu s příslušnými státními orgány, a to za finanční odměnu a ideálně vidinou generování dalšího zisku, čímž by stát mohl výrazným způsobem snížit své náklady.

V České republice byla plánována výstavba první soukromé věznice u Rapotic, která měla být dle předběžných odhadů dokončena v roce 2012. Ovšem projekt prozatím stagnuje, a to z důvodu doposud nenalezeného vhodného partnera, který by byl ochotný do projektu vložit značný finanční kapitál.

Vězeňská služba ČR ve své koncepci do roku 2025 stanovila mimo jiné cíl zvýšit zaměstnanost odsouzených a též podporovat zaměstnanost po jejich propuštění, což považují ruku v ruce se vzděláváním za jednu z předních priorit, na které by se Vězeňská

služba ČR, potažmo stát, měl zaměřit. Osvojování a utužování pracovních návyků, disponování legálními příjmy a možností splácet své závazky je v oblasti dluhové problematiky odsouzených úzce spjata se snížením rizika recidivy. I přes to, že vlastním výzkumem nebylo potvrzeno, že by "pracující" odsouzení umořovali své pohledávky rychleji oproti "nepracujícím" odsouzeným, lze ovšem konstatovat, že ti odsouzení, kteří ve věznici pracují, mají zájem řešit svou dluhovou situaci a naplňují podstatu účelu výkonu trestu, tedy směřují k tomu, aby po propuštění vedli řádný život v souladu se zákonem.

Vězeňská služba ČR vyvíjí značné snahy směřující k resocializaci vězněných osob, a to prostřednictvím nejrůznějších programů, aktivit, nabídky zaměstnání nebo vzdělávacích programů, které mají odsouzené připravit nebo podpořit úspěšnost v občanském životě. Stále však v důsledku prizonizace nebo hluboce zakořeněných negativních vzorců chování dochází i přes veškeré snahy u propuštěných odsouzených k recidivám a jejich opětovnému uvěznění.

V neposlední řadě je třeba zmínit společností nepřilíš pozitivní pohled na Vězeňskou službu ČR, kdy zejména její úspěchy jsou oproti jiným uniformovaným složkám státu v médiích výrazněji v pozadí. Je třeba si uvědomit, že Vězeňská služba ČR plní významnou úlohu jak v oblasti ochrany společnosti státu, tak i další významné úlohy spočívající právě ve snaze resocializovat odsouzené, aby po propuštění byli pro společnost i po stránce ekonomické prospěšní.

Z mého pohledu je Vězeňská služba ČR v současné době podhodnocena a společností zcela nedoceněna. I přes náborové kampaně trpí značným personálním podstavem, a to jak v řadách příslušníků, tak odborných zaměstnanců, kteří mají vězně připravovat na život na svobodě.

Za současného stavu Vězeňské služby ČR nelze predikovat její další vývoj zcela optimisticky. Jak již bylo zmíněno, počty vězněných osob v posledních obdobích stále narůstají a počty zaměstnanců, kteří ve věznicích působí, stagnují nebo se snižují. Tímto stávajícím tempem vývoje vyvstává otázka, zda budou zaměstnanci věznic výhledově schopni věnovat potřebné množství času a energie odsouzeným, aby alespoň u části z nich došlo v důsledku takového působení k resocializaci a eliminaci recidivy.

8 Seznam použitých zdrojů

Seznam bibliografických zdrojů a právních norem

1. BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-7169-555-6.
2. BREBURDA, Jan. *Exekuce srážkami ze mzdy*. 10. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7554-354-7.
3. DRAHÝ, František., HŮRKA, Jindřich., PETRAS, Michal. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích : deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. ISBN 978-80-270-5197-7.
4. DRBOHLAV, Josef. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-86395-93-6.
5. FISCHER, Slavomil. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2006. Acta Universitatis Purkynianae. ISBN 80-7044-772-9.
6. HÁLA, Jaroslav. *Teorie a praxe vězeňství I: Prevence mimořádných událostí ve výkonu vazby*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1996. ISBN 80-7040-235-0.
7. HÁLA, Jaroslav. *Teorie a praxe vězeňství II.: Optimalizace výkonu trestu odnětí svobody*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1999. ISBN 80-7040-376-4.
8. HINDLS, Richard., HOLMAN, Robert., HRONOVÁ, Stanislava. a kol. *Ekonomický slovník*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-819-3.
9. HLADKÝ, Juraj., a kol. autorov. *SAMOSTATNÉ SLOVENSKE VÄZENSTVO (1969 - 2019)*. 2. vydanie. Bratislava: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, 2019. ISBN 978-80-972856-3-0.

10. JIŘIČKA, Václav. KDE MÁ HRANICE v kantonu St. Gallen, Švýcarsko OTEVŘENÁ VĚZNICE SAXERRIET. České vězeňství: časopis pro vězeňství a kriminální prevenci. Praha, 2022(1). ISSN 1213-9297.

11. KALÁBOVÁ, Květoslava., KALÁB, Vladimír. Historie zemské donucovací pracovny a věznic pro ženy v Pardubicích. 1. vyd. Praha: Vězeňská služba ČR, 2005. ISBN 80-239-7661-3.

12. KÝR, Aleš., KAFKOVÁ, Alena. 25 let VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY 1993 - 2018. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017. ISSN 1213-9297.

13. *Manuál SARPO*. Pro potřeby zaměstnanců VS ČR. Platné k 1.1.2015.

14. Náplň služební činnosti příslušníka Vězeňské služby ČR (Oddělení prevence a stížností Věznice Všehrady) - interní dokument VS ČR

15. Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 34/2021, o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

16. Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězněných osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

17. Nařízení generálního ředitele (NGŘ) č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Interní předpis Vězeňské služby ČR.

18. Nařízení Ředitele Středního odborného učiliště č. 1/2019 ze dne 14.1.2019, *kterým se vydává Stipendijní řád Středního odborného učiliště* - interní dokument VS ČR

19. Popis pracovní činnosti zaměstnance v pracovním poměru k Vězeňské službě ČR (Oddělení zaměstnávání vězněných osob Věznice Všešrdy) - interní dokument VS ČR
20. Popis pracovní činnosti zaměstnance v pracovním poměru k Vězeňské službě ČR (PSHČ Věznice Všešrdy) - interní dokument VS ČR
21. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20.12.2017, sp. zn.: 6 As 317/2017-38.
22. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 09.04.2020, sp. zn.: 7 As 396/2019 - 23.
23. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 09.04.2020, ps. zn.: 51 A 36/2019- 42.
24. Vězeňská služba ČR. *ČESKÉ VĚZNICE - CZECH PRISONS*. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2006. ISSN 1213-9297.
25. Zbierka rozkazov generálneho riaditeľa Zboru Väzenskej a justičnej stráže, Rozkaz č. 42/2012 ve znění RGR č. 23/2015 a RGR č. 49/2018 o zaraďovaní obvinených a odsúzených do práce. Vnitřní předpis.

Seznam diplomových prací:

1. FOUS, Miroslav. *Trestná činnost osob ve výkonu trestu odnětí svobody*. Most, 2021. Diplomová práce. Vysoká škola finanční a správní , a.s. Praha. Fakulta právních a správních studií.

Seznam internetových zdrojů:

1. *ABZ.cz: slovník cizích slov*. [online]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/detenci-ustav>
2. Beck-online - beck-online [online]. Copyright © 2009 [cit. 13.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4xgg3bufuya>

3. BURSÍK, Tomáš. Vězeňství: Historie období 1953 - 1957. Www.totalita.cz [online]. 1999 - 2022 [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: https://www.totalita.cz/vez/vez_hist_02.php
4. Historie | Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství | Vězeňská služba České republiky [online]. Copyright © 2022 Vězeňská služba České republiky [cit. 13.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/historie>
5. *Jak rozvíjet myšlení dle profesora Feuersteina – „Učíme se učit se“* - Zkola. Homepage - Zkola [online]. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/jak-rozvijet-mysleni-dle-profesora-feuersteina-ucime-se-ucit-se/>
6. Nařízení č. 361/2017 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody. In [System ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
7. Nařízení č. 405/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. In [System ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
8. *Obecný postup*. Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství, Vězeňská služba České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/akademie-vs-cr/sdilene-sekce/obecny-postup>
9. *Peníze*. Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství. | Vězeňská služba České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/penize>
10. Počty vězňů v Evropě | Evropa v datech. Evropa v datech [online]. Copyright © 2022, Evropa v datech [cit. 15.01.2023]. Dostupné z: <https://www.evropavdatech.cz/clanek/25-pocty-veznu-v-evrope/>
11. *Věznice Všehrdy*. [online]. Základní informace. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-vsehrdy/sekce/zakladni-informace>

12. Vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
13. Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
14. *Výroční zpráva VS ČR 2021*. Generální ředitelství, Vězeňská služba České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/uredni-deska/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-vs-cr-2021.pdf>
15. *Základní informace*. Vězeňská služba České republiky. Generální ředitelství, Vězeňská služba České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/akademie-vs-cr/sekce/soucasnost>
16. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
17. Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážích České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
18. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

9 Seznam obrázků, tabulek, grafů a použitých zkratek

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1: SARPO - struktura nástroje

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Vývoj zaměstnanosti o odměňování vězňených osob

Tabulka č. 2: Základní informace o vzorku respondentů

Tabulka č. 3: Pohledávky zkoumaného subjektu – J. T.

Tabulka č. 4: Pohledávky zkoumaného subjektu – T. B.

Tabulka č. 5: Pohledávky zkoumaného subjektu – V. P.

Tabulka č. 6: Pohledávky zkoumaného subjektu – O. B.

Tabulka č. 7: Pohledávky zkoumaného subjektu – V. K.

Seznam grafů:

Graf č. 1: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – J. T.

Graf č. 2: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu J. T. za sledované období

Graf č. 3: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – T. B.

Graf č. 4: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu T. B. za sledované období

Graf č. 5: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – V. P.

Graf č. 6: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu V. P. za sledované období

Graf č. 7: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – O. B.

Graf č. 8: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu O. B. za sledované období

Graf č. 9: Úhrada pohledávek zkoumaného subjektu – V. K.

Graf č. 10: Průběh splácení pohledávek zkoumaného subjektu V. K. za sledované období

Seznam použitých zkratek:

NVT – Náklady výkonu trestu

ÚpVZD- Ústav pro výkon zabezpečovací detence

VIS - Vězeňský informační systém

SARPO - Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených

PSHČ - Provozovna střediska hospodářské činnosti

BOZP - Péče a ochrana zdraví při práci

VPM - volný pohyb uvnitř věznice

NP - nestřežené pracoviště

RGR - Rozkaz generálního ředitele Sboru vězeňské a justiční stráže Slovenské republiky

SZVaO - Skupina zaměstnávání, výroby a odbytu

VH - Střediska vedlejšího hospodářství

VP - Vnitřní provoz ústavu (režie ústavu)

ŠVS - Školské vzdělávací středisko